

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 17

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ

Γ'

1. Ἐκ τῶν περιληπτικῶς καὶ σκιωδῶς εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα ἐκτεθέντων, ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐμφανίζεται ἀπὸ τῆς πρώτης ἐτι ἡμέρας τῆς ἐκκινήσεώς της πρὸς πνευματικὴν κατάκτησιν καὶ ἠθικο-θρησκευτικὴν ἐν Χριστῷ ἀναγέννησιν σύμπαντος τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου, ὡς Ἐκκλησία προόδου, γνωρίζουσα νὰ ἐπιλέγῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς αὐτὴν στοιχεῖα, δι' ὧν τὰς ἀρχὰς καὶ Ἀληθείας τῆς Πίστεως της ἡδύνατο νὰ προβάλλῃ ἐν ἐκάστη ἐποχῇ, ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων ταύτης, ὑπὸ νέον ἔνδυμα καὶ ὑπὸ νέαν μορφήν, ἀνακαινιστικὴν καὶ ἐσυγχρονισμένην, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν οἰανδήποτε ἀλλοίωσιν τῆς οὐσίας τῶν Ἀληθειῶν της. Δὲν ἔχει τις ἢ ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν Γραμματείαν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ νὰ θαυμάσῃ πράγματι τὴν ἐξαίρετον δύναμιν προσαρμοστικότητος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας εἰς τὰ ἐπίκαιρα αἰτήματα τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς.

2. Δὲν προτιθέμεθα ν' ἀναπτύξωμεν ἐν ταῦθα τὴν ἐξελικτικὴν διαδρομὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματείας τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ ἐκάστοτε διάφορα εἶδη τοῦ λόγου, ἀπὸ τῆς Ἐπιστολικῆς Γραμματείας, τῆς Μαρτυρολογικῆς, τῆς Ἀποκρυφικῆς, τῆς Ἀπολογητικῆς, τῆς Πολεμικῆς καὶ Ἀντιρρητικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Δογματικῆς, Συμβολικῆς, Κανονικῆς καὶ Τελετουργικῆς, μέχρι καὶ τῆς Βιβλικῆς καὶ Ἐξηγητικῆς ἢ Ἑρμηνευτικῆς, διότι θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ συντάξωμεν πολυσέλιδον

πραγματεῖαν πρὸς τοῦτο. Ἀπλῶς ἀρκούμεθα ν' ἀποδείξωμεν τὴν δύναμιν προσαρμοστικότητος, προοδευτικότητος καὶ ἐσυγχρονισμοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ δυσχερεστάτου πεδίου τῶν ἐσωτέρων ἰδεολογικῶν ἀντιθέσεων μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ δόγματος. Κατηγορεῖται ἀδίκως ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ὑπὸ τινῶν ἀνεδαφικῶν ἐπιστημόνων Θεολόγων τῆς Δύσεως, ὅτι ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἀνεπτύχθησαν αἱ ἐπὶ αἰῶνας συγκλονίσασαι τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας πολυώνυμοι Αἱρέσεις.

3. Καὶ ὅμως ἡ ἐμφάνισις τῶν πολυωνύμων καὶ πολυπληθῶν τούτων Αἱρέσεων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀποδεικνύει οὐ μόνον τὴν σφύζουσαν ζωὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀγωνιώδη προσπάθειαν τῶν μεμορφωμένων μελῶν αὐτῆς πρὸς λογικὴν ἐπεξήγησιν καὶ κατὰ τὸ δυνατόν κατανόησιν τῶν Μυστηρίων τῆς Πίστεως, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, μεθ' οὗ ἀντεμετώπιζε τὰ ἐκάστοτε εἰς μέσον προβαλλόμενα καὶ γεννώμενα προβλήματα. Αἱ Αἱρέσεις λοιπὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀποδεικνύουν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐμφανέστερον τὸ προοδευτικὸν καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Οἱ ἰδεολογικοὶ ἀγῶνες διεξάγονται πάντοτε ἐκεῖ, ἔνθα ὑπάρχει ἐλευθερία καὶ πνεῦμα ἀναζητήσεων, ἐρεύνης καὶ προόδου. Τὸ προοδευτικὸν δὲ καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ πεδίου ἐκφράζει, μὲ τὴν ἔκπαγλον

ώραιότητα τοῦ λογοτεχνικοῦ του δαιμονίου, ὁ μέγας Πατήρ τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός (330-389/90), ἐν οἷς οὗτος λέγει : «Ἐγώ σοι κάνταῦθα παρέξομαι πλατείας ὁδοῦς. Φιλοσόφει μοι περὶ κόσμου ἢ κόσμων, περὶ ὕλης, περὶ ψυχῆς, περὶ λογικῶν φύσεων βελτιόνων τε καὶ χειρόνων, περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀνταποδόσεως, Χριστοῦ παθημάτων. Ἐν τούτοις γὰρ καὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν οὐκ ἄχρηστον, καὶ τὸ διαμαρτάνειν ἀκίνδυνον» (Γρηγ. Ναζ. Οἱ πέντε Θεολογικοὶ Λόγοι, ἐκδ. Α. J. Mason σ. 20 ἐν «Προδιαλέξει»).

★

4. Ἡ ἡμετέρα λοιπὸν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορικῆς διαδρομῆς καὶ ἐξελίξεώς της, ὡς Ἐκκλησία π ρ ο ὅ δ ο υ, ὡς Ἐκκλησία συνεχῶς ἀνακαινιζομένη καὶ ἐκσυγχρο尼ζομένη. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς, ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, ἡ Ἑλληνικὴ Σκέψις καὶ Γραμματεία, πάντα ταῦτα ὑπεξέκαλον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν μεμορφωμένων πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς συνεχῶς νέας ἀναζητήσεις, εἰς νέας προσαρμογὰς, εἰς νέας μορφὰς ζωῆς καὶ προβολῆς τῶν αὐτῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ Ἀρχῶν καὶ Ἰδεῶν καὶ Πεποιθήσεων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

5. Ἀλλὰ νῦν εἴμεθα ἐκ τῶν πραγμάτων ἠναγκασμένοι νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀποτελοῦν τ' ἀνωτέρω ἐνδοξον στοιχεῖον τοῦ παρελθόντος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας. Τὴν σήμερον ἡμέραν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ξένων ἰδίᾳ Θεολόγων τῆς Δύσεως, ὡς Ἐκκλησία σ τ α τ ι κ ῆ καὶ ἀ π ρ ο σ ἄ ρ μ ο σ τ ο ς ὡς Ἐκκλησία ἀ σ υ γ χ ρ ὶ ν ι σ τ ο ς καὶ ὡς Ἐκκλησία ὀ π ι σ θ ο δ ρ ο μ ι κ ῆ! Εἶναι τοῦτο ἀληθές; Καὶ μέχρι ποίου σημείου ἐξικνεῖται τυχὸν ἡ σ τ α τ ι κ ὁ τ η ς — ἐὰν τυχὸν ὑπάρχη — καὶ ἡ ἀ δ ρ ἄ ν ε ι α — ἐὰν τυχὸν ὑφίσταται — τῆς Ἐκκλησίας μας; Ποῦ ὀφείλεται ἡ τυχὸν ὑπάρχουσα στατικότητα αὕτη καὶ ποίους τρόπους ἢ μέσα θὰ ἠδύνατό τις νὰ προτείνῃ πρὸς δημιουργίαν δραστηκῆς πρὸς τὰ πρόσω κινήσεως, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν πιστῶν μελῶν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας;

6. Αἱ ἐκτιθέμεναι κατωτέρω γινῶμαι, γινῶμαι προσωπικαὶ τοῦ ἀρθρογράφου· γινῶμαι ὑπὸ ἰδίαν προσωπικὴν εὐθύνην ἐκτιθέμεναι· ἀλλὰ καὶ γινῶμαι ὑπὸ Θεολόγου τὴν ὑψίστην θέσιν τοῦ πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου κατέχοντος καὶ ἄρα δυναμένου νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας γινῶμην καὶ ἐπὶ πλέον τραφέντος καὶ ἀνδρωθέντος ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ τετιμημένου ράσου τοῦ πατρός του καὶ ἐν μέσῳ περιβάλλοντος εὐλαβεστάτων ἱερωμένων καὶ εὐσεβεστάτων Θεολόγων ἐπὶ μακρὸν ζήσαντος καὶ ἄρα τὴν πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἀγάπην καὶ ἀπέραντον σεβασμὸν διδαχθέντος· αἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐν ταπεινώσει, ἐν ἀφοσιώσει καὶ ἐν σεβασμῷ καὶ ἀγάπῃ πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἐκτιθέμεναι γινῶμαι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἀποβλέπουσιν ἢ εἰς ἐποικοδομὴν καὶ ὠφέλειαν ἡμῶν πρωτίστως τῶν πιστῶν μελῶν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν τῆς ἰδίας.

7. Κοινὸν εἶναι τὸ αἶτημα τῆς ἀνακαινίσεως, τῆς δραστηριοποιήσεως, τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Καὶ αἱ φωναὶ τοῦ αἰτήματος τούτου ἀκούονται ἐκ τῶν ἔσω — τῶν ἱερωμένων· ἐκ τῶν ἔξω — τῶν λαϊκῶν· ἐκ τῶν ἀνω — ἀπὸ τοῦ Βασιλέως μέχρι καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιωματοῦχων τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας· ἐκ τῶν κάτω — τοῦ εὐσεβόφρονος καὶ θρησκευομένου λαοῦ· ἐκ τῶν Θεολόγων — τῶν ἐν τέλει καὶ μὴ· ἐκ τῶν ἐπιστημόνων — Ἀκαδημαϊκῶν, Καθηγητῶν καὶ μὴ· ἐκ τῶν διανοουμένων — Λογοτεχνῶν, Καλλιτεχνῶν, Δημοσιογράφων κ.ἄ. Ἐνὶ λόγῳ, ἀπαξάπαντες οἱ τὸ Ὁρθόδοξον Πλήρωμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας συναποτελοῦντες, ζητοῦμεν καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἀντιμετωπίζουσαν τὰ τεράστια προβλήματα τοῦ πελαγοδρομοῦντος εἰς ἐπικινδύνους, ἰδεολογικῶς καὶ ἠθικῶς, περιοχὰς συγχρόνου κόσμου, μὲ ὅπλα σ ὕ γ χ ρ ο ν α, μὲ μέσα εὐστοχα καὶ ἐ π ἰ κ α ι ρ α, μὲ μεθόδους περισσότερον ἐλκυστικὰς διὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, γενικῶς μὲ τ ἔ χ ν η ν συνάδουσαν πρὸς τὴν σύγχρονον π ρ ο ὅ δ ο υ, τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν, τὰς συγχρόνους ἀνακαλύψεις, τὰ σύγχρονα ἰδεολογικὰ ρεύματα, πρὸς τὰς συγχρόνους κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις καὶ πρὸς τὰς συγχρόνους ἀ ν ἄ γ κ α ς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος ἀπερῆσε πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος τὴν 2 Μαΐου 1968 ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν προβαίνει εἰς τέσσαρας παρατηρήσεις καὶ προτάσεις ἐπὶ τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος. Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀγίου Ζιχνῶν.

Ο
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΖΙΧΝΩΝ Ἐν Νέα Ζίχνη τῆ 2/4/1968
ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ

Πρὸς
τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος

Εἰς Ἀθήνας
ὁδ. Ζαλοκώστα 3

Ἐν τῇ ιδιότητι ἡμῶν ὡς Μητροπολίτου, ἀπαραίτητον κρίνομεν, ἵνα συμμετάσχωμεν εἰς τὴν συντελουμένην, ἀποφάσει τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, προεργασίαν διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὰ διὰ τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος κα-

θοριζόμενα δίκαια τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Χώρα.

Ὅθεν θέτομεν ὑπ' ὄψιν ὑμῶν τὰς ἐπομένους τέσσαρας (4) παρατηρήσεις καὶ προτάσεις ἡμῶν, ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ὁποίων ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν ὑμετέραν προσοχήν.

1) Ἐν κεφαλίδι πάντων τῶν κατὰ καιροὺς ψηφισθέντων Συνταγμάτων τῆς Χώρας (πλὴν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927) προϋτάσσετο ἡ εὐσεβῶν ἐπικλήσις «Εἰς τὸ Ὄνομα τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος». Ἀριστεραὶ ὁμως πολιτικαὶ τάσεις, ἐπικρατήσασαί ποτε, ἐπέτυχον, διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαναστασίου, τὴν ἀπάλειψιν τῆς ἐναρκτηρίου ταύτης φράσεως καὶ ἐκολόβωσαν τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ ἐπικεφαλίδα.

Προτείνομεν, ὅπως τὸ Σύνταγμα τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Χώρας ἐπανεῦρη τὸν χαρα-

τοῦ παραπαίοντος καὶ κινδυνεύοντος ἀνθρώπου, τοῦ πλάσματος τούτου τοῦ Θεοῦ-Δημιουργοῦ, χάριν τοῦ ὁποίου ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν.

8. Ἀλλὰ διὰ ν' ἀντιληφθῶμεν πόσον μέγα καὶ σοβαρὸν εἶναι τὸ παρά πάντων αἰτούμενον πρὸς ν ε α ν ζῶν καὶ δρᾶσιν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἐκθέσωμεν ποῦ ὀφείλεται ἡ ἄχρι τοῦδε σ τ α τ ι κ ῆ ἀ δ ρ ἄ ν ε ι α τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Πολλὰ εἶναι τὰ αἷτια ταῦτα. Ἐκ τῆς Ἱστορίας ὁμως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐξαίρομεν δύο κυρίως αἷτια τῆς παρατηρουμένης ἀναστολῆς τοῦ προοδευτικοῦ πνεύματος τῆς Ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἐξῆς: α) Ἡ ἐκ τῶν συνεχῶν δογματικῶν ἐρίδων ἐπελθοῦσα κόπωση τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ φόβος αὐτῆς ἐναντι τῆς δημιουργίας νέων. Ταῦτα ἐδημιούργησαν τὴν τᾶσιν τῆς παντὶ σθένει προσπαθείας πρὸς διασφάλισιν τῶν ἤδη κεκτημένων. Ἡ Ἐκκλησία ἠθέλησεν, ὅπως βαδίξῃ ἐπὶ ἐδάφους στερεοῦ καὶ ἀπηλλαγμένου τοῦ κινδύνου τῶν ὀλισθηρῶν πα-

ρεκλίσεων. Ἐντεῦθεν, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐβδόμου μ. Χ. αἰῶνος ἤρχισαν ἀποκοπτόμεναι αἱ πτέρυγες τῆς φιλελευθέρου θεολογικῆς σκέψεως οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Ἀληθειῶν τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν πρακτικῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς θεμάτων. Καὶ τὸ κήρυγμα ἐπεβλήθη ν' ἀντιγράφῃ τὰ ἀρχαῖα πρότυπα. Οἱ μεγάλοι Πατέρες τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος ὠμίλησαν ἀπαξ διὰ παντός περὶ πάντων ἐξέθεσαν καὶ ἠρμήνευσαν τὰ πάντα διτύπωσαν καὶ καθώρισαν τοὺς κανόνας ζωῆς τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν διὰ παντός ἐδίδασκαν καὶ διδάσκουσιν ἐσαεὶ πᾶν τὸ σωτηριῶδες καὶ ὠφέλιμον διὰ τὸν ἄνθρωπον πάσης ἐποχῆς. Πᾶσα παρέκκλισις ἀπὸ τῆς Πατερικῆς Διδαχῆς ὀδηγεῖ ἀφεύκτως εἰς ὀλισθηρὰ καὶ ἐπικίνδυνα πεδία· εἰς πεδία ἐπισφαλῆ διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ ἀμαρτωλὰ καὶ κολᾶσιμα διὰ τοὺς πιστοὺς. Ἴδου ἡ πρώτη αἷτια στατικότητος, ὡς ἐμφανίζεται μάλιστα εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου (691/2).

Ἄλλὰ θὰ συνεχίσωμεν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

κτηριστικὸν χριστιανικὸν αὐτοῦ ἐπίτιτλον, κακῶς καὶ ἐξ ἀνατρεπτικῶν σκοπῶν ἀφαιρεθέντα.

2) Ἡ παγία διατύπωσις τῶν ἀρθρῶν 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος καθορίζει ἀείποτε, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «ὑπάρχει ἀναποσπαστάως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασάλευτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς Κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις».

Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστὸν ὅτι διημφεσβητήθη πλειστάκις ἡ ἀκριβὴς ἔννοια τῶν συνταγματικῶν τούτων διατάξεων, ἰδίως ἐν σχέσει πρὸς τὴν συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἐὰν τ.ἔ. αὕτη ἀφορᾷ εἰς πάντας τοὺς Ἱ. Κανόνας, ἄνευ διακρίσεως τούτων εἰς δογματικούς (κατὰ πάντα σεβαστοὺς καὶ ἀμεταβλήτους) καὶ διοικητικούς (δυναμένους νὰ τροποποιηθῶσι διὰ νομοθετημάτων).

Ἐπειδὴ ἐξακολουθεῖ τὸ θέμα νὰ στασιάζεται, αἱ δὲ προηγηθεῖσαι Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ἀφήκαν τοῦτο ἄλυτον, καὶ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ἄλλως ἄλλοτε ἔκρινεν, προτείνομεν:

α) Νὰ κατοχυρωθῇ ρητῶς ἡ συνταγματικὴ ἰσχὺς πάντων τῶν ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως. Συναφῶς ἐπικαλούμεθα, πρὸς τοῦτο, τὴν νεωτάτην ἐπιστημονικὴν μονογραφίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Χαράλ. Φραγκίστα «Συνταγματικὴ δύναμις τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας» (Θεσ/νίκη, 1966), ἐνδελεχῶς ἀνακρίνουσαν ἅπασαν τὴν προτέραν βιβλιογραφίαν καὶ νομολογίαν.

β) Νὰ κατοχυρωθῇ ὡσαύτως συνταγματικῶς τὸ δικαίωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα γνωμοδοτῇ ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῆς φύσεως νομοθετημάτων, ἅτινα μόνον μετὰ σύμφωνον γνώμην Αὐτῆς (οὐχὶ δὲ μεθ' ἀπλῆν γνωμάτευσιν ταύτης, ὡς ἐν τῷ Σχεδίῳ προβλέπεται) δεῖον νὰ ψηφίζωνται ἀρμόδιως.

Ἡ Ἐθνικὴ ἡμῶν Κυβέρνησις, προνοοῦσα περὶ τῆς προστασίας τῶν θεσμῶν, οὐδαμῶς, φρονοῦμεν, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν διάθεσιν ἑτεροκλήτων μελλοντικῶν Κυβερνήσεων καὶ Κομμάτων παντοδαπῶν τὸν θεῖον θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ θὰ θεωρήσῃ ἱερὸν καὶ ἔθνικὸν χρέ-

ος τὴν περιφρούρησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἐξωθεν, οὐχὶ πάντοτε ἀγνῶν, ἐπεμβάσεων.

3) Ἡ ἐν τῷ πρώτῳ ἀρθρῷ τοῦ Συντάγματος διαλαμβανομένη ἀπαγόρευσις «τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλῃς ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας», ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ ἀρθρῷ διατάξεις περὶ ἀπαραβίαστου τῆς «ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως» κλπ, ἀπεδείχθη ὅτι δὲν ἀποτελοῦσιν ἐπαρκῆ προστασίαν κατὰ τῶν παντοίων προπαγανδῶν καὶ προσηλυτισμῶν, λόγῳ τῆς ἀσαφοῦς διατυπώσεως αὐτῶν καὶ τῆς μὴ πλήρους διασαφήσεως τῆς ἐννοίας τοῦ προσηλυτισμοῦ.

Οὕτω τὰ Δικαστήρια πολλάκις ἀπήλλαξαν δρῶντας χιλιαστὰς ἢ ἄλλας προσηλυτιστικὰς δραστηριότητας καλυπτομένας ὑπὸ δῆθεν φιλανθρωπικὸν μανδύαν. Ὅθεν προτείνομεν:

α) Νὰ ἐπεκταθῶσιν αἱ περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ διατάξεις καὶ εἰς τὰς ἐμέσους προσηλυτιστικὰς ἐνεργείας, καὶ ἐν γένει νὰ ὀρισθῶσιν αὐστηρότερον καὶ σαφέστερον αἱ πρὸς περιφρούρησιν τῆς Ὁρθοδοξίας συνταγματικαὶ ἀπαγορεύσεις κατὰ τῶν παντοίων ὑπονομευτῶν αὐτῆς.

β) Διὰ νομικῆς προβλέψεως νὰ τεθῇ ἐκτὸς νόμου ἢ αἵρεσις τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ, κατ' ἀναλογίαν τῶν περὶ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀντιστοίχων διατάξεων, οὕτινος ἤκιστα διαφέρει αὕτη.

4) Ἡ διάταξις τοῦ Σχεδίου (περιλαμβανομένη ὡς ἐρμηνευτικὴ σημείωσις καὶ ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι) περὶ τῆς ὑφισταμένης ἐν ταῖς Νέαις Χώραις καὶ Κρήτη καὶ Δωδεκανήσῳ Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, φρονοῦμεν ὅτι διαιωίζει μίαν κατάστασιν μὴ ἔχουσαν ἤδη λόγον ὑπάρξεως. Δὲν δύναται, νομίζομεν, νὰ γίνεταί εἰσέτι λόγος περὶ «Νέων Χωρῶν» ἐν ἔτει 1968. Οὐδὲ συμβάλλει εἰς τὴν ἔθνικὴν ἐνότητα ἢ κατάτμησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καὶ ὁ διαφορισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξαρτήσεως ὠρισμένων περιοχῶν τῆς χώρας. Ὅθεν, θεωροῦντες ὅτι εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ ἐνοποιηθῇ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς καθ' ἅπασαν τὴν Χώραν, εἰσηγοῦμεθα ὅπως τὸ Σύνταγμα προνοήσῃ καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δεόντως, τοῦλάχιστον δ' ἀποφύγῃ τὴν ἐμφαντικὴν ὑπογράμμισιν αὐτοῦ.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΕΡΙ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΥΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄρθ. Πρωτ. 5177
Διεκπ. 1938 Ἀθήνησι τῆ 23.8.1968

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1552

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 4831/1777/ Ἐγκ. 1543/25-7-1968 καὶ 5108/1900/Ἐγκ. 1548/19-8-1968 Συνοδικῶν Ἐγκυκλίων, δι' ὧν παρεσχέθησαν ὑμῖν ὁδηγίαι διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ὑπ' ἀριθμ. 469/1968 Ἀν. Νόμου «περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ παρέχουμεν ὑμῖν τὰς ἀκολουθοῦσας ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνιαίας καὶ δικαίας ἀξιολογήσεως τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων τῶν Κληρικῶν, γνωρίζοντες ἅμα ὑμῖν, ὅτι τὰ ἀναγκαίουντα ὑμῖν ἔντυπα «Φύλλον Μητροῦ» καὶ «Ἐκθέσεως ἐπιδόσεως» δέον ὅπως προμηθευθῆτε ἐγκαίρως παρὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Α'. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Ὡς γνωστόν, μέχρι τοῦδε τὰ τυπικά προσόντα τῶν κληρικῶν ἀπεδεικνύοντο μὲν διὰ τῶν οικείων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ὡς βεβαιώσεων, πιστοποιητικῶν, πτυχίων κλπ., πλὴν ὅμως δὲν εὐρίσκοντο καταγεγραμμένα εἰς Μητροῦν τι, κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν ἀκρίβειαν καὶ πληρότητα αὐτῶν ἐν συνδυασμῶ μάλιστα πρὸς τὰ οὐσιαστικά τοῦ κληρικοῦ προσόντα. Ἡδὴ ὅμως διὰ τοῦ Α.Ν. 469/1968 «περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» προεβλέφθη ἡ μισθολογικὴ ἔνταξις καὶ διαβάθμισις βάσει ὅχι μόνον τοῦ τυπικοῦ προσόντος τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐσιαστικῶν προσόντων, ἐν οἷς κυρίως ἡ λειτουργικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ ἐπίδοσις τοῦ ἐφημερίου.

Κατόπιν τούτου παρίσταται ἀνάγκη δικαίας καταγραφῆς καὶ ἀξιολογήσεως τῶν τε τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν στοιχείων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιληφθοῦν:

α) Τὰ βασικά περὶ τοῦ κληρικοῦ τυπικά στοιχεῖα,
β) Τὰ κατὰ τριετίαν στοιχεῖα τῆς οὐσιαστικῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ.

Βεβαίως ἡ ἀντίληψις περὶ δικαιοσύνης τῶν Ἀρχιερέων, ὅπως ὁποῦτε, παραμένει εἰς πράγματι ὑψηλὰ ἐπίπεδα, ἰδίᾳ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ θείου Νόμου τῆς δικαιοκρίσιος. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ Ἱ. Σύνοδος ἔκρινεν

ὅτι χάριν ἐνότητος τῶν χρησιμοποιηθησομένων κριτηρίων, ἔτι δὲ καὶ ἐκφράσεως ἐν τῇ ἀξιολογήσει τῶν ἐφημερίων, θὰ ἦτο λίαν χρήσιμος, ἐὰν μὴ ἀναγκαῖα, ἡ καθιέρωσις ἐνιαίου τύπου:

α) «Φύλλον Μητροῦ» δι' ἕκαστον κληρικόν, ἐν ᾧ θὰ περιέχωνται τὰ βασικά καὶ ἰδίᾳ τυπικά προσόντα.

β) «Ἐκθέσεως ἐπιδόσεως» δι' ἕκαστον κληρικόν, ἀνά τριετίαν, πρὸ τῆς μισθολογικῆς διαβαθμίσεως ἢ προαγωγῆς. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ θὰ περιέχεται ἡ ἀξιολογήσις τῆς κατὰ τριετίαν ἐπιδόσεως τοῦ κληρικοῦ, τῆς συνιστώσης τὰ οὐσιαστικά αὐτοῦ προσόντα.

Β'. ΦΥΛΛΟΝ ΜΗΤΡΟΥ

Δι' ἕκαστον κληρικόν ἡ οικεῖα Μητρόπολις θέλει τηρεῖ ΦΥΛΛΟΝ ΜΗΤΡΟΥ ὑπὸ μορφήν πινακίδος (καρτέλλας), εἰς τὴν ἐμπροσθίαν ἐπιφάνειαν τῆς ὀπίσθιας θὰ καταγράφωνται βασικά καὶ σταθερὰ περὶ τοῦ ἐφημερίου στοιχεῖα: α) Προσωπικῆς καταστάσεως, β) οἰκογενειακῆς καταστάσεως καὶ γ) ἐφημεριακῆς καταστάσεως, κατὰ τὰ ἐν τῷ σχετικῷ ὑποδείγματι εἰδικώτερον ἐκτιθέμενα.

Εἰς τὴν ὀπίσθιαν ἐπιφάνειαν θὰ περιλαμβάνωνται τὰ καθολικά περὶ τοῦ κληρικοῦ στοιχεῖα κρίσεως, ἦτοι:

α) Ἡ κατὰ τριετίαν καὶ κατ' ἐνορίαν κρίσις καὶ ἀξιολογήσις τοῦ ἐφημερίου παρὰ τοῦ οικείου Μητροπολίτου, μετὰ τῶν τυχόν παρατηρήσεων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην κρίσιν, ὡς π.χ. λίαν ἐπιεικῶς κ.ο.κ. Ἡ ἀξιολογήσις θὰ περιλαμβάνῃ τὴν βαθμολογικὴν ἕκαστου ἐκ τῶν κυρίων οὐσιαστικῶν προσόντων: 1) Χαρακτῆρος, 2) ἡθους, 3) ἱκανότητων, 4) τρόπου ἀσκήσεως καθηκόντων καὶ 5) ἐπὶ μέρους δραστηριοτήτων.

β) Τὸ σύνολον τῶν ἀπονεμηθεισῶν τῶ κληρικῶ τιμητικῶν διακρίσεων καὶ ἡθικῶν ἀμοιβῶν ἐν γένει.

γ) Τὸ σύνολον τῶν ἐπιβληθεισῶν τῶ κληρικῶ πειθαρχικῶν ποινῶν, καὶ

δ) Τὸ σύνολον τῶν χορηγηθεισῶν αὐτῶ ἀδειῶν πάσης φύσεως, ὡς κανονικῶν, ἀναρρωτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν κ.ο.κ.

Ἐκάστη πινακίς (καρτέλλα) θὰ ἐκτυπωθῇ μερίμνη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου κατὰ πανομοιότυπον τρόπον.

Γ' ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ

Ἐνῶ εἰς τὸ «Φύλλον Μητροῦ» θὰ καταχωροῦνται τὰ καθολικά καὶ τυπικά κυρίως περὶ τοῦ ἐφημερίου στοιχεῖα, εἰς τὴν κατὰ τριετίαν συντασσομένην «Ἐκθεσιν ἐπιδόσεως» θὰ καταχωροῦνται τὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐφημερίου, κατὰ τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 1543 Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ μνημονευθέντα, καὶ βάσει τοῦ συνημμένου ἐντύπου «Ἐκθέσεως ἐπιδόσεως». Αἱ ἐκθέσεις ἐπιδόσεως θὰ συντάσσωνται ὅπως ὁποῦτε

πρὸ τῆς ἐπικειμένης μισθολογικῆς διαβαθμίσεως καὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι μισθολογικῆς προαγωγῆς.

Ὡς θέλετε διαπιστώσει ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου, εἰς τὴν ἐν λόγῳ «Ἐκθεσιν ἐπιδόσεως» περιλαμβάνονται δύο κατηγορίαι στοιχείων ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀξιολόγησιν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν οὐσιαστικῶν προσόντων τῶν ἐφημερίων :

α) Στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος τοῦ κληρικοῦ ἀναφερόμενα εἰς τὸν χαρακτήρα, τὸ ἦθος καὶ τὰς ἱκανότητάς αὐτοῦ.

β) Στοιχεῖα τῆς δραστηριότητος τοῦ κληρικοῦ ἀναφερόμενα εἰς τὰ βασικά καθήκοντα αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς ἐπὶ μέρους εἰδικὰς δραστηριότητάς του.

Α'. Στοιχεῖα προσωπικότητος.

Ὡς τοιαῦτα δέον νὰ περιληφθῶν ἅπασαι ἐκεῖναι αἱ ιδιότητες, αἱ συνιστῶσαι τὸν χαρακτήρα, τὸ ἦθος καὶ τὰς πνευματικὰς ἱκανότητάς τοῦ κληρικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διαγραφῶν ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερον τὰ χαρίσματα, ἅτινα ὁ κληρικός ἀπέκτησεν ὡς δῶρον Θεοῦ καὶ ὡς ἀποτέλεσμα ἐκπαιδεύσεως, ἀσκήσεως ἢ αὐτοαγωγῆς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος. Εἰδικώτερον :

α) Ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα.

Ὡς χαρακτήρ νοεῖται τὸ σύνολον τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ιδιοτήτων καὶ χαρακτηριστικῶν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐφημερίου καὶ δὴ :

1) Ὑγεία (σωματικὴ καὶ ψυχικὴ).

Ὡς σωματικὴ ὑγεία νοεῖται ἡ ἀνυπαρξία ὀργανικῶν ἢ μὴ παθήσεων τοῦ σώματος ἢ τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ ἀναπηρία, ἐλαττωματικότης, νόσος τις ἰατῆ ἢ ἀνίατος, χρονία ἢ παροδική, ἢ ἄλλη τις πάθησις ἐπιρραζούσα τὸν τρόπον ἢ τὸν βαθμὸν τῆς λειτουργικῆς ἢ ἱεραποστολικῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐφημερίου, ὡς π.χ. παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ἀκοῆς, τοῦ νευρικοῦ συστήματος κ.ο.κ.

2) Συναίσθηματικὸς κόσμος.

Πρόκειται διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην ὡς πρὸς τὸν πλησίον, συναίσθημα φιλαλληλίας καὶ τὴν ἔργῳ ἐκδήλωσιν τῆς διὰ συγκεκριμένων πράξεων ἢ παραλείψεων τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἐν γένει ζωῆς τοῦ κληρικοῦ.

3) Εὐβουλία.

Ὡς τοιαύτη ἐν προκειμένῳ ἀξιολογεῖται ὁ βαθμὸς τῆς ἐκδηλουμένης θελήσεως πρὸς ὠρισμένην καὶ δὴ καλὴν κατεύθυνσιν, συνήθως διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς εἰς ἀξίας ἢ ἀρχὰς ἢ ἔργα ἀγαθὰ, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἀβουλίαν καὶ τὴν κακοβουλίαν, τὴν ὑστεροβουλίαν, τὴν κολακείαν κ.ο.κ.

4) Σταθερότης.

Ἐν προκειμένῳ ἀξιολογεῖται ὁ βαθμὸς τῆς συναίσθηματικῆς σταθερότητος ἢ ἀσταθείας, ὡς ἐπὶ παραδείγματι αἱ πέραν τῆς συνήθους μεταστροφῆς ἢ ἀπὸ τομοὶ ἀλλαγῆς συμπεριφορᾶς.

5) Ἐγκράτεια.

Βαθμολογεῖται δι' αὐτῆς ἡ δυνατότης αὐτοπειθαρχίας καὶ αὐτοελέγχου τῆς προσωπικότητος τοῦ κληρικοῦ, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἀκραίων ἐκδηλώσεων καὶ τὴν τήρησιν τοῦ μέτρου ἐν πάσῃ δραστηριότητι καὶ μορφῇ συμπεριφορᾶς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἐκκλησίας, ὡς π.χ. ἡ φλυαρία, τερατολογία κ.ο.κ.

6) Ἐχεμύθεια.

Ὡς διὰ τῆς λέξεως ὑποδηλοῦται, βαθμολογεῖται ὁ βαθμὸς τῆς τήρησεως ἀπορρήτων ἢ ἐμπιστευτικῶν στοιχείων καὶ πληροφοριῶν εἰς τρόπον καθιστῶντα τὸν κληρικὸν ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν Χριστιανῶν (καὶ τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ).

7) Εὐγένεια.

Δι' αὐτῆς βαθμολογοῦνται οἱ καλοὶ τρόποι συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς συναδέλφους, τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, ὡς καὶ πάντα ἐρχόμενον εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐφημερίου, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ἀγένειαν. Εἰς τὴν εὐγένειαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ στοιχειώδης ἐθιμοτυπία τοῦ κληρικοῦ, ὡς καὶ ἡ σεμνότης, ἥτοι ὁ βαθμὸς τῆς ταπεινοφροσύνης κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸν ἐγωϊσμόν, τὸν κομπασμόν, τὴν ἐπίδειξιν κ.ἄ.

8) Θετικότητα.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ὁ βαθμὸς τῆς συνεπειᾶς λόγων καὶ ἔργων, ἀρχῶν καὶ ἐπὶ μέρους περιπτώσεων, δυνατότητων καὶ ἐπιτευγμάτων κ.ο.κ., ὡς καὶ ἡ τάξις καὶ ἀκρίβεια ἐν τῇ σκέψει καὶ τῇ δράσει τοῦ ἐφημερίου.

β) Ὡς πρὸς τὸ ἦθος.

Ὡς ἦθος νοεῖται τὸ σύνολον τῶν ἠθικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ιδιοτήτων τοῦ κληρικοῦ, βάσει τῶν κανόνων τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς διδασκαλίας. Οὕτω δέον νὰ ἀξιολογηθῶν τὰ κάτωθι προσόντα τὰ συγκροτοῦντα τὸ ἦθος.

9) Ἠεὺσυνειδησία.

Δι' αὐτῆς κρίνεται ἡ προσήλωσις τοῦ κληρικοῦ πρὸς τὰς ἀξίας τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς καὶ ἡ διὰ προσωπικῶν ἢ ἄλλων θυσιῶν τήρησις ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, ἰδιωτικῷ τε καὶ δημοσίῳ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἔλλειψις προσωποληψίας, φατριασμοῦ, μονομερείας, ἢ δικαία κρίσις, ἢ ἔση μεταχειρίσις κ.ο.κ.

10) Εἰλικρίνεια.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ἡ κατὰ κρίσιν ἀγαθοῦ ἀνδρὸς μνεῖα πραγματικῶν περιστάτικῶν καὶ ἔκφρασις αὐτῶν ἐν ἀκρίβειᾳ καὶ πληρότητι, ἀντιστοίχως δὲ ἡ παράλειψις μνεῖας ἀνυπάρκτων ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει περιστάτικῶν ἢ ἡ ἀκριβῆς ἢ μονομερῆς αὐτῶν ἐμφάνισις, κατὰ τρόπον συνιστῶντα τὸ λεγόμενον «φεῦδος» ἢ «ἀναλήθειαν» ἢ «ἀνακρίβειαν» κ.ο.κ.

11) Ἀνιδιοτέλεια.

Δι' αὐτῆς κρίνεται ὁ βαθμὸς τῆς ἐλλείψεως πνεύ-

ματος ἀργυρολογίας και ὑλιστικῆς ἐν γένει ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς, ἰδίᾳ δὲ χρηματικῶν κινήτρων εἰς πράξεις ἢ παραλείψεις τοῦ κληρικοῦ, γενικώτερον δὲ ἢ ἄλλειψις πνεύματος συναλλαγῆς και ὠφελιμισμοῦ.

12) Ἀφοσίωσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Δι' αὐτῆς βαθμολογεῖται ὄχι μόνον ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ και ὁ βαθμὸς τῆς προσηλώσεως πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς Ἑλληνορθοδόξιας και τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ἔργον και τὰς ἐπιδιώξεις αὐτῆς και ὁ βαθμὸς ἐν γένει τῆς προσηλώσεως πρὸς τὸ καλῶς νοούμενον καθῆκον.

13) Πειθαρχικότης.

Δι' αὐτῆς κρίνεται ὁ βαθμὸς τῆς συμμορφώσεως τοῦ κληρικοῦ πρὸς τὰς ἐντολάς, διαταγὰς και κανονισμοὺς ἐν γένει τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν και διοίκησιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ὡς π.χ. ταχύτης, ἀκρίβεια, και τὴν ἀποφυγὴν τελέσεως τῶν γνωστῶν πειθαρχικῶν παραπτωμάτων τοῦ κληρικοῦ.

14) Ἐκκλ. δεοντολογία.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ὁ βαθμὸς τῆς συμμορφώσεως τοῦ κληρικοῦ πρὸς τοὺς γραπτοὺς ἢ ἀγράφους κανόνας τῆς δεοντολογίας τοῦ λειτουργήματος, ὡς αὕτη ἀπορρέει ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως (και τῆς κοινῆς τῶν κληρικῶν ἀντιλήψεως και ὁμολογίας).

15) Οἰκογενειακὴ διαβίωσις.

Δι' αὐτῆς κρίνεται ὁ τρόπος τῆς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἀξιοπρεποῦς, ἀψόγου και εὐτάκτου οἰκογενειακῆς ζωῆς τοῦ κληρικοῦ, ἥτοι αὐτοῦ, τῆς συζύγου και τῶν τέκνων του, ἰδίᾳ ἀπὸ ἀπόψεως συμπεριφορᾶς ὄχι μόνον ἐντός, ἀλλὰ και ἐκτός τοῦ οἴκου.

16) Κῦρος και παράστασις.

Δι' αὐτῶν βαθμολογεῖται ἡ περὶ τοῦ κληρικοῦ κοινῆ τοῦ κλήρου και τοῦ λαοῦ ἀντιλήψις περὶ ἀξιοτήτος αὐτοῦ ὡς λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ὑψίστου και ὡς ἡ ἐκ ταύτης ὑπόληψις, ἧς χαίρει ὁ κληρικὸς ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ και κοινωνικῷ περιβάλλοντι.

γ) Ὡς πρὸς τὰς ἰκανότητας.

Ἐν προκειμένῳ νοοῦνται αἱ πνευματικαὶ ἐκεῖναι δυνατότητες τοῦ κληρικοῦ, αἵτινες ὑπῆρξαν ἔμφυτοι ἢ ἐπίκτητοι, ὅπωςδήποτε δὲ δίδουν τὸ μέτρον τῆς ὅλης καταρτίσεως τοῦ κληρικοῦ. Ὡς τοιαῦτα προσόντα δέον κυρίως νὰ ἀξιολογοῦνται τὰ κάτωθι:

17) Διανοητικὴ ἰκανότης.

Δι' αὐτῆς βαθμολογεῖται ἡ ἰκανότης τῆς κρίσεως, συγκρίσεως, ἀντιλήψεως, μνήμης και συλλογισμοῦ, γενικώτερον δὲ τῆς λεγομένης εὐφυΐας.

18) Ἐκκλ. κατάρτισις.

Δι' αὐτῆς κρίνεται ὄχι μόνον ἡ θεολογικὴ κατάρτισις τοῦ κληρικοῦ, ἀλλὰ και τὸ ἐπίπεδον τῶν περὶ τὴν

Ἐκκλησίαν και τὴν Ὁρθοδοξίαν γνώσεων αὐτοῦ ἀπὸ τε θεωρητικῆς και πρακτικῆς ἀπόψεως.

19) Ἐργατικότης — συνεργατικότης.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ὄχι μόνον ἡ πρὸς τὸ ἔργον ἐφσεις τοῦ κληρικοῦ ἐντός ἢ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ και ὁ βαθμὸς καθ' ὃν αὐτὸς εἶναι συνεργάσιμος μετὰ τῆς οἰκείας Μητροπόλεως, τῶν συνεφημερίων, τῶν ἐπιτρόπων, κοινωνικῶν λειτουργῶν, ἐνοριτῶν.

20) Διοικητικὴ ἰκανότης.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ἡ πρὸς ὀργάνωσιν και χρῆσθην και ἀποδοτικὴν διοίκησιν συλλογικῶν προσπαθειῶν ἰκανότης τοῦ ἐφημερίου και δὴ ἰδίᾳ ἡ δυνατότης κινήτοποιήσεως και ἀξιοποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ τῆς ἐνορίας εἰς ἔργα ἀγαθὰ και κοινωφελῆ.

21) Τελετουργικὴ ἰκανότης.

Δι' αὐτῆς βαθμολογεῖται ἡ ἰκανότης τοῦ κληρικοῦ πρὸς τέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν κατὰ τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως και εὐταξίας.

22) Ποιμαντικὴ ἰκανότης.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ἡ πρὸς διαποίμανσιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐνορίας ἰκανότης τοῦ ἐφημερίου, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐξομολόγησιν, τὴν κατήχησιν και χριστιανικὴν ἐν γένει καθοδήγησιν τῶν ἐνοριτῶν εἰς τὴν ὀρθὴν ἀτομικὴν, οἰκογενειακὴν και κοινωνικὴν διαβίωσιν.

23) Κηρυκτικὴ ἰκανότης.

Δι' αὐτῆς ἀξιολογεῖται ἡ ἰκανότης ἐκφράσεως τοῦ κληρικοῦ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου Λόγου και μεταδόσεως τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν και τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔτι δὲ ὁ βαθμὸς τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ ἐπιτελεῖ τὸ ἔργον τοῦτο.

24) Γενικὴ μόρφωσις.

Δι' αὐτῆς βαθμολογεῖται τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς και κοινωνικῆς ἐν γένει μορφώσεως τοῦ ἐφημερίου, περιλαμβανομένων και τυχόν ἐιδικῶν αὐτοῦ ἐπιδόσεων εἰς τὴν ζωγραφικὴν, λογοτεχνίαν, ξένας γλώσσας κ.ο.κ.

Β'. Στοιχεῖα δραστηριότητος.

Ὡς τοιαῦτα δέον νὰ περιληφθοῦν αἱ ἐπὶ μέρους δραστηριότητες τοῦ κληρικοῦ κατὰ τὸ διαρρῆσαν ἔτος, ἥτοι τόσον ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἐπιτελουμένων καθηκόντων του, ὅσον και τὸ εἶδος και τὴν ἔκτασιν τῶν πνευματικῶν δραστηριοτήτων ἐνός κληρικοῦ. Εἰδικώτερον θὰ περιγραφῆ:

α) Ὁ τρόπος ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων, ἥτοι:

1. Τὸ εἶδος τῶν ἐπιτελουμένων καθηκόντων.

Ἐν τῇ οἰκείᾳ στήλῃ θὰ καταχωρηθοῦν τὰ ἀνατεθέντα και ἐπιτελεσθέντα καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἢ τμήμα αὐτοῦ κύρια καθήκοντα, ὡς π.χ. πρωθιερέως Ἱ. Ναοῦ...,

ὅσον καὶ ἐπικουρικὰ ἢ πρόσθετα, ὡς π.χ. Πρόεδρος Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου ἢ Διευθυντῆς Ὁρφανοτροφείου ἢ καθηγητῆς ἢ διδάσκαλος Σχολῆς ἢ εἰς ἑτέραν τινὰ θέσιν οἰανδήποτε, προκειμένου νὰ ἐκτιμηθῇ τὸ εἶδος καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ κληρικοῦ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος.

2. Αἱ ἀμοιβαὶ καὶ κυρώσεις.

Συγκεκριμένως εἰς τὴν οἰκείαν στήλην θὰ καταχωρηθοῦν αἱ ἀπονεμηθεῖσαι εἰς τὸν κληρικὸν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τρίτων πάσης φύσεως τιμητικαὶ διακρίσεις, ὡς ἔπαινοι, εὐφημοὶ μνεῖαι, εὐχαριστίαι κ.ο.κ. Ἀντιστοίχως θὰ καταχωροῦνται εἰς τὴν ἀντίστοιχον στήλην αἱ πάσης φύσεως πειθαρχικαὶ ποιναί, ὡς ἐπιπλήξεις, ἀργαίαι κ.λπ.

3. Αἱ πάσης φύσεως ἄδειαι αἱ ληφθεῖσαι παρὰ τοῦ ἐφημερίου κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, ὡς τακτικαί, ἀναρωτικαί, ἐκπαιδευτικαί κ.ο.κ.

β) Αἱ ἐπὶ μέρους δραστηριότητες.

Αὗται, ὡς εἶδος, ἀναφέρονται εἰς τὴν πέραν τῶν συνήθων τυπικῶν καθηκόντων ἐκτέλεσιν ἔργων ἀναγομένων εἰς:

1. Τὴν κηρυκτικὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ περιληφθοῦν τὸ εἶδος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδηλώσεων, καθ' ἃς ἐγένετο κήρυγμα τοῦ θείου Λόγου ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου, ὡς π.χ. ἐνώπιον Ἐκκλησιασματος, εἰς σχολεῖα, εἰς συγκεντρώσεις, εἰς ἐξοχὰς καὶ κατασκηνώσεις κ.ο.κ.

2. Τὴν ἐξομολογητικὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ περιληφθοῦν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξομολογηθέντων κατ' ἔτος ἐνοριτῶν κατὰ προσέγγισιν ἢ μέσον ὄρον, ὡς καὶ αἱ τυχόν συναφεῖς πρὸς τὴν ἐξομολογησιν δραστηριότητες.

3. Τὴν Κατηχητικὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ περιληφθῇ τὸ εἶδος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατηχητικῶν σχολείων καὶ λοιπῶν φορέων κατηχησεως, μετ' ἐνδείξεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατηχητῶν καὶ μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς ἐνορίας, ὡς καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὥρων διδασκαλίας καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐκδηλώσεων.

4. Τὴν φιλανθρωπικὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ μνημονευθοῦν αἱ ἐπὶ μέρους φιλανθρωπικαὶ δραστηριότητες τοῦ ἐφημερίου κατ' εἶδος καὶ ἀριθμῶν, ὡς π.χ. χορηγήσεις δεμάτων, παροχὴ βοηθημάτων, ἀνεύρεσις ἐργασίας, περίθαλψις ὀρφανῶν κ.ο.κ.

5. Τὴν συγγραφικὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ μνημονευθοῦν τὰ πάσης φύσεως δημοσιεύματα τοῦ κληρικοῦ, ὡς βιβλία καὶ ἄρθρα εἰς θεολογικὰ καὶ λοιπὰ περιοδικὰ, καὶ τὰ κείμενα τυχόν ἐκπομπῶν ραδιοφωνικῶν ἢ ἄλλων.

6. Τὴν λοιπὴν δραστηριότητα.

Δι' αὐτὴν θὰ μνημονευθῇ πᾶσα ἑτέρα δραστηριότης μὴ ὑπαγομένη εἰς τὰς ὡς ἄνω κατηγορίας δραστηριοτήτων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ συμμετοχὴ εἰς συνέδρια, διασκεψίς, σεμινάρια, ἢ συμμετοχὴ εἰς τυχόν ἱεραποστολάς καὶ πᾶσα ἑτέρα δραστηριότης προσδιοριζομένη κατὰ τὸν πλέον συγκεκριμένον καὶ ἀκριβῆ τρόπον,

μετ' ἐνδείξεως τῆς συμβολῆς εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Ἐλληνορθοδόξου πίστεως καὶ Ἐκκλησίας.

Δ'. ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΦΥΛΛΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ

Τὸ «Φύλλον Μητρώου» θέλει συνταγῇ εὐθὺς ὡς ἤθελον συγκεντρωθῆ ἅπαντα τὰ δικαιολογητικὰ τοῦ ἐφημερίου καὶ ὀλοκληρωθῆ ὁ ἀτομικὸς φάκελλος διὰ παντὸς σχετικῶν στοιχείου καὶ πέραν τῶν ἀπαραίτητων δικαιολογητικῶν, ὡς π.χ. περὶ σπουδῶν κ.ο.κ.

Δι' ἕκαστον κληρικὸν θὰ δοθῇ εἰς ἀριθμὸς Μητρώου (κατὰ Μητρόπολιν), ὅστις θὰ ἀναγραφῇ εἰς:

α) Τὴν οἰκείαν θέσιν (ἄνω δεξιὰ) τοῦ Φύλλου Μητρώου.

β) Τὴν οἰκείαν θέσιν τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου τοῦ ἐφημερίου.

Ἐν συνεχείᾳ θὰ συμπληρωθοῦν αἱ οἰκεῖαι στήλαι τῆς πινακίδος (καρτέλλας) τῷ Φύλλου Μητρώου ὑπ' εὐθύνην τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Μητροπόλεως, ὅστις καὶ δέον νὰ προσαγάγῃ πρὸς ὑπογραφὴν τὸ Φύλλον Μητρώου εἰς τὸν Μητροπολίτην. Ἀκολουθῶς ἐν τῷ μέλλοντι ἐπέρχονται αἱ προσθήκαι ἢ μεταβολαί.

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν ἢ ἀλλοίωσιν τῶν στοιχείων δέον νὰ ἐνεργῆται διὰ παραπομπῶν καὶ οὐχὶ διὰ ξεσμάτων. Ὅπωςδήποτε ὅμως τὰ φύλλα ταῦτα εἰς εἰδικὴν δελτιοθήκην ἢ ἐντὸς φοριαμοῦ τηροῦνται ἀπόρητα ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου.

Ε'. ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Πέραν τῶν ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐγκυκλίῳ τῆς Ἱ. Συνόδου ὀρισθέντων περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χρόνου συντάξεως τῶν Ἐκθέσεων ἐπιδόσεως, ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν Ἀρχιερέων ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ἀκριβοδικαίας συμπληρώσεως τῶν συνημμένων ἐντύπων τῶν Ἐκθέσεων ἐπιδόσεως.

Ἐκαστον ἐκ τῶν ὡς ἄνω προσόντων (χαρακτήρ, ἦθος κ.λπ.) βαθμολογεῖται διὰ βαθμολογικῆς κλίμακος ἄριστα (10-9), λίαν καλῶς (8-7), καλῶς (6-5). Βαθμολογία κάτω τοῦ καλῶς (4-3-2-1) σημαίνει ἀνεπάρκειαν εἰς τὸ οἰκεῖον προσὸν ἦτοι χαρακτήρ, ἦθος κ.λπ. Συνολικὴ βαθμολογία κάτω τοῦ καλῶς (5) ἄγει εἰς στασιμότητα τοῦ κληρικοῦ, ἐνδεχομένως δὲ καὶ εἰς τὴν λῆψιν ἄλλων μέτρων.

Διὰ νὰ συναγάγῃ ὁ Ἀρχιερεὺς τὴν ἐν ἑκάστῳ ἐκ τῶν πέντε προσόντων (π.χ. ἦθος) βαθμολογίαν, δέον ὅπως προηγουμένως προβῆ εἰς ἔγγραφον χαρακτηρισμὸν τοῦ κρινομένου δι' ἐκάστην ἐκ τῶν συνιστῶντων τὸ προσὸν ιδιότητα, ὡς π.χ. τὴν εὐσυνειδησίαν, τὴν εὐκρίνειαν, τὴν ἀνιδιοτέλειαν, τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν πειθαρχικότητα κ.ο.κ.

Τοῦτο ἐκρίθη σκόπιμον προκειμένου ἢ τοιαύτη τοῦ Ἀρχιερέως ἀναλυτικὴ κρίσις νὰ ἀποτελέσῃ παράγοντα καὶ κίνητρον προσπάθειας αὐτοβελτιώσεως τῶν κληρικῶν, δι' ὅσας ιδιότητας ἢ κρίσις τοῦ Μητροπολίτου δὲν θὰ εἶναι εὐμενῆς. Ὄταν, ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν, ὁ Μητροπολίτης σημειώσῃ ἀμφιβολίας ἢ ἐπιφυλάξεις τινάς, ὁ κληρικὸς θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ εἶναι προσεκτικὸς εἰς θέματα εὐσυνειδησίας καὶ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

ΓΕΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΙΝ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Α.Ν. 469/1968

Α'. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

1. — Ἡ Συγκρότησις τῶν Μητρ. Συμβουλίων.

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὸ παρ' ἡμῶν ἰσχύον καθεστῶς (Ἄρθρον 59 τοῦ Ν. 671/1943 περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη), αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις ἀποτελοῦν Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ἐκπροσωπούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τοῦ οἴκειου Ἀρχιερέως ὡς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ὑποκειμένης εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ διαταγὰς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου (Ἄρθρον 21 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου). Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐξ ἄλλου, ἀποτελεῖ τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνερχομένη εἴτε ἐν Ἱεραρχίᾳ — αἱ Ἱεραὶ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας — εἴτε ἐν Διαρκεῖ Συνόδῳ — Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος). Ἡ Διαρκῆς Ἱ.Σ., οὕσα ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (Ἄρθρον 2 Καταστ. Χάρτου), ἀποτελεῖ ἀδιαρκῆς διοικητικὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀσκεῖ πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν» (Ἄρθρον 5 τοῦ Κατ. Χάρτου). Ὑπ' αὐτὴν τὴν ιδιότητα ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος ἐξέδωκε τὴν ἐρμηνευτικὴν Ἐγκύκλιον ἐπὶ τοῦ Α.Ν. 469/1968, ἐφ' οὗ εἶχε γνωμοδοτήσει πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του (Ἄρθρον 5 τοῦ Καταστ. Χάρτου).

Παρ' ἐκάστῳ Ἀρχιερεῖ συνεστήθη Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον (Ἄρθρον 33 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων») ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν.Δ. 586/1941 καὶ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν.Δ. 979/1942), ὅπερ συγκροτεῖται ἐκ τοῦ Μητροπολίτου ὡς Προέδρου, ἐνδὲς Πρωτο-

δικου ἢ Εἰρηνοδίκου ἐν ἀνυπαρξίᾳ Πρωτοδικείου ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Μητροπόλεως, τοῦ Δημοσίου Ταμίου, τοῦ εἰς τὸ Τοπικὸν Τ.Α.Κ.Ε. μετέχοντος ἱερέως καὶ ἐνδὲς Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβούλου ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. Εἰς τὰς ἔδρας Ἱ. Μητροπόλεων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑφίσταται Εἰρηνοδικεῖον ἢ Ταμείον, τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον συγκροτεῖται δι' ἐνδὲς Κοινοτικοῦ Συμβούλου ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐνδὲς ἐνοριτοῦ ἐκλεγομένου ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ Μητροπ. Συμβουλίου (Ἄρθρον 1 παρ. 1 καὶ 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940). Χρὴν Γραμματέως ἐκτελεῖ εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου ὀριζόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου (Ἄρθρον 34 παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940). Ἰδιαιτέρα ρύθμισις ἰσχύει διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν (Ἄρθρον 14 καὶ 15 τοῦ Ν.Δ. 586/1941 καὶ Β.Δ. 484/1965).

Πέραν τῶν κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις ἀρμοδιότητων του, τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον κατέστη διὰ τοῦ Α.Ν. 469/1968 «Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὸ συλλογικὸν ὄργανον τὸ ἀρμόδιον διὰ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν μισθολογικῶν διαβαθμίσεων καὶ προαγωγῶν (Ἄρθρον 1 παρ. 4 τοῦ Α.Ν. 469/1968), οὕτως μάλιστα αἱ πράξεις καθίστανται ἐκτελεσταί, ἐφ' ὅσον ὡς τοιαῦτα δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Ἄρθρον 1 παρ. 5 τοῦ Α.Ν. 469/1968).

Αἱ πράξεις ὅθεν τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων περὶ τῆς μισθολογικῆς διαβαθμίσεως καὶ προαγωγῆς εἶναι πράξεις διοικητικαὶ ἐκτελεσταὶ συλλογικῶν ὀργάνων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἐφ' ὅσον ἀναφέρονται εἰς καθαρῶς διοικητικὰ θέματα καὶ οὐχὶ δογματικὰ καὶ θρησκευτικὰ (Σ.τ.Ε. 139/1930, 214, 509/1931, 36, 282/1932, 317/1937 κ.ο.κ.) ἢ εἰς ἐφαρμογὴν κανονικῶν διατάξεων (Σ.τ.Ε. 456/1939, 583/1940, 824/1949 κ.ο.κ.). Κατόπιν τούτου αἱ πράξεις τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων δεόν νὰ εἶναι σὺ ν ο μ ο ι, τόσον ὡς πρὸς τὸν τύπον ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γ ε ν ι κ ῶ ν ἀ ρ χ ῶ ν ὀ ρ γ α ν ῶ σ ε ω ς καὶ λειτουργίας τῶν συλλογικῶν ὀργάνων τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Ὑπ. Δικαιοσύνης: Πορίσματα Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας).

Ἐὰν ὑπάρχη παράβασις τοῦ νόμου εἴτε κατ' οὐσίαν εἴτε κατὰ τύπον, ἢ θεωρουμένη ὡς παράνομος πράξις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου προσβάλλεται διὰ λόγους νομιμότητος ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκτελεσθῆ

νὰ καταδείξη τὸ εὐσυνείδητον, ἵνα ἀρθοῦν αἱ ἐπιφυλάξεις τοῦ Ἀρχιερέως του.

Ἡ ἀξιολόγησις τῶν συνιστῶντων ἕκαστον τῶν πέντε προσόντων ιδιοτήτων ἢ δραστηριοτήτων δεόν νὰ εἶναι φραστικῶς τὸ μὲν σύντομος τὸ δὲ περιεκτικὴ, ὅπως δῆποτε δὲ ἀκριβὴς καὶ δικαία. Ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων κρίσεων θὰ εἶναι ἡ βαθμολογία τοῦ προσόντος διὰ τοῦ οἴκειου βαθμοῦ, ὡς π.χ. 9 ἢ 7 κ.ο.κ.

Διὰ νὰ ἔχη ὅμως τὴν εὐχέρειαν καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἵνα προσδίδῃ ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς ὀρισμένα ἐκ τῶν προσόντων, ὡς π.χ. προκειμένου περὶ ἐξυγιάνσεως εἰς τὸ ἦθος, καθιερώθη ἡ εὐχέρεια προσδιορισμοῦ ἀνωτέρου συντελεστοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεῦς

Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

διοικητική πράξις (Συνοδική Ἐγκύκλιος), ὅπερ ἐλέγχει πλήρως τὸ τε οὐσιαστικὸν καὶ τυπικὸν μέρος τῆς πράξεως (Δ.Π. Οἰκονόμου: Ὁ Δικαστικὸς ἔλεγχος τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ Δημοσίᾳ Διοικήσει, Ἀθήναι 1966), ἐπὶ τῇ αἰτήσει ἀκυρώσεως παντὸς ἔχοντος ἔνομον συμφέρον.

Ἀνακύπτει ὅμως ἐν ζήτημα, ἐὰν ἐν προκειμένῳ θὰ ἰσχύσῃ τὸ ἄρθρον 35 παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 καθ' ὃ κατὰ π ἄ σ η ς ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ Ὀρθοσκευάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας μόνον διὰ λόγους νομιμότητος ».

Τὸ θέμα εἶχε θιγῆ κατὰ τὰς προπαρασκευαστικὰς τοῦ νομοσχεδίου συζητήσεις, ὑπεστηρίχθη δὲ παρὰ τοῦ ὑπογράφοντος ἡ ἀνάγκη ρητοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς προσφυγῆς ταύτης, διὰ τῆς καθιερώσεως δευτεροβαθμίου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο δυνατὴ ἄσκησις ἐνδικοφανοῦς προσφυγῆς, πρὸ τῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως. Τελικῶς, ἀγνωστον διατί, τὸ θέμα δὲν ἔχει νομοθετικῶς ρυθμισθῆ, ὁπότε θὰ λυθῆ ἐν τῇ πράξει εἴτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας εἴτε διὰ τῆς νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Καθ' ἡμᾶς πάντως ἡ ὡς ἄνω διάταξις δὲν εἶναι ἐφαρμοστὰ ἐν προκειμένῳ, ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις ἐλέγχου τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων καὶ γενικώτερον τοῦ Α.Ν. 2200/1940.

Ὅσακις ἐν μέλος τοῦ Μητρ. Συμβουλίου ἤθελεν ἐκλείψει, τὸ Σ/λιον δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ πρὶν ἢ χωρὴν ἀντικατάστασις αὐτοῦ δι' ἑτέρου μέλους (Σ.τ.Ε. 1957/1954, 1620/1959). Ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ θεωρῆ ὡς ὑποχρέωσις τῆς Διοικήσεως νὰ πληρῶν τὰς θέσεις, ὁσάκις ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν θέσεων ἤρτηται ἡ νόμιμος συγκρότησις τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου (Σ.Ε. 1817/1958). Ἀλλὰ ὁ παράνομος διορισμὸς μέλους συλλογικοῦ τινος ὄργανου, ἔστω καὶ ἀκυρωθεὶς, δὲν συνεπάγεται ἀκυρότητα τῶν πράξεων τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου (Σ.τ.Ε., Β20-1322/1954, 1315/1959) ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρξεν ἀντιποίησης ἀρχῆς (Σ.τ.Ε. 1435/1948 κ.λπ.) ἢ δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀπαιτουμένη ἐκ τοῦ νόμου ιδιότης τοῦ διορισθέντος μέλους (Σ.τ.Ε. 1771/1955, 730/1959).

Ἡ συγκρότησις ἐνεργεῖται διὰ τὸν χρόνον τῆς θητείας τῶν διοριζομένων μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου. Ἡ ἔννοια τῆς θητείας εἶναι ὅτι διαρκοῦντος τοῦ χρόνου ταύτης δὲν ἐπιτρέπεται ἀντικατάστασις τοῦ διορισθέντος μέλους ἄνευ εὐλόγου αἰτίας σχετικῆς μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του (Σ.τ.Ε. 1657/1957) ἀποχρώντως δικαιολογούσης τὴν ἀντικατάστασιν ταύτην (Σ.τ.Ε. 287/1957). Διάφορος εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διορισμοῦ διὰ λόγους νομιμότητος, ἥτις πάντως δέον νὰ γίνῃ ἐντὸς εὐλόγου χρόνου ἀπὸ τῆς πράξεως τοῦ διορισμοῦ (Σ.τ.Ε. 287/1957). Αἰξάσεως ἐν πάσῃ περιπτώσει τῆς θητείας τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, δὲν δύναται τὸ συλλογικὸν ὄργανον νὰ λειτουργήσῃ νομίμως (Σ.τ.Ε. 497, 1129/1957).

2. — Ἡ σύνθεσις τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων.

Νομίμως συγκροτηθέντος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, γεννῶνται ἕτερα θέματα νομίμου συνθέσεως αὐτοῦ καὶ δῆ: α) ἡ πρόσκλησις, β) ἡ ἀπαρτία, γ) ἡ ἀναπλήρωσις καὶ δ) ἡ ἐξαιρέσις τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου.

Κατ' ἀρχὴν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ βεβαίωσις ὅτι παρεσχέθη ἡ δυνατότης παρουσίας ἀπάντων τῶν νομίμως διορισθέντων μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου δι' ἐγκαίρου προσκλήσεώς των, ὅπως παραστοῦν εἰς τὴν συνεδρίασιν (Σ.τ.Ε. 1845/1953, 1382, 1383/1956, 658/1957, 2208/1958 κ.λπ.), ἡ δὲ παράλειψις τῆς τοιαύτης προσκλήσεως καθιστᾷ τὴν σύνθεσιν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου μὴ νόμιμον, με συνέπειαν τὴν εὐχέρειαν ἀκυρώσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτιδομένων πράξεων (2215/1958, 913, 2004, 2083, 1959, 392/1960 κ.λπ.). Σημειωτέον ὅτι ἡ πρόσκλησις δέον ὅπως:

1) Εἶναι ἐγγράφος καὶ οὐχὶ προφορικὴ (Σ.τ.Ε. 683/1958, 1388/1959 κ.λπ.).

2) Εἶναι εἰδικὴ κατὰ συνεδρίασιν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ συνεδρίασις εἶναι ἐκ τῶν προτέρων εἰς τακτὰς ἡμέρας (Σ.τ.Ε. 167/1956, 586, 767, 1659/57 κ.λπ.).

3) Εἶναι καθολικὴ, ἦτοι ν' ἀπευθύνεται πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τακτικά τε καὶ ἀναπληρωματικά, ἵνα ἐν κωλύματι τακτικοῦ συμμετάσχη τὸ ἀναπληρωματικὸν (Σ.τ.Ε. 1660/1955, 2083/1958, 378/1959, 1133, 1981/1960 κ.λπ.).

4) Εἶναι ἀποδεδειγμένη, ἦτοι νὰ προκύπτῃ εἴτε ἐξ ἀποδεικτικοῦ, εἴτε ἐξ ἄλλου ἐγγράφου προγενεστεροῦ τῆς συνεδριάσεως, εἴτε ἐκ βεβαίωσεως μέλους (Σ.τ.Ε. 658/1957, 2208/1958, 913/1959 κ.λπ.).

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ νόμιμος σύνθεσις ἐνὸς συλλογικοῦ ὄργανου ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία ἐνὸς minimum ἀριθμοῦ μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρτίαν αὐτοῦ (quorum) καὶ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου, καθιερωθείσης τῆς ἀρχῆς, ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ παρουσία ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου. Διὰ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον ἀπαρτίαν συνιστοῦν τρία ἐκ τῶν μελῶν του, συμπεριλαμβανομένου ὅπωςδῆποτε τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ κανονικοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ (Ἄρθρον 34 παρ. 1 τοῦ Α.Ν. 2200/1940). Πάντως ἡ παρουσία τῶν μελῶν δέον νὰ προκύπτῃ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως καὶ δῆ τῆς μνείας ἢ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ὀνομάτων αὐτῶν (Σ.τ.Ε. 917/1954, 933/1959).

Ἐν περιπτώσει κωλύματος τακτικοῦ μέλους δύναται νὰ μετέχῃ τὸ ἀναπληρωματικὸν αὐτοῦ μέλος, κατόπιν προσκλήσεως ἐγγράφως ἀποδεικνυομένης (Σ.τ.Ε. 626/1959, 1284/1960) ἀμφοτέρων τῶν μελῶν, διότι τυχὸν ἔλλειψις νομίμου κλητεῦσεως τοῦ τακτικοῦ καθιστᾷ παράνομον τὴν σύνθεσιν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἀναπληρωματικοῦ (Σ.τ.Ε. 156/1958, 452/1960 κ.λπ.). Δέον πάντως νὰ βεβαιούται τὸ κώλυμα τοῦ μὴ προσερχομένου μέλους (Σ.τ.Ε. 678/60) ρητῶς ἢ νὰ προ-

κύπτη εκ των στοιχείων του φακέλλου (Σ.τ.Ε. 672/1955 κ.λπ.). Αί έγγραφοι αυτοί ετέθησαν νομολογιακώς δια την κατοχύρωσιν των συλλογικών οργάνων εναντι ενδεχομένου (ακατευθυνομένης συνθέσεως), ήτις, ως είκος, άγει εις προκαθορισμένην κρίσιν και άπόφασιν. Έφθασε μάλιστα ή Νομολογία να θεωρήση άκύρους Πράξεις συλλογικών οργάνων εις τα όποια παρέστη κρατικός λειτουργός μη προβλεπόμενος εν τή συστάσει επί τῷ λόγω ότι ή δύνατο να άσκήση επηρεασμόν εις την κρίσιν των μελών και του όλου συλλογικού οργάνου.

Τέλος νομολογιακώς έχουν διαμορφωθή ώριμένοι λόγοι εξαίρέσεως των μελών των συλλογικών οργάνων εκ τής άσκήσεως των καθηκόντων των βάζει τής άρχής τής άμεροληψίας κρίσεως, καθ' ήν δέν είναι αναγκαίον να υπήρξε μεροληψία τινός εν τή άσκήσει κρατικού τινος λειτουργήματος, άλλ' άρκεί τεκμήριόν τι δυνάμενον να κλονίση την πεποιθήσιν του διοικουμένου επί το άδιάβλητον τής κρίσεως των συλλογικών οργάνων (Σ.τ.Ε. 1467/1956, 305, 1286, 1623/1957, 1884/1959 κ.λπ.). Τοιούτοι λόγοι εξαίρέσεως έχουν ένδεικτικώς θεωρηθή αι κάτωθι περιπτώσεις:

1) Έπαρξίς ιδιαιτέρων δεσμών ή ιδιαίζούσης έχθρας μετά του κρινόμενου προσώπου (Σ.τ.Ε. 748/1956).

2) Έπαρξίς συμφέροντος εκ τής εκβάσεως τής υποθέσεως (Σ.τ.Ε. 864/1960 κ.λπ.).

3) Η συγγένεια υπαλλήλου μέχρις ώρισμένου βαθμού (Άρθρον 55 Παρ. 1 του Υ.Κ.).

4) Η ύπαρξίς πράξεως έκδοθείσης υπ' αυτό του συμμετέχοντος υπαλλήλου, κρίνοντος ως μέλους του συλλογικού οργάνου περι του κύρους της (Σ.τ.Ε. 273/1959).

Συντρέχοντος λόγου εξαίρέσεως, όστις βεβαίως δέν να καταδεικνύεται δια συγκεκριμένων αιτιάσεων και άποδείξεων (Σ.τ.Ε. 2118/58), δημιουργείται κακή σύνθεσις του συλλογικού οργάνου και ως εκ ταύτης άκυρότης τής Πράξεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου (Σ.τ.Ε. 1623/1957, 864/1960 κ.ά.).

3.— Η προπαρασκευή λειτουργίας των Μητροπολιτικών Συμβουλίων.

Δια να λειτουργήση συννόμως και άποδοτικώς το Μητροπολιτικόν Συμβούλιον, άπαιτείται ή οργάνωσις του μηχανισμού τής άρμοδιίας Έπηρεσίας τής Μητροπόλεως, τής Γραμματείας του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και του Εισηγητού του αυτού Συμβουλίου.

Την άρμοδιότητα κινήσεως τής διαδικασίας μισθολογικής διαβαθμίσεως των κληρικών έχει κατά νόμον ο οικείος Έπάρχης, ενεργών είτε προσωπικώς είτε δια του παρ' αυτό Πρωτοσυγκέλλου, όστις κατά το άρθρον 47 παρ. 1 του Καταστατικού Χάρτου διατελών υπό τας διαταγάς του οικείου Άρχιερέως αδιευθύνει το Γραφείον, αναπληροῦ δέ κατά τα διοικητικά καθήκοντα και κατά τήν έκάστατε πα-

ρεχομένην αὐτῷ έντολήν τον Άρχιερέα άπόντα ή άλλως κωλυόμενον». Τόν Πρωτοσυγκέλλον βοηθεῖ εις το έργον του ο Γραμματεὺς τής Μητροπόλεως (άρθρον 48 παρ. 1 Ν. 671/1943). Διάφορος είναι ή περίπτωση τής Άρχιεπισκοπής.

Έπομένως το πρώτον βήμα έγκειται εις την συγκέντρωσιν των τηρουμένων άτομικών φακέλλων των κληρικῶν τής Μητροπόλεως, εις τρόπον ώστε να καταστή βέβαιον, ότι υπάρχει δι' άπαντας άτομικῶς φακέλλος. Έάν δέν ύπάρχη δια τινα ή τινάς, θα πρέπει ως είκος να άνοιγή. Έν συνεχεία δέν να εκτυπωθή εις τον Πολύγραφον μικρός κατάλογος των κατὰ την Συνοδικήν Έγκυλίον άπαιτουμένων τυπικών δικαιολογητικῶν πρὸς έλεγχον (Checing List) των τυπικῶν προσόντων κατ' αύξοντα άριθμόν. Εις τα τυπικά προσόντα δέν να προστεθή και ή «Έκθεσις έπιδόσεως» ή περιλαμβάνουσα τα ουσιαστικά προσόντα. Η μικρά αυτή κατάστασις θα περιέχη δύο στήλας: μίαν δια τα ήδη εύρισκόμενα εν τῷ φακέλλῳ πιστοποιητικά και έτέρα δι' εκείνα τα όποια προσεκόμισεν ο κληρικός μετά ή άνευ είδοποιήσεως. Η κατάστασις αυτή δέν να επικολληθῆ εις το έσωτερικόν του έξωφύλλου, δια να είναι γνωστός ο βαθμός τής πληρότητος δικαιολογητικῶν του φακέλλου. Ως τοιούτον υπόδειγμα θα ήδύνατο να χρησιμοποιηθῆ το έπόμενον:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Είδοποιεῖται ὅπως προσκομίση τὰ ἑλλείποντα δικαιολογητικά τὴν			
Ἐπώνυμον.....		Όνομα.....	Ένορία.....
α/α	Δικαιολογητικά	Εἰς φακέλλον	προσκομιστέα
	εἶδος	Όνομασία	Ἡμ. π.στ. ἡμερομ.
Α	Διορισμοῦ	1.-	.....
		2.-	.....
		3.-	.....
Β	Σπουδῶν	1.-	.....
		2.-	.....
		3.-	.....
Γ	Προϋπηρεσίας	1.-	.....
		2.-	.....
		3.-	.....
Δ	Ποινολογίου	1.-	.....
		Ε	Έκθεσις ἐπιδ.
ΣΤ	Λοιπά	1.-	.....
		2.-	.....
		3.-	.....

Καλόν θα ήτο να έγνωστοποιούντο τα εύρισκόμενα εν τῷ φακέλλῳ πιστοποιητικά εις τους έφημερίους, ίνα προσκομίσουν τυχόν πρόσθετα πιστοποιητικά, άτινα δέν είχαν προσκομίσει μέχρι τουδε ως μη άπαραίτητα, ως π.χ. σπουδῶν, προϋπηρεσίας κ. ο. κ. Έάν ήθελεν υίοθετηθῆ αυτή ή λύσις, τότε θα πρέπει ή ως άνω κατάστασις να γίνη εις διπλοῦν και να συμπληρωθῆ άπαξ δια «καρμπόν», εις τρόπον ώστε το έν φύλλον να επικολληθῆ εις το έσωτερικόν του φακέλλου, το δέ έτερον να σταλῆ δια γενικῆς του Μητροπολίτου Έγκυλίου πρὸς τους έφημερίους, πρὸς συμπλήρωσιν των δικαιολογητικῶν αὐτῶν έντός εύ-

λόγου προθεσμίας. Πρὸς τοῦτο θὰ ἦτο ἴσως πρακτικόν, ὅπως αἱ καταστάσεις αὐταὶ ἐξετυποῦντο εἰς τὸ Τυπογραφεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Ἐντυπον ὑπ' ἀριθμ. 1).

Εὐθὺς ὡς συμπληρωθῶν τὰ δικαιολογητικά Α, Β, Γ, Δ καὶ ΣΤ ὁ Μητροπολίτης ἐν ὄψει τοῦ συνόλου τῶν τυπικῶν στοιχείων δέον νὰ συντάξῃ τὴν Ἐκθεσιν ἐπιδόσεως (Ἐντυπον ὑπ' ἀριθμ. 2) βάσει τῆς σχετικῆς Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁλοκληρωμένον οὕτω πῶς τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου τοῦ ἐφημερίου, οὗτος δέον νὰ ἀποσταλῇ μετὰ τοῦ σχετικοῦ παραπεμπτικοῦ ἐγγράφου πρὸς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον. Εἰς τὸ παραπεμπτικὸν ἐγγράφον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως δέον νὰ ζητῆται ἡ μισθολογικὴ διαβάθμισις δέον ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἐφημερίων, ὧν οἱ ἀτομικοὶ φακέλλοι, πλήρεις ὄντες ἀπὸ ἀπόψεως δικαιολογητικῶν, θὰ ἐπισυνάπτανται.

Τὸ δεῦτερον βῆμα ἐγκτεταί εἰς τὸν καθορισμὸν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ ἐλλείποντος τοιοῦτου ἢ κωλυομένου τοῦ Ἀντιπροέδρου (Ἄρθρ. 33 καὶ 34 τοῦ Α.Ν. 2200/1940) Εἰσηγητοῦ διὰ τοὺς πρὸς μισθολογικὴν διαβάθμισιν ἐφημερίων καὶ τὴν ἐντολὴν ὅπως καταρτίσῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Εἰσηγητοῦ ὀριζομένης συνεδριάσεως, ἵνα ὑπάρχῃ ὁ ἀπαραίτητος διὰ τὴν μελέτην τῶν φακέλλων χρόνος. Ὁ Εἰσηγητὴς λαμβάνων τοὺς φακέλλους ὀφείλει νὰ ἐλέγξῃ τὰ ἐν ἐκάστῳ φακέλλῳ πιστοποιητικά καὶ νὰ συναγάγῃ τὸ συμπέρασμα περὶ τοῦ βαθμοῦ εἰς ὃν μισθολογικῶς δέον νὰ καταταγῇ ὁ ἐφημέριος, βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 469/1968, ἧτοι βάσει τῶν τε τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν αὐτοῦ προσόντων.

Πρὸς ἀποφυγὴν διπλῆς ἐργασίας καλὸν θὰ ἦτο ὅπως οἱ Εἰσηγηταὶ εἶχον ἐντυπον ἡτιολογημένης εἰσηγήσεως, ὅπερ θὰ ἔδει νὰ συντάσσεται ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ ἐν ὄψει τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων περὶ συννόμου αἰτιολογίας. Τὸ κείμενον τῆς εἰσηγήσεως, γενόμενον δεκτὸν ἢ τροποποιούμενον, θὰ ἔδει ν' ἀποτελέσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 469/1968 («ἡτιολογημένην οὐσιαστικὴν κρίσιν») τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου περὶ τοῦ ἐφημερίου, ὅχι κατ' ἀνάγκην ἀτομικῶς, ἀλλὰ συλλογικῶς δι' ὀρισμένας κατηγορίας διαβαθμίσεων ἐφημερίων. Τοιοῦτον ἐντυπον εἰσηγήσεως θὰ ἦτο ἐνδεχομένως τὸ ἀκόλουθον:

Ἐν.....τῆ...1968

Πρὸς

Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον Ἱ. Μητροπόλεως....

Εἰσηγήσις

Τοῦ.....

Περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ.....

ἐφημερίου Ἱ. Ναοῦ.....

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου τοῦ ὡς ἄνω ἐφημερίου καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων δικαιολογητικῶν περὶ τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν αὐτοῦ προσόντων προκύπτει ὅτι οὗτος καθίσταται μισθολογικῶς διαβαθμιστός εἰς τὴν... Κατηγορίαν λόγῳ.....

καὶ εἰς τὸν.....βαθμὸν λόγῳ τοῦ ὅτι.....

.....

.....

.....

(Ἀναγράφεται ἡ αἰτιολογία τῆς προτεινομένης διαβαθμίσεως

τοῦ ἱερέως, ἐπαρκῆς, σαφῆς καὶ νόμιμος κατὰ τὰ κατωτέρω ἐν

κεφ. Γ' ἐκτιθέμενα).

Β'. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

4. — Ἡ συνεδρίασις.

Ὑφισταμένης ἀπαρτίας, κατόπιν προσκλήσεως ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου καὶ μὴ συντρέγοντος λόγου τινὸς ἀναπληρώσεως ἢ ἐξαιρέσεως, ἀρχεται νομίμως ἡ συνεδρίασις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Δι' ἐκάστην συνεδρίασιν καταρτίζεται κατ' ἀρχὴν ἡμερησία διάταξις, ἣτις περιλαμβάνει τὰ θέματα, ἀτινα θέλουν ἀπασχολῆσαι τὰ μέλη τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου κατὰ τὴν ad hoc συνεδρίασιν. Ἡ ἡμερησία διάταξις δέον νὰ κοινοποιῆται πρὸ εὐλόγου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συνεδριάσεως χρόνου, ἵνα παρέχεται εὐχέρεια εἰς τὰ μέλη τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου νὰ προπαρασκευάζωνται διὰ τῆς μελέτης τῶν σχετικῶν στοιχείων κ.ο.κ., ἰδίᾳ εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς μῆτε ἡ γραμματεία ἔχει προβῆ εἰς προπαρασκευῆν τινα, μὴδὲ προβλέπεται εἰσηγητής.

Τὴν συνεδρίασιν ὀρίζει κατ' ἀρχὴν ὁ Πρόεδρος ἢ ὁ Προεδρεύων τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου του, ὅστις καὶ προεδρεύει τῆς συνεδριάσεως καὶ κατευθύνει τὴν κατ' αὐτὴν λειτουργίαν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου ὡς πρῶτος μεταξὺ ἴσων. Εἰς περίπτωσιν κωλύματος τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ἢ τυχὸν Ἀντιπροέδρου, προεδρεύει ὁ πρῶτος τῆ ὑπηρεσιακῆ τάξεϊ ἐκ τῶν παρόντων μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου (Σ.τ.Ε. 1323/1954 κ.λπ.).

Ἀρχομένης τῆς συνεδριάσεως καὶ ἐκφωνουμένου τοῦ θέματος, γίνεται συζήτησις διαλογικὴ — ὀχι μονολογικὴ — ἀρχῆς γενομένης κατ' ἀρχὴν καὶ ἔθος ἀπὸ τὰ ἐπόμενα τῆ τάξεϊ μέλη τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, ἵνα μὴ ἐπηρεάζεται ἡ ἀποψὶς αὐτῶν ἐκ τῶν ἡγουμένων τῆ τάξεϊ μελῶν καὶ τοῦ Προέδρου, ὅστις πάντοτε ἐκφράζει τελευταῖος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀποψιν. Δύνανται ὡσαύτως νὰ καλῶνται καὶ συμμετέχωσι καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἰδιῶται ἄνευ πρὸς τοῦτο ὑποχρέσεως (Σ.τ.Ε. 1262/1946 κ.λπ.), γιγνομένης ὅμως μείας εἰς τὰ Πρακτικά. Γενικώτερον, τὰ Μητροπολιτικά Συμβούλια δύνανται νὰ καθιερώσων εἰδικὰς διαδικασίας περὶ τοῦ τρόπου ἐργασιῶν τῶν, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς νομιμότητος πάντοτε, ἐφ' ὅσον τοῦτο κρίνεται σκόπιμον καὶ ἀναγράφεται εἰς τὰ πρακτικά, ὡς π.χ. τὸ Συμβούλιον ἐπιλογῆς Νομαρχῶν καθιέρωσε τὴν συνέντευξιν κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ὑποψηφίων, ἵνα σχηματίσῃ πλήρη καὶ ἀκριβῆ περὶ αὐτῶν ἀντίληψιν.

Κατὰ κανόνα τὰ θέματα ἐξαντλοῦνται εἰς μίαν συνεδρίασιν. Ἐὰν ὅμως παραστῇ ἀνάγκη πλειόνων συνεδριάσεων, ἡ συζήτησις δέον νὰ συνεχίζεται τῆ συμμετοχῇ τῶν αὐτῶν προσώπων — μελῶν τοῦ συλ-

λογικῶν ὀργάνων, διότι ἀλλοίωσις τῆς συνθέσεως αὐτοῦ ἄγει εἰς ἀκυρότητα (Σ.τ.Ε. 1753/1956, 103/1957, 1128/1958, 527/1959 κ.ο.κ.), ἐκτός ἐὰν κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ἐπανελήφθη ἐξ ὑπαρχῆς ἢ συζήτησις καὶ ἡ σχετικὴ διαδικασία (Σ.τ.Ε. 1628/1953 κ.λπ.).

Ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαιωμένη ὡςάκις ἔχουν ἐξαντληθῆ ὅλοι αἱ ἀπόψεις τοῦ θέματος καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν γνώμαι τῶν μελῶν καὶ τότε διενεργεῖται ἡ ψηφοφορία.

Ἡ παροχὴ ψήφου ὑποδηλοῖ τὴν τελικὴν θέσιν ἐκάστου τῶν μελῶν ἐπὶ τοῦ συζητηθέντος θέματος, ὡς τοῦτο διευορκώθη. Εἶναι κατὰ κανόνα φανερά, ἐκτός ἐὰν ὁ νόμος προέβλεπε τὸ ἀντίθετον καὶ ἄρχεται ἀπὸ τὰ ἐπόμενα τῆ τάξει, ἵνα καταλήξῃ εἰς τὰ προηγούμενα μέλη τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου. Δύναται ἡ ψήφος νὰ εἶναι ἀπλήρῃ ἢ ἠτιολογημένη. Ἄρνησις ψήφου παρόντος μέλους θεωρεῖται ὡς ψήφος ἀρνητικοῦ περιεχομένου (Σ.τ.Ε. 288/1932). Ἀρχομένης τῆς ψηφοφορίας δὲν ἐπιτρέπεται διακοπὴ τῆς, ἐνῶ ἐπιτρέπεται ἐπανάληψις τῆς εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἤθελε προκύψει νέον στοιχείον ἢ νέα ἀποψις τοῦ θέματος ἄγρουσα εἰς μεταβολὴν γνώμης τῶν μελῶν (Σ.τ.Ε. 702/1957).

Ἡ πλειονότης τῶν ψήφων τῶν παρόντων, ἦτοι τοῦ ἡμίσεος τῶν παρόντων πλέον ἑνός, ἄγει εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς κρίσεως καὶ ἀποφάνσεως τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου (Σ.τ.Ε. 822/1954, 1805/1957, 1528/1959, 155/1960 κ.ἄ.) δι' ἐπικρατήσεως τῆς πλειοψηφισάσης γνώμης. Ἡ μειοψηφισάσα γνώμη δὲν ἔχει μὲν νομικὴν ἀξίαν καθ' ἑαυτὴν (Σ.τ.Ε. 822/1954, 155/1960), πλὴν ὅμως ἔχει πολὺτιμον τεχνικὴν ἀξίαν, λόγῳ τοῦ ὅτι παρέχει εἰς τὸ ἔχον τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ὄργανον τὴν εὐχέρειαν νὰ ἴδῃ καὶ ἐτέραν ἀποψιν τοῦ αὐτοῦ προβλήματος, καὶ ἐνδεχομένως νὰ ἀποδεχθῆ αὐτήν, ὡςάκις δὲν δεσμεύεται ἐκ τῆς πράξεως τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου, ὡς συμβαίνει ἐπὶ συμφώνου γνώμης ἢ προτάσεως.

Ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲν ὑπερισχύει ἡ γνώμη τοῦ Προέδρου, ἐκτός ἐὰν περὶ τούτου ὑφίσταται ἐιδικὴ νομοθετικὴ πρόβλεψις (Σ.τ.Ε. 952, 1314/1952). Ὁσάκις ὁμοῦς διευορκώθησαν πλείονες τῶν δύο τελικαὶ γνώμαι, δὲν ὑφίσταται ἀπόφασις ἐὰν μία ἐξ αὐτῶν δὲν συνεχέντρωσε τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν (Σ.τ.Ε. 1805/1957, 1528/1959). Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ἡ ἀσθενεστέρη εἰς ψήφους γνώμη προσχωρεῖ εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐπικρατεστέρων, ὅποτε δημιουργεῖται ἡ ἀναγκαία διὰ τὴν πράξιν πλειοψηφοῦσα γνώμη.

5. — Ἡ ἔκτασις συζητήσεως.

Ἡ ἀρχὴ τῆς νομιμότητος ἐπιβάλλει εἰς τὸ συλλογικὸν ὄργανον, ὅπως ἀσχοληθῆ μὲ τὸ θέμα διὰ τὸ ὁποῖον ἐρωτᾶται ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ὀργάνου. Εἶναι ὅμως ἐνδεχόμενον νὰ διαπιστώσῃ ζητήματα σχετικὰ μὲ τὸ τεθὲν πρόβλημα πρὸς ἐπίλυσιν. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει δέον νὰ ἐπισημάνῃ τὰ ζητήματα αὐτά, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἔχων τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα, οἰοσδήποτε

καὶ ἐὰν εἶναι, ὄργανον Κυβερνητικὸν ἢ Διοικητικόν, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ μίαν ἀποψιν τοῦ θέματος, ἢ ὁποῖα τυχόν δὲν εἶχε ληφθῆ ἀρχικῶς παρ' αὐτοῦ ὑπ' ὄψιν. Συνεπῶς κατὰ τὴν μισθολογικὴν ἑντάξιν τῶν ἐφημερίων ἢ κρίσις τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων δέον νὰ περιορισθῆ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων.

Καθ' ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον ὁ Νόμος ὀρίζει ὅτι οἱ ἐφημέριοι διαβαθμίζονται μισθολογικῶς (μετὰ οὐσιαστικὴν ἠτιολογημένην κρίσιν τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τὴν καθόλου λειτουργικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀναλόγως τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας) ("Ἀρθρον 1 παράγρ. 4 Α.Ν. 469/1968), συναγεται σαφῶς ὅτι τὰ Μητροπολιτικὰ Συμβούλια δὲν δύνανται νὰ περιορισθοῦν μόνον εἰς ἄθροισιν τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ μισθοῦ, ἀλλ' ὀφείλου νὰ προβοῦν εἰς οὐσιαστικὴν κρίσιν, καὶ δὴ ἠτιολογημένην τῷ αὐτῷ.

Τὴν οὐσιαστικὴν κρίσιν προσδιορίζει αὐτὸς οὗτος ὁ νομοθέτης, στηρίζων αὐτὴν εἰς δύο σκέλη: ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ οὐσιαστικὰ προσόντα τῆς καθόλου λειτουργικῆς καὶ ἱεραποστολικῆς ἐπιδόσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν χρόνον ὑπηρεσίας. Σημειωτέον μάλιστα ὅτι ὁ νομοθέτης προέταξε τὰ οὐσιαστικὰ προσόντα τῶν τυπικῶν. Ἐν πάσῃ ὁμοῦς περιπτώσει εἶναι βέβαιον ὅτι, διὰ νὰ ὀρισθῆ ἡ μισθολογικὴ διαβάθμισις τοῦ ἐφημερίου, δέον νὰ γίνῃ οὐσιαστικὴ κρίσις αὐτοῦ, ἦτοι κρίσις ὅχι μόνον τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ.

Ὡς τυπικὰ προσόντα διὰ τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ στοιχεῖα τοῦ φύλου μητρώου τοῦ κληρικοῦ, εἰδικώτερον δέ:

α) Ὁ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἑντάξιν εἰς μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων μισθολογικῶν κατηγοριῶν τίτλος σπουδῶν κατὰ νόμον.

β) Ὁ ἀπαραίτητος χρόνος διὰ τὴν διαβάθμισιν ἐν τῇ οἰκείᾳ κατηγορίᾳ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἕκαστος κληρικὸς εἰσέρχεται εἰς τὴν κατηγορίαν του διὰ τοῦ εἰσαγωγικοῦ βαθμοῦ τῆς κατηγορίας — 6ου διὰ τὴν Α', 8ου διὰ τὴν Β', 9ου διὰ τὴν Γ' καὶ 10ου διὰ τὴν Δ' — ἐκτός ἐὰν ὁ χρόνος ὑπηρεσίας δικαιολογῆ ἄνωτερον βαθμόν. Ὡς οὐσιαστικὰ προσόντα διὰ τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ στοιχεῖα τῆς συνταχθισομένης ἐκθέσεως ἐπιδόσεως καὶ δὴ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν χαρακτήρα, τὸ ἦθος, τὰς ἰκανότητας, τὸν τρόπον ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων καὶ τὴν ὅλην δραστηριότητα τοῦ κληρικοῦ, ἐφ' ὅσον ταῦτα συνιστοῦν τὴν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένην «λειτουργικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν ἐκάστου ἐπίδοσιν». Ἐπομένως εἶναι δυνατὸν εἰς ἱερεὺς νὰ θεωρῆται διαβαθμιστέος εἰς ὀρισμένον βαθμόν, εἰσαγωγικὸν ἢ ἄνωτερον τούτου, βάσει τοῦ τυπικοῦ στοιχείου τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας, ἀλλὰ εἶναι ἐξ ἴσου δυνατὸν ὁ ἱερεὺς αὐτὸς νὰ κριθῆ διαβαθμιστέος εἰς ἄνωτερον βαθμόν τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας του βάσει ἠῦξημένων οὐσιαστικῶν προσόντων ἐπιδόσεως,

προκυπτόντων όμως ἐγγράφως ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου.

Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Νόμος ἀπήτησε ἀφ' ἐνὸς μὲν οὐσιαστικῆν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡτιολογημένην κρίσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Ἄλλ' ἡ οὐσιαστικὴ κρίσις, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ οὐσιαστικὰ τῶν ἐφημερίων προσόντα προκειμένου νὰ δοθῇ ἀνώτερος μισθὸς βάσει αὐτῶν, γεννᾷ θέμα συγκρίσεως πρὸς ἀποφυγὴν ἀνίσου μεταχειρίσεως κληρικῶν ἐχόντων τὰ αὐτὰ προσόντα. Εἶναι ὅθεν ἀπαραίτητον, καθ' ἡμᾶς, ὅπως ἅπαντες οἱ ἐφημέριοι κριθοῦν καὶ συγκριθοῦν βάσει καὶ τῶν τυπικῶν καὶ τῶν οὐσιαστικῶν προσόντων, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιβραβευθῇ καὶ ἡ ἀρχαιότης καὶ ἡ ἐπίδοσις, βάσει ὅμως πάντοτε ἐνιαίων στοιχείων κρίσεως δι' ἅπαντας. Καὶ αὐτὴν τὴν ἐνόητα τῶν στοιχείων κρίσεως, καὶ δὴ τὴν δυνατότητα δικαίας συγκρίσεως ἐξασφαλίζει ὁ ἐνιαῖος τύπος «Ἐκθέσεως ἐπιδόσεως».

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ὄχι ἀπλῆν οὐσιαστικὴν κρίσιν τῶν ἐφημερίων, ἀλλὰ ἡτιολογημένην κρίσιν. Τὸ τί σημαίνει αἰτιολογία τῆς κρίσεως δὲν εἶναι ἀπλοῦν θέμα. Λέγει μὲν ὁ νόμος ὅτι εἶναι ἐλεύθερον τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον νὰ κρίνῃ οὐσιαστικῶς τὸν ἐφημέριον βάσει τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν τοῦ προσόντων, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἀναγράφῃ τὸ διατί, αὐτὸ δὲ τὸ διατί νὰ εἶναι ὀρθόν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

6. — Ἡ Πρᾶξις τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου.

Συμφώνως πρὸς γενικὴν ἀρχὴν τοῦ Δικαίου, τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνεδριάσεως τῶν συλλογικῶν ὄργανων τῆς Διοικήσεως λαμβάνοντα χώραν δέον νὰ καταχωροῦνται ὅπωςδὴποτε γραπτῶς εἰς τὰ τηρούμενα παρὰ τοῦ Γραμματέως τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου Πρακτικὰ συνεδριάσεων (Σ.τ.Ε. 1507/1960), ἅτινα, νομίμως συντεταγμένα καὶ ὑπογεγραμμένα, ἀποτελοῦν τὸ μόνον νόμιμον ἀποδεικτικὸν μέσον περὶ τῶν ὡς ἄνω λαβόντων χώραν γεγονότων (Σ.τ.Ε. 959/1960).

Τὰ Πρακτικὰ ὑπογράφονται, ἐκτὸς ἀντιθέτου νομοθετικῆς προβλέψεως, παρὰ πάντων τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, ἅτινα παρέστησαν κατὰ τὴν συνεδρίασιν, ὅπωςδὴποτε δὲ παρὰ τῶν πλειοψηφισάντων εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ μειοψηφῆσαντες ἤρνούτο ὑπογραφήν (Σ.τ.Ε. 1768, 1769, 1770/1960). Ὅσᾳκις μέλος τι ἀρνεῖται τὴν ὑπογραφήν, δέον νὰ ἀναγράφεται τοῦτο μετὰ τῆς ἀπολογίας τῆς μὴ ὑπογραφῆς (Σ.τ.Ε. 779/1960). Εἰς τὰ Πρακτικὰ καταχωροῦνται ἅπανσαι αἱ γνώμαι, πλειοψηφοῦσαι καὶ μειοψηφοῦσαι.

Εἶναι δυνατόν νὰ ἐκδίδεται πέραν τῶν πρακτικῶν καὶ ἰδίᾳ πρᾶξις τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, περιέχουσα τὴν κρίσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς μειοψηφούσης γνώμης πάντοτε, ἵνα, ὡς προελέχθη, διαφωτίζεται πλήρως τὸ ἔχον τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ὄργανον.

Πάντως ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῶν συλλογικῶν ὄργανων τῆς δημοσίας διοικήσεως δέον νὰ παρατηρηθοῦν τὰ κάτωθι:

α) Ἡ ἀπόφασις δὲν εἶναι τὸ ἀπλοῦν ἀριθμητικὸν ἄθροισμα τῶν προσωπικῶν γνώμῶν τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν ἐκ τῆς διαλογικῆς συζητήσεως καὶ τῆς δι' αὐτῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ἐν τῇ ἀνταλλαγῇ ἀλλοιώσεως τῶν προσωπικῶν γνώμῶν. Οὕτω ἡ πλειοψηφοῦσα γνώμη εἶναι νέα γνώμη, μὴ ἀναγκαιῶς συμπίπτουσα μὲ τὴν προσωπικὴν γνώμην μέλους τινός, ἀλλὰ προσελθούσα ἐκ τοῦ διαλόγου, ἥτοι τοῦ συσκέπτεσθαι, δηλαδὴ τῆς συλλογικότητος σκέψεως κατὰ τὰ ἐν ἀρχῇ λεχθέντα.

β) Ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ ἐκφράζῃ εἴτε γνωμοδοτικὴν εἴτε ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα, ὅποτε ἰσχύουν αἱ περὶ προπαρασκευαστικῶν καὶ ἐκτελεστῶν διοικητικῶν πράξεων ἀρχαί τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου ἀντιστοίχως, ἥτοι αἱ μὲν γνωμοδοτήσεις εἶναι προπαρασκευαστικαί, αἱ δὲ ἀποφάνσεις ἐκτελεσταὶ διοικητικαὶ πράξεις.

γ) Ἡ ἀπόφασις, ὡς διοικητικὴ πρᾶξις, εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀνακλητὴ καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, ὡσαύτως κατ' ἀρχὴν, ἀναδρομικὴν ἰσχὺν κατὰ τὰ ἐν τῷ Δικαίῳ τῶν διοικητικῶν πράξεων ἀναλυτικώτερον ἐκτιθέμενα.

Αἱ πράξεις τῶν συλλογικῶν ὄργανων διακρίνονται εἰς ἀπλᾶς γνωμοδοτήσεις, συμφώνους γνωμοδοτήσεις, προτάσεις καὶ ἀποφάνσεις.

Ἐπὶ γνωμοδοτήσεων τῶν συλλογικῶν ὄργανων τὴν γνώμην, ἀπλῆν ἢ σύμφωνον, ἐπιζητεῖ, συνήθως δι' ἐρωτήματος ἢ ἄλλου ἐγγράφου, τὸ ἔχον τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ὄργανον τῆς Δημοσίας Διοικήσεως. Οὕτω δὲν ἐπιτρέπεται νομικῶς οὐδὲ ἐνδεῖκνται τεχνικῶς ἡ διαφοροποιήσις μεταξὺ ἐπιζητουμένου τὴν γνωμοδότησιν καὶ ἀποφασίζοντος διοικητικοῦ ὄργανου, λόγω τοῦ ὅτι ἡ γνωμοδότησις ἀποτελεῖ συνάρτησιν τοῦ ἐρωτήματος καὶ ὡς ἐκ τούτου προπαρασκευαστικὴν πρᾶξιν τῆς σχετικῆς ἀποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος καὶ διαδικασίας ἐν γένει.

Ἡ ἀπλῆ γνωμάτευσις δὲν δεσμεύει τὸ ἔχον τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ὄργανον, ἕπερ ὑποχρεοῦται μόνον εἰς τὴν λῆψιν τῆς γνωμοδοτήσεως.

Ἡ σύμφωνος γνωμοδότησις δεσμεύει τὸ ἀρμόδιον διὰ τὴν λῆψιν τῆς ἀποφάσεως διοικητικὸν ὄργανον, ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ ἀπόσχη τῆς ἐνεργείας. Ἐὰν ὅμως προχωρήσῃ εἰς τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν παράλειψιν, δέον νὰ λάβῃ ὑποχρεωτικῶς ὑπ' ὄψιν τὸ περιεχόμενον τῆς γνώμης, ἄλλως ἀντιμετωπίζει ὡς συνέπειάν της ἀκυρότητα τῆς πράξεώς του.

Ἐπὶ προτάσεων ἀντιθέτως ἢ πρὸς κίνησιν πρωτοβουλία πρέπει νὰ προέρχεται ἐκ μέρους τοῦ συλλογικοῦ ὄργανου.

Τέλος ἡ ἀπόφασις εἶναι ἡ μονομερὴς καὶ ἐκτελεστὴ διοικητικὴ πρᾶξις τοῦ ἔχοντος ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα συλλογικοῦ ὄργανου, ὡς π.χ. τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐνὸς Ὁργανισμοῦ κ.ο.κ.

Γ'. Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

7. — Προϋποθέσεις τῆς συννόμου αιτιολογίας.

Κατὰ παγίαν νομολογίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ ἀπαιτούμενη ἐκ τοῦ Νόμου αιτιολογία μιᾶς διοικητικῆς πράξεως, ὡς ἐν προκειμένῳ ἢ πράξεις μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημερίου, δέον:

α) Τυπικῶς νὰ περιέχεται εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐκδιδόμενης Πράξεως καὶ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ προκύπτῃ ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου (Ἵπ. Δικαιοσύνης, Πορίσματα Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας).

β) Οὐσιαστικῶς νὰ εἶναι ἐπ α ρ κ ή ς, σ α φ ή ς καὶ ν ό μ ι ο ς.

Τὸ πρῶτον, τὸ τυπικὸν μέρος, καλύπτεται διὰ τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἀναγραφῆς εἰς τὰ Πρακτικά τῆς ἡτιολογημένης εἰσηγήσεως τοῦ Εἰσηγητοῦ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐν παρ. 3 ἐκτεθέντα (ἴδε ἐντυπον εἰσηγήσεως), αὐτοσίας ἢ μετὰ συζήτησιν τροποποιουμένης. Διὰ τὸ δεύτερον, τὸ οὐσιαστικὸν μέρος, τόσον οἱ Εἰσηγηταί, ὅσον καὶ τὰ μέλη τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων δέον νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τῶν τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ τρόπου τῆς ὀρθῆς καὶ ἀπροσβλήτου δικαστικῆς αιτιολογίας.

Διὰ νὰ εἶναι σύννομος καὶ ἀπρόσβλητος ἡ αιτιολογία ἐκάστης Πράξεως μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, δέον ὅπως συντρέχωσι αἱ κάτωθι προϋποθέσεις:

α) Ἡ αιτιολογία νὰ εἶναι π ρ α γ μ α τ ι κ ή, ἥτοι νὰ περιέχῃ ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ πραγματικά στοιχεία καὶ δεδομένα, ἅτινα δικαιολογοῦν τὴν α ἢ β οὐσιαστικὴν κρίσιν τοῦ Μητροπ. Συμβουλίου, δεδομένου ὅτι, ὡς γνωστόν, εἶναι ἡ μέθοδος πρὸς ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς διοικητικῆς πράξεως γενικῶς καὶ τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὸν σύννομον τρόπον ἀσκήσεως αὐτῆς, καὶ δὴ ὡς πρὸς τὴν ἐνδεχομένην συνδρομὴν πλημμελοῦς, καταχρηστικῆς καὶ μὴ δικαίας ἀσκήσεως (Δ.Π. Οἰκονόμου, Ὁ Δικ. Ἐλεγχος κ.λπ.).

Πέραν αὐτοῦ τοῦ ρόλου τῆς, ἡ αιτιολογία ἐπιτελεῖ καὶ ἄλλην ἀποστολήν. Συνιστᾷ, κατ' ἐπιτυχῆ ἐκφρασιν τοῦ κ. Μ. Δ. Στασινοπούλου, Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, τὸν δ ε ί κ τ η ν ὅστις κατευθύνει τὴν προσοχὴν τοῦ δικαστοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς ἐτέρου νομικοῦ ἐλαττώματος τῆς ἐλεγχόμενης διακριτικῆς πράξεως, ἐν τῷ πλαίσιῳ τῆς φύσεώς τῆς, ὡς ἐκφράσεως τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν προσδιοριστικῶν τῆς βουλήσεως ὄργανου τινὸς παραγόντων, τῶν συνιστῶντων τὴν ὑποδομὴν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀποφασιστικῆς διαδικασίας. Διὰ τοῦτο ὀρθῶς διαπιστοῦται, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ τοῦ ἐλέγχου τῆς αιτιολογίας «ἐφθασεν εἰς τὸ σύνορον τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐλέγχου τῶν διοικητικῶν πράξεων, πέραν τοῦ ὁποίου συνόρου ἢ περαιτέρω διεΐσδυσις εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς Διοικήσεως εἶναι ἀδύνατος» (Μ. Δ. Στασινοπούλου, Δίκαιον Διοικ. Πράξεων, Ἀθήναι 1951).

β) Ἡ αιτιολογία νὰ συνάγεται ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου τῆς κρινόμενης ὑποθέσεως, συμπληρουμένη ἢ ἀναπληρουμένη ὑπ' αὐτῶν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἔχει προβῆ εἰς ὀρισμένας διακρίσεις ἐπὶ τοῦ τρόπου συναγωγῆς τῆς αιτιολογίας καὶ δὴ εἰς τὰς κάτωθι βασικὰς ταιαύτας, διὰ τῶν ὁποίων ἐξασφαλίζεται ἡ οὐσιαστικὴ νομιμότης ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας τῆς Διοικήσεως, ἄνευ τυπικότητων δυναμένων νὰ δυσχεραίνουν τὸ διοικητικὸν ἔργον:

1. Ἡ αιτιολογία νὰ συνάγεται εὐθέως καὶ ἀμέσως ἐκ τοῦ φακέλλου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ στοιχείων, οὐχὶ δὲ ἐμμέσως, διότι τοῦτο θὰ συνεπήγγοτο ἐκτίμησιν στοιχείων οὐσιαστικῆν, ὑποκαθιστώσαν τὸν δικαστὴν εἰς τὴν θέσιν τοῦ διοικητικοῦ ὄργανου ἐν τῷ ρόλῳ τοῦ τούτου (Σ.τ.Ε. 356/1941, 966/1948).

2. Ἡ αιτιολογία νὰ συνάγεται ἐκ στοιχείων σαφούς ἐννοίας καὶ οὐχὶ ἀμφισβητουμένης, ὡς ἐπὶ ἀντιφατικῶν ἢ ὀπωσδήποτε συγκρουομένων στοιχείων, διότι ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει καὶ πάλιν προκύπτει οὐσιαστικὴ κρίσις καὶ ἐκτίμησις, διὰ τὴν ὁποίαν ἀρμόδια εἶναι τὰ διοικητικά καὶ οὐχὶ τὰ δικαστικά ὄργανα τοῦ Κράτους (Σ.τ.Ε. 463/1938, 475/1939 κ.λπ.).

3. Ἡ αιτιολογία ἀ ν α π λ η ρ ο ὦ τ α ι ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου ὁσάκις αὕτη περιλαμβάνεται οὐχὶ εἰς τὸ σῶμα τῆς προσβαλλομένης πράξεως, ἀλλὰ εἰς τὸ τῆς, ἢ τῶν προπαρασκευαστικῶν τῆς πράξεων (Σ.τ.Ε. 950/1956, 1952/196) ἔτι δὲ καὶ ἄλλου σχετικοῦ κατ' ἐννοίαν στοιχείου ἐν τῷ φακέλλῳ (Παγία Νομολογία).

4. Ἡ αιτιολογία σ υ μ π λ η ρ ο ὦ τ α ι ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου ὁσάκις τὰ ἐν τῷ φακέλλῳ στοιχεία στηρίζουν ἐννοιολογικῶς τὴν κατὰ βάσιν ὑφισταμένην ἐν τῇ προσβαλλομένη πράξει αιτιολογίαν (Σ.τ.Ε. 149, 552, 1589/1950 κ.λπ.).

γ) Νὰ ἔχῃ εἰδικὴν ἀντιστοιχίαν πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκδιδόμενης πράξεως ἐν τῇ ἀσκήσει διακριτικῆς ἐξουσίας. Ἡ εἰδικὴ αὕτη ἀντιστοιχία συντρέχει ὁσάκις ὑφίσταται α ἰ τ ι ῶ δ η ς σ ὦ ν δ ε σ μ ο ς μεταξὺ τῶν ἐπικαλουμένων πραγματικῶν περιστατικῶν τῆς ἐλάσσονος προτάσεως καὶ τοῦ ἐκφραζόντος τὴν ἀσκήσιν τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας πορίσματος τοῦ ἐλεγχόμενου κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ. Οὕτω δὲν ὑφίσταται ἡ εἰδικὴ αὕτη ἀντιστοιχία, ὅταν λογικῶς τὸ γεγονός τὸ ἐπικαλούμενον δὲν ἄγῃ κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ ὡς ἄνω συμπέρασμα φερόμενον ἀποτέλεσμα, ὡς π.χ. ἡ ἐκθεσις ἐπιδόσεως δὲν δικαιολογεῖ βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ ὀριστέου ἐκ τῆς προϋπηρεσίας μόνον.

δ) Νὰ εἶναι ἐπαρκής, συγκεκριμένη καὶ σύννομος, ἥτοι κατὰ τὸ περιεχόμενον ἐπαρκῆς καὶ οὐχὶ ἀνεπαρκῆς, κατὰ τὴν διατύπωσιν σαφῆς ἢ συγκεκριμένη καὶ οὐχὶ ἀόριστος καὶ κατὰ τὸ ἔρεισμα σύννομος καὶ οὐχὶ παράνομος. Αὐτῶν τῶν τριῶν κριτηρίων, τοῦ περιεχομένου, τῆς μορφῆς καὶ τοῦ ἐρείσματος ἢ συνδρομῆς ἄγει εἰς τὴν θεμελιώδη ἀπαίτησιν τοῦ Δικαίου πρὸς αἰτιολόγησιν τῶν ἐκ τῆς φύσεώς των αἰ-

τιολογητέων διοικητικῶν πράξεων γενικῶς καὶ διακριτικῆς ἐξουσίας ειδικώτερον.

Ἡ ἔλλειψις τῆς αἰτιολογίας τῶν νόμῳ αἰτιολογητέων πράξεων διακριτικῆς ἐξουσίας, ὡς καὶ ἡ μὴ συνδρομὴ τῶν ὡς ἄνω προϋποθέσεων ἀρτίας αἰτιολογήσεως ἀγουν εἰς ἀκυρότητα τῆς ἀναιτιολογήτου ἢ ἔλλιπῶς ἠτιολογημένης πράξεως, δι' αἰτήσεως ἀκυρώσεως παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς ἤδη ἐλέχθη.

8. — Ἐπαρκῆς καὶ ἀνεπαρκῆς αἰτιολογία.

Κατὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπαρκῆς εἶναι ἡ αἰτιολογία τῆς ἐκδιδόμενης πράξεως τοῦ Μητρ. Συμβουλίου ὅταν κατὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῆς ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ ἐκδόντος ὄργανου πάντα τὰ στοιχεῖα τὰ δυνάμενα ν' ἀσκήσωσι ἐπιρροὴν τινα ἐπὶ τῆς ἐν τῇ προσβαλλομένη πράξει οὐσιαστικῆς ἐκτιμήσεως, ἐν τῇ ἐλευθερία κρίσεως ἢ προκρίσεως. Ἡ καθολικότης αὐτῆ λήψεως ὑπ' ὄψιν τῶν στοιχείων δέον νὰ προκύπτῃ εἴτε ἐκ τῆς προσβαλλομένης πράξεως εἴτε ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου κατὰ τ' ἀνωτέρω, μὴ ἀπαιτουμένης, κατὰ τὴν μᾶλλον κρατοῦσαν ἀποψιν, μνείας ἐκάστου τῶν ληφθέντων ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμηθέντων στοιχείων τῆς αἰτιολογίας (Σ.τ.Ε. 1490/1931, 659/1953 κ.λπ.).

Εἰς τὸ πλαίσιον αὐτοῦ τοῦ γενικοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς αἰτιολογίας διευτυπώθησαν νομολογιακῶς κατηγορίαι τινὲς ἀνεπαρκῶν αἰτιολογιῶν, αἵτινες συνοφίζονται εἰς τὰς κάτωθι:

1. Συμπερασματικαὶ αἰτιολογίαι, ὡσάκις δηλαδὴ ἀναφέρεται μόνον τὸ πόρισμα, οὐχὶ δὲ τὸ σύνολον τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καὶ τῶν σκέψεων, ἐξ ὧν ἡ Διοίκησις ἤχθη εἰς τὸ πόρισμα τοῦτο (Σ.τ.Ε. 819/1938, 317/1952, 111/1946).

2. Ὑποθετικαὶ αἰτιολογίαι, ὅταν τὸ πόρισμα στηρίζεται ἐπὶ ὑποθετικῶν δεδομένων, ἀνευ ἰδίας ἐκτιμήσεως τοῦ ὑποστατοῦ καὶ τῆς σημασίας τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν (Σ.τ.Ε. 848/1959).

3. Ἀντιφατικαὶ αἰτιολογίαι, ὅταν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν στοιχεῖα, ἰδίᾳ ἐκ τοῦ φακέλλου, ἅτινα συγκρούονται εἴτε πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς προσβαλλομένης πράξεως δεκτὰ γενόμενα τοιαῦτα (Σ.τ.Ε. 1141/1953, 1194/1958) εἴτε πρὸς ἄλληλα (Σ.τ.Ε. 2304/1953, 295/1954, 2177/1960).

4. Ἀνακριβεῖς αἰτιολογίαι, ὅταν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν στοιχεῖα εἴτε μὴ ὀριστικῶς διαμορφωθέντα (Σ.τ.Ε. 1200/1949) εἴτε ἀνατραπέντα διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ, ἀντιστοίχως, ὅταν δὲν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν στοιχεῖα προκύπτοντα ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως (Σ.τ.Ε. 262/1946, 1242/1948, 72/1954, 305/1957).

5. Ἐλλιπεῖς αἰτιολογίαι, ὅταν δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν στοιχεῖα κρίσιμα προϋπάρχοντα τῆς προσβαλλομένης πράξεως ἢ ὡσάκις δὲν ἐκτιμῶνται στοιχεῖα συγκεκριμένα περὶ τοῦ ἀντιθέτου περιεχομένου τῆς προσβαλλομένης πράξεως ἢ τέλος ὅταν ἀγνο-

οῦνται στοιχεῖα τοῦ φακέλλου (Σ.τ.Ε. 1468/1957, 1423/1959).

Εἰς τὰς συμπερασματικὰς, ὑποθετικὰς, ἀντιφατικὰς, ἀνακριβεῖς καὶ ἐλλιπεῖς αἰτιολογίας συντρέχει σφάλμα τι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ κρίσεως ἢ προκρίσεως ἐκδηλούμενον εἰς τὸ συμπέρασμα, τὴν ὑπόθεσιν, τὴν ἀντίφασιν, τὴν ἀνακρίβειαν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἀντιστοίχως. Τὰ σφάλματα ταῦτα, καίτοι ἐμφανίζονται ὡς πραγματικὰ τοιαῦτα, εἶναι ἐν τούτοις νομικά, διότι στεροῦν τὴν κρίσιν ἢ προκρίσιν τοῦ ἀναγκάσιου λογικοῦ καὶ δὴ νομικοῦ ἐρείσματός της, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ ἐλάσσων πρότασις τοῦ ἐλεγχόμενου κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ εἶναι ἐλαττωματικὴ, ἄγουσα οὕτω πως εἰς ἐλαττωματικὸν συμπέρασμα, ἔστω ἐὰν ἢ μείζων πρότασις τυγχάνῃ σύννομος. Κατ' οὐσίαν ὁ δικαστὴς ἐν προκειμένῳ δὲν ἐλέγχει τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἀσκήσεώς της, ὅστις δέον νὰ εἶναι ἀρτίος καὶ σύννομος κατ' οὐσίαν.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔχει παγίως καθιερωθῆ ἡ ἀρχὴ ὅτι ἡ ἀνεπαρκῆς αἰτιολογία ἰσοδυναμεῖ μὲ ἔλλειψιν αἰτιολογίας, καθιστῶσα τὴν πράξιν διακριτικῆς ἐξουσίας ἀκυρωτέαν διὰ παράβασιν νόμου κατ' οὐσίαν. Πράγματι ὁ νόμος παραβιάζεται, οὐχὶ βεβαίως κατὰ τὸν τύπον, ἀλλὰ κατὰ τὴν οὐσίαν τοῦ ἐφ' ὅσον ἡ ἐλευθερία κρίσεως ἢ προκρίσεως τοῦ διοικητικοῦ ὄργανου ἀσκεῖται κατὰ τρόπον ἀνεπαρκῆ, ἥτοι δὲν στηρίζεται ἐφ' ὅλων τῶν πραγματικῶν στοιχείων ἐφ' ὧν ἔδει νὰ στηριχθῆ διὰ τὴν ἐν ἀρτίότητι καὶ πληρότητι ἀσκησίν της. Διότι, ἄλλωστε, οὐδεμία ἐλευθερία εἶναι ἀπόλυτος. Πάντοτε καθίσταται σχετικὴ ἐφ' ὅσον δέον ν' ἀσκήται ἐντὸς ὁρίων καὶ προϋποθέσεων, ὡς ἐν προκειμένῳ αἱ προϋποθέσεις τῆς πληρότητος καὶ ἐπαρκείας ἐν τῇ λήψει ὑπ' ὄψιν τῶν συστατικῶν τῆς ἐλάσσονος προτάσεως στοιχείων καὶ πραγματικῶν ἐν γένει δεδομένων, πληρότητος εἰς τὸ περιεχόμενον.

9. — Σαφῆς καὶ ἀόριστος αἰτιολογία.

Κατὰ τὴν διατύπωσιν ἡ αἰτιολογία τῆς ἐκδιδόμενης πράξεως τοῦ Μητροπ. Συμβουλίου δέον νὰ εἶναι σαφῆς. Καὶ εἶναι σαφῆς ἐφ' ὅσον ἀναφέρονται συγκεκριμένως τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ Συμβούλιον ἐστήριξε τὴν οὐσιαστικὴν αὐτοῦ κρίσιν εἰδικῶς διὰ τὴν κρινομένην περίπτωσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται ἐφικτὸς ὁ δικαστικὸς ἐλεγχος. Ἡ σαφήνεια αὕτη δὲν εἶναι συνάτησις τῆς λεπτομερείας, ἀρκουσίης τῆς συνεπτυγμένης ἀλλὰ σαφοῦς αἰτιολογίας, ὡς καὶ τῆς περιληπτικῆς τοιαύτης ἐφ' ὅσον τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα ἀναλυτικῶς συνάγονται ἐκ τοῦ φακέλλου (Σ.τ.Ε. 69, 193, 484, 645/1945, 138, 480/1946).

Οὕτως ἀντιστοίχως κρίνεται ὡς ἀόριστος ἡ αἰτιολογία ἢ διατυπωμένη κατὰ τοιοῦτον γενικὸν καὶ ἀόριστον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ προκύπτουν τὰ γεγονότα ἐξ ὧν ἐμορφώθη ἡ κρίσις ἢ προκρίσις τῆς Διοικήσεως. Ὁ δικαστὴς δὲν ἔχει οὕτω εἰς τὴν διάθεσίν του συγκεκριμένα στοιχεῖα, ἐπιδεκτικὰ δικανι-

κῆς ἐκτιμήσεως πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἐὰν ἡ ἐλάσσων πρότασις τοῦ κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ εἶναι σύννομος ἢ οὐ, ἥτοι ἂν ἀντιστοιχῇ λογικῶς καὶ νομικῶς πρὸς τὸ συμπέρασμα τὸ κατὰ τὴν ἐλευθέραν κρίσιν ἢ πρόκρισιν συναχθέν. Οἰκοθεν νοεῖται βεβαίως, ὅτι ἡ ἀοριστία καλύπτεται διὰ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου, ὡσάντις τὰ στοιχεῖα ταῦτα συμπληροῦν τὴν ἀοριστίαν, δεδομένου ὅτι τὸ σφάλμα ἐν προκειμένῳ ἐγκρίεται εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς αἰτιολογίας.

Περαιτέρω ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς καὶ ἐπὶ ἀνεπαρκοῦς αἰτιολογίας, ἔχει ἐντοπίσει κατηγορίας τινὰς περιπτώσεων ἀόριστου αἰτιολογίας, καὶ δὴ τὰς κάτωθι:

1. Ὅσάντις τὰ ἐπικαλούμενα πραγματικὰ περιστατικὰ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθοῦν ὄχι μόνον εἰς τὴν ὑπὸ κρίσιν, ἀλλὰ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν λόγῳ ἀκριβῶς τῆς γενικότητος τῆς διατυπώσεώς των.

2. Ὅσάντις ἡ γενικότης τῆς διατυπώσεως ἢ καὶ διαπιστώσεως ἀκόμη καθιστᾷ ἀδύνατον τὸν δικαστικὸν ἔλεγχον ἢ ἀκόμη καὶ ἐπισφαλῆς τὸ δικανικὸν τούτου συμπέρασμα (Σ.τ.Ε. 422/1947, 1535/1950, 1399/1952, 1526/1958 κ.λπ.).

3. Ὅταν, ἀντὶ μείας τῶν συνιστῶντων τὴν ἐλάσσονα πρότασιν πραγματικῶν περιστατικῶν, μνημονεύωνται, ἐπαναλαμβανόμενοι οἱ γενικοὶ ὅροι τοῦ νόμου διὰ τὴν ὑπὸ κρίσιν περίπτωσιν (Σ.τ.Ε. 424, 1921/1954, 547/1960).

4. Ὅταν, ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων περιστατικῶν, ἀναφέρονται ἀπλοῖ καὶ ἄνευ πραγματικοῦ ἐρείσματος χαρακτηρισμοί, εἴτε νομικοὶ εἴτε καὶ τεχνικοὶ, ἐφ' ὅσον ἡ ἐννοία των δὲν δύναται νὰ ἐξειδικευθῇ καὶ κατὰ τὰ εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον ἐκτιθέμενα, διότι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐλλείπει ἡ σαφήνεια τῶν πραγματικῶν δεδομένων (Σ.τ.Ε. 2046/1956).

5. Ὅσάντις τὴν αἰτιολογίαν συνιστοῦν ἀόριστοι σκέψεις μὴ δυνάμεναι νὰ τύχουν δικανικῆς ἐκτιμήσεως, οὐδὲ νὰ ὑποστοῦν ἔλεγχον ὡς πρὸς τὰ δεδομένα, ἐκ τῶν ὁποίων διεμορφώθη ἡ κρίσις ἢ πρόκρισις τοῦ Συμβουλίου (Σ.τ.Ε. 1837/1955, 37/1959 κ.λπ.).

Ὡς καὶ ἐπὶ ἀνεπαρκείας, ἢ ἀοριστίας τῆς αἰτιολογίας ἰσοδυναμεῖ μὲ παντελῆ ἐλλειψὶν αἰτιολογίας καὶ καθιστᾷ τὴν ἐλεγχομένην πράξιν ἢ παράλειψιν ἀκυρωτέαν ἐκ τοῦ λόγου τούτου.

10. — Νόμιμος καὶ παράνομος αἰτιολογία.

Τέλος ἐν ὄψει τῆς γενικῆς καὶ θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ παρ' ἡμῖν Δικαίου, ὅτι πᾶσα διοικητικὴ πράξις δέον νὰ ἔχῃ ἔρεισμα ἐν τῇ κειμένη νομοθεσίᾳ, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει νὰ μὴ ἀντίκειται πρὸς διάταξιν τινὰ νόμου ἢ καὶ κανόνα δικαίου γενικώτερον, εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἡ ἐλεγχομένη κρίσις ἢ πρόκρισις τῆς Διοικήσεως στηρίζεται εἰς νομίμους λόγους εἴτε ἐξ ὁλοκλήρου εἴτε καὶ ἐν μέρει, κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν πλειόνων αἰτιολογιῶν λεχθέντα. Τὰ στοιχεῖα κρίσεως, μὲ ἄλλους λόγους, τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας δέον νὰ ὄσι σύννομα καὶ νὰ μὴ ἀντιβαίνωσι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὸν Νόμον καὶ

τὸ Δίκαιον ἐν γένει (Σ.τ.Ε. 966/1948, 1363/1958 κ.λπ.).

Κατὰ τὴν Νομολογίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ αἰτιολογία τῆς ἐλεγχομένης πράξεως διακριτικῆς ἐξουσίας δύναται νὰ καταστῇ παράνομος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀκυρωτέα εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

1. Ὅταν, ὑφισταμένων νομίμων τινῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πράξεως, δὲν προκύπτῃ ἡ συνδρομὴ τούτων ἐν τῇ κρινομένῃ ὑποθέσει, ἂν καὶ ἡ παράβασις ἐν προκειμένῳ εἶναι τυπικὴ μᾶλλον παρὰ οὐσιαστικὴ παράβασις νομίμου τύπου (Σ.τ.Ε. 2023/1950).

2. Ὅταν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ κρίσεως ἢ προκρίσεως ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου στοιχεῖον κρίσεως εἴτε ἄσχετον εἴτε μὴ νόμιμον, μὴ δηλαδὴ περιλαμβανόμενον μεταξύ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος καθιέρωσεν ὡς τοιαῦτα, ἐὰν συντρέχῃ τοιοῦτόν τι εἴτε ἄσχετον πρὸς τὴν ὑπὸ κρίσιν νομικὴν κατάστασιν, ὡς π.χ. αἰτιολογία ὅτι μελετᾶται τροποποίησις τοῦ νόμου ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ πράξις ἢ παράλειψις ὑπὸ κρίσιν (Σ.τ.Ε. 1470/1948, 218/1959).

3. Ὅταν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ κρίσεως ἢ προκρίσεώς του τὸ Συμβούλιον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, βεβαίωσιν ἀναρμοδίου πρὸς τοῦτο ὄργανον (Σ.τ.Ε. 251/1943).

4. Ὅταν ἡ κρίσις ἢ πρόκρισις τοῦ Μητρ. Συμβουλίου στηρίζεται εἰς αἰτιολογίαν ἀντικειμένην πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ φακέλλου, τὰ ὁποῖα κλονίζον τὰς πραγματικὰς προϋποθέσεις τῆς πράξεως ἢ τὰ συμπεράσματα αὐτῆς ἢ τοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτῆς ἢ καὶ τὰ συνιστῶντα τὸ σῶμα τῆς αἰτιολογίας τῆς πράξεως στοιχεῖα, ὅτε ἡ ἀντίθεσις τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου πρὸς τὴν ἐπικαλουμένην αἰτιολογίαν ἄγει εἰς ἀναιτιολόγητον (Σ.τ.Ε. 91/1946, 526, 848/1947 κ.λπ.).

5. Ὅταν ἡ ἐκδιδόμενη πράξις τοῦ Μητρ. Συμβουλίου ἀντίκειται πρὸς δεδικασμένον τῆς Διοικητικῆς Δικαιοσύνης (Σ.τ.Ε. 1080/1960).

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μὴ νομίμων αἰτιολογιῶν ὑπάγεται καὶ πᾶσα ἕτερα, ἔμμεσος κατὰ κανόνα, παράβασις τοῦ νόμου ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας, ὡσάντις δηλαδὴ τὸ διοικητικὸν ὄργανον ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ κρίσεως ἢ προκρίσεως αὐτοῦ χρησιμοποιοῖ ἐν τῇ ἐλάσσονι προτάσει τοῦ κατηγορικοῦ του συλλογισμοῦ πραγματικὸν ἰδίᾳ στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον εἴτε ἄγει εἰς παράβασιν νόμου, ὡς π.χ. ἐπὶ συγκρούσεως μὲ δεδικασμένον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἴτε καθίσταται νόμῳ ἀνεπέριστον, ἕωλον καὶ ὡς ἐκ τούτου παράνομον, ὡς π.χ. πράξις διὰ τῆς ὁποίας ἀνακαλεῖται ἕτερα ὡς παράνομος, ἐνῶ ἦτο καθ' ὅλα νόμιμος (Σ.τ.Ε. 251/1943).

Ἄπαντα τ' ἀνωτέρω ἐν τῇ πράξει καταλήγουσιν νὰ εἶναι θέμα πληρότητος τῶν δικαιολογητικῶν τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων τοῦ ἐφημερίου ἐγγράφων καὶ μέριμνα κυρίως τοῦ Εἰσηγητοῦ, ὅστις θέλει ἐλέγχει ταῦτα ἀπὸ ἀπόψεως ἰδίᾳ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

ΔΗΜ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ. Ν., Δ. Π. Ε.
Πάρεδρος Α.Σ.Δ.Υ.

Η Ε΄ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ*

III.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἑτεροματίσθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως δι' ἰδιαιτέρας ἱεραῆς ἀκολουθίας, τελεσθείσης τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν συνέδρων ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ περιλαμβανούσης μικρὰν δοξολογίαν ἑλληνιστί, ἀραβιστί καὶ σλαβωνιστί, εὐχὴν τοῦ Σεβ. Προέδρου, τὸν ὕμνον (αἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν) καὶ ἀπόλυσιν. Τέλος τῇ ἐπομένῃ, 16 Ἰουνίου, Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πάντων, ἐτελέσθη ἡ θεία Λειτουργία ἐν τῷ ρωσικῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Προέδρου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν Λένινγκραδ Νικοδήμου καὶ Χαλεπίου Ἡλίας, ἐν τέλει τῆς ὁποίας προσεφώνησεν ὁ Ρῶσος μητροπολίτης καὶ ἀντεφώνησεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναφερθέντες εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως καὶ εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐν αὐτῇ ἀδελφότητα καὶ συμπνοίαν καὶ ἐνότητα πάντων τῶν μελῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευθεισῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τοῦθ' ὅπερ εἶχε διαπιστωθῆ καὶ εἰς πάσας τὰς προηγηθείσας Πανορθοδόξους Διασκέψεις.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὰ κείμενα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἔχοντα ὡς ἔπεται:

α) Ἐπὶ τοῦ θέματος «τῆς καταρτίσεως σχεδίου, καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἥτις μέλλει ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων),

Ἀ π ό φ α σ ι ς

Ἡ κατ' Ἀνατολὰς Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς, ὡς οἶόν τε ταχύτερον, συγκλήσεως Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου αὐτῆς καὶ τῆς συστηματικῆς διορθοδόξως προπαρασκευῆς τῶν κατ' αὐτήν.

Πρὸς τοῦτο:

1. Κύριος στόχος καὶ ἄμεσος ἐπιδίωξις τῆς Ἐκκλησίας τίθεται ἡ σύγκλησις Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

2. Ἀναθεωρεῖται ἡ διὰ μιᾶς «Προσυνόδου» μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

3. Ἀντὶ τῆς «Προσυνόδου» υἱοθετεῖται ἡ μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, κατὰ στάδια, διὰ σειρᾶς Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ἐν αἷς θὰ ἐξετάζονται τμηματικῶς καὶ θὰ προσλαμβάνουσι τὴν τελικὴν εἰσηγητικὴν αὐτῶν μορφήν τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ, τῷ ἐκπονηθέντι καὶ ἐγκριθέντι ὑπὸ τῆς Α΄ ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, θέματα.

4. Πρὸς ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ συνιστάται μία ἐπὶ τούτῳ

«Προπαρασκευαστικῆ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διορθοδόξος Ἐπιτροπὴ» ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου, Ἱεράρχου καὶ ἐν γένει Κληρικοῦ, ἐξ ἑκάστης ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, ἔχοντος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἓνα σύμβουλον.

5. Παρακαλεῖται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως συστήσῃ ἐν Γραφεῖον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου ἔργου, καὶ πρὸς μείζονα εὐχέρειαν στεγάσῃ τοῦτο, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐν Σαμπεζῦ τῆς Γενεύης Κέντρον αὐτοῦ. Εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διορίζει ἓνα Γραμματέα, ἔχοντα τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς αὐτό. Αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι, ὅσαι βούλονται, ἀποστέλλουσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο, περιοδικῶς, ἐντεταλμένα πρόσωπα, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν καὶ συνεργασίαν, ἀναλαμβάνουσαι ἅμα καὶ τὰ ἔξοδα αὐτῶν.

6. Ἡ λειτουργία τῶν ὡς ἄνω προπαρασκευαστικῶν μέσων, ὡς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου ἔργου, διεξάγεται κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαδικασίαν.

α) Τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐπιλέγονται ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς Α΄ ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

β) Τὰ οὕτως ὀρισθέντα θέματα κατανέμονται μετὰξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐκάστη Ἐκκλησία, ἀναλαμβάνουσα ὑπευθύνως ἐν ἡ πλείονα θέματα, μεριμνᾷ ὅπως, διὰ τῶν παρ' αὐτῇ θεολογικῶν στελεχῶν, ἐπεξεργασθῇ τὸ θέμα καὶ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ εἰσηγητικὴν μελέτην ἐντὸς ἑξαμήνου. Εὐκταῖον θὰ ἦτο, ὅπως ἐκ παραλλήλου καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς ὑπευθύνου, διὰ τῶν παρ' αὐταῖς θεολογικῶν δυνάμεων, ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ μελέτην θεμάτων καὶ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἔρευναν αὐτῶν.

γ) Ἡ οὕτω συμπληρωθεῖσα εἰσηγητικὴ μελέτη ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐνδιαφερομένης Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ Γραφεῖον, εἰς δύο γλώσσας, ἑλληνικὴν καὶ ρωσικὴν, καὶ εἰς ἑκατὸν ἀντίτυπα.

δ) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν μελετῶν εἰς τὸ Γραφεῖον, τοῦτο μεριμνᾷ διὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτῶν ἀπάσαις ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις.

ε) Αἱ Ἐκκλησίαι προσέρχονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰσηγητικῶν μελετῶν καὶ ἐντὸς ἑνὸς ἑξαμήνου ἐπιστρέφουσιν αὐτὰς εἰς τὸ Γραφεῖον μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεων.

ς) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπεξεργασμένου ὕλικου, τῇ συνεννοήσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συνέρχεται ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις, προσλαμβάνουσα, εἰ δεήσει, καὶ εἰδικούς θεολόγους, διατυπῶι τὴν ἐνιαίαν ὀρθόδοξον ἄποψιν ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν θεμάτων.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 362 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

ζ) Μετά την συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τούτου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Πρόεδρος αὐτῆς πληροφορεῖ περὶ τούτου τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅστις καί, ἐν συνεννόησει μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν. Τὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισθέντα κείμενα διαβιβάζονται ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, πρὸς ἐνημέρωσιν.

η) Ἡ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις προβαίνει εἰς τὴν θεώρησιν καὶ ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐτοιμασθέντων κειμένων καὶ καταρτίζει τὸν ὀριστικὸν φάκελλον ἐνὸς ἐκάστου θέματος, ὅστις καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παραπέμπεται τῇ μελλούσῃ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ, κατατιθέμενος εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ οἰκείου Γραφείου.

θ) Ἐκάστη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπιλέγει καὶ καθορίζει τὰ θέματα τῆς ἐπομένης.

7. Τερματισθέντος, κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν, τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τῇ συναινέσει τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὸ ἀντικείμενον, πρῶτον, τῆς ἐπὶ μέρους θεολογικῆς ἐπεξεργασίας, δεῦτερον, τοῦ ἔργου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τέλος, τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Ἀ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ληφθέντος ὡς κριτηρίου ἐπιλογῆς, ὅτι θὰ ἔδει ταῦτα νὰ ᾧσιν ἐκ τε τῶν θεωρητικῶν καὶ ἐκ τῶν πρακτικωτέρων ἐκ τοῦ πανορθόδοξως ἐγκριμένου οἰκείου καταλόγου, προσεκρίθησαν τὰ ἀκόλουθα ἑξέθεματα :

1) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «I. Πίστις καὶ Δόγμα» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β.

Αἱ Πηγαὶ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως:

α) Ἁγία Γραφή :

1. Θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

2. Κῦρος τῶν Ἀναγινωσκομένων Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

3. Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης.

β) Ἱερὰ Παράδοσις (καθορισμὸς τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς).

2) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «II. Θεία Λατρεία» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Γ.

Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

3) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «III. Διοικήσις καὶ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ε.

Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

4) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ζ.

Κωλύματα γάμου. Μελέτη τῆς σημερινῆς πράξεως

ἐν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης περὶ τούτων ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας, καὶ ἐξασφάλισις ὁμοιομόρφου, εἰ δυνατόν, ὡς πρὸς τὰ ἄνωθι, πράξεως ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

5) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Θ.

Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

6) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «VII. Θεολογικὰ θέματα» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Α.

Ἡ «Οἰκονομία» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

α) Ἐννοια καὶ ἔκφρασις τῶν ὄρων «Ἀκριβεια» καὶ «Οἰκονομία» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ἡ «Οἰκονομία».

1. Ἐν τοῖς Μυστηρίοις, τόσον τοῖς ἐντός, ὅσον καὶ τοῖς ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τελουμένοις.

2. Ἐν τῇ ἀποδοχῇ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν αἰρετικῶν, τῶν σχισματικῶν, τῶν ἐκπιπτόντων (τίνες διὰ Βαπτίσματος, τίνες διὰ Χρίσματος, τίνες διὰ λιβέλλου, τίνες δι' εὐχῆς).

3. Ἐν τῇ Λατρείᾳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἑξέθεμάτων τὴν θεολογικὴν ἔρευναν καὶ ἐπεξεργασίαν ἀνέλαβον ὑπευθύνως καὶ κατὰ σειρὰν, τοῦ μὲν πρώτου ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ δὲ δευτέρου ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, τοῦ τρίτου ἡ Ἐκκλησία Σερβίας, τοῦ τετάρτου ἡ Ἐκκλησία Ρωσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, τοῦ πέμπτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, καὶ τοῦ ἕκτου ἡ Ἐκκλησία Ρουμανίας.

«B. Ἐπὶ τοῦ θέματος «τῆς θεωρήσεως τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι ἐφεξῆς, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας»,

1. Μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας

Ἄ π ό φ α σ ι ς

Ἐν πρώτοις ἐγένοντο ὀρισμένοι διαπιστώσεις ἐπὶ τῶν σημειωθεισῶν, ἀπὸ τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καὶ ἐφεξῆς, θετικῶν ἐξελίξεων ἐν ταῖς σχέσεσι μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνεγνωρίσθη, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν ταῖς γενικαῖς Συνελεύσεσι λεχθέντα ὑπὸ τινῶν Ἀντιπροσωπειῶν, ὅτι διὰ τῶν σχέσεων τούτων ἐδημιουργήθη ἐποικοδομητικὴ ἐν πολλοῖς ἀτμόσφαιρα μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Διεπιστώθη ὁμοῦς ἐκ παραλλήλου, ὅτι ἐνιαχοῦ τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου ἐσημειώθησαν καὶ ὀρισμένοι τινὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, αἵτινες καὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δυναμένων νὰ ἔχωσιν αὐταὶ ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν περαιτέρω ἀδελφικῶν σχέσεων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν θεολογικὸν

Διάλογον καὶ ἀνακοπτουσῶν τὴν ἄμεσον ἀνάληψιν τοῦ Διαλόγου τούτου¹.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν διαπιστώσεων τούτων καὶ πιστῆ πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων Πανορθόδοξων Διασκέψεων τῆς Ρόδου, μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομητικὴν συζήτησιν, συνεφώνησεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς βασικῶν σημείων:

α) Ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἦτοι μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαί καὶ ἐκδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδησιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἓνα καρποφόρον θεολογικὸν ἢ θεωρητικὸν Διάλογον.

β) Ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις σύστασις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς τοῦ θεολογικοῦ ἢ θεωρητικοῦ τούτου Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ

γ) Ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ Διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσειν μεταξὺ ἀλλήλων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν.

2. Μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας

Ἀ π ό φ α σ ι ς

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν, ἐξετάσασα τὸ θέμα τοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γενομένων καὶ ἀποφασισθέντων ἐν τῇ ἐν Βελιγραδίῳ ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι καὶ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1966 συνελθούσης Διορθόδοξῃ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ἐνώπιον τῶν ἔκτοτε ἐξελίξεων, ἀποφασίζει ὅπως:

α) Τὴν προπαρασκευὴν τοῦ Διαλόγου συνεχίσει ἢ ἤδη διωρισμένη οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀνασυγκροτουμένη καὶ συμπληρουμένη διὰ πλείονων εἰδικῶν θεολόγων, ὡς Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ.

β) Ὅταν ἐπιστῇ ὁ καιρὸς τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἀγγλικανικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ἧ δέον ὅπως ἀντιπροσωπεύωνται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ σχολαὶ σκέψεως (Schools of thought) καὶ μερίδες (Ἵψηλὴ, Χαμηλὴ καὶ Ἐυρεῖα Ἐκκλησία), πρὸ πάσης ἄλλης συζητήσεως διευκρινισθῶσιν:

1) Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ πίστει ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας.

1. Σημειώτεον ἐνταῦθα ὅτι καὶ ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς διεπιστώθη: «Il semble que les positions soient encore très diverses d' Eglise à Eglise et que la question des chrétiens uniates pèse d' un poids psychologique très lourd en certaines régions, en Grèce ou en Roumanie, par exemple; chacun voit bien que la route est tracée et que de nombreuses portes se sont ouvertes. Mais le chemin, plus qu' on ne l' imagine, sera un chemin de patience». («La Croix» 20.6.1968, σ. 14).

2) Ἄν εἶναι δυνατὴ ἡ ἔνωσις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ὀρθόδοξου κατόπιν τῆς Intercommunio, τὴν ὁποίαν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπεφάσισε καὶ ἀσχεῖ μεθ' ὠρισμένων Λουθηρανῶν καὶ μετὰ τῶν Ὁμολογιῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ οὕτως καλούμενον South Indian Scheme.

3) Ὁ τρόπος καθ' ὃν αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Διαλόγου ληφθησόμεναι ἀποφάσεις θὰ καταστῶσιν ὑποχρεωτικαὶ δι' ὀλόκληρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Κοινωνίαν Ἐκκλησιῶν, καὶ

4) Τὸ κύρος, ὅπερ ἔχουσι τὰ 39 Ἄρθρα καὶ τὸ Κοινὸν Εὐχολόγιον ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Κοινωνίᾳ Ἐκκλησιῶν.

γ) Ἐν συνεχείᾳ πρὸς ὅσα ἐγένοντο ἐν Βελιγραδίῳ ὑπὸ τῆς οἰκείας Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως:

1) Ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐπαφῶν μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων, ἦτοι ἐν Λάμπειθ 1930 καὶ 1931, ἐν Βουκουρεστίῳ 1935, ἐν Σόφειᾳ καὶ Ἀθήναις 1940, καὶ ἐν Μόσχᾳ 1956, πρὸς γνῶσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῶν ἀρχείων αὐτῶν.

2) Γένηται σύστασις τῇ Διορθόδοξῃ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς εἰδικούς θεολόγους ἢ μελέτη καὶ εἰσήγησις ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῶν ἀναγεγραμμένων εἰς τὰς τέσσαρας κατηγορίας θεμάτων τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συνελθούσης ἐν Βελιγραδίῳ, αἰρομένης πάσης διακρίσεως μεταξὺ αὐτῶν.

3. Μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας

Ἀ π ό φ α σ ι ς

Ὡς πρὸς τοὺς Παλαιοκαθολικούς ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν φρονεῖ, ὅτι δέον ἵνα ἀκολουθηθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐν Βελιγραδίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι 15ης Σεπτεμβρίου 1966 συνελθούσης Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Οὕτως:

α) Ὅπως τὸν Διάλογον ἐξακολουθήσει προπαρασκευάζουσα ἢ ἤδη διωρισμένη οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀνασυγκροτουμένη καὶ συμπληρουμένη δι' εἰδικῶν θεολόγων, ὡς Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, αὐτὴ διεξάγουσα καὶ τὸν Διάλογον, ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιστῇ.

β) Ἐπειδὴ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, εἰς τὰς γενομένας μέχρι τοῦδε, ἀπὸ τῶν ἐνωτικῶν Συνεδρίων τῆς Βόννης τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875 μέχρι τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Βόννης τοῦ 1931, θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων δὲν ἐνεφάνισαν ἐν τισὶ σταθερὰν διδασκαλίαν, οὐδ' ἐπληροφόρησαν πλήρως τοὺς Ὀρθοδόξους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὅπως παρακληθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης νὰ ἀποστείλῃ ἢ νὰ ὑποδείξῃ τὰ δογματικοσυμβολικοὺς χαρακτῆρος κείμενα αὐτῶν, ζητηθῆ δὲ ἵνα οἱ Παλαιοκαθολικοὶ συντάξωσιν, εἰ δυνατόν, καὶ σαφῆ τινα καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς

Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΟΣΧΑΣ

7. Πανορθόδοξος θ. Λειτουργία.

Τὴν 30ὴν Μαΐου, ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως, ἐτελέσθη θ. Λειτουργία εἰς τὸν καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Σεργίου εἰς τὸ Ζαγκόρσκ. Τῆς θ. Λειτουργίας προέστη ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, συλλειτουργοῦντων τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν καὶ ἀρχηγῶν τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων ἀντιπροσωπειῶν.

Κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν καὶ εἰς τὸ «ἐν πρώτοις...» ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Προκαθημένων ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν τάξιν τῶν διπτύχων.

Εἰς τὸ τέλος τῆς θ. Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος προσεφώνησε τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, εὐχαριστήσας αὐτὸν διὰ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὸν ὡς δῶρον χρυσῆν εἰκόνα.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 376 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

πίστεως αὐτῶν, ἐν συνόδῳ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων καὶ ποιμένων αὐτῶν ἐκδιδόμενην καὶ ὑπογραφομένην.

γ) Ὅπως τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτήρος κείμενα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναλαβόντων ἤδη τὴν μελέτην καὶ σύνταξιν εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων ἐπὶ τῶν σημείων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐφ' ὧν διεπιστώθη διαφωνία τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἢ ἀσάφεια ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

δ) Ὅπως προτραπῶσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν σύνταξιν τοιούτων εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων θεολόγοι, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἀποστέλλοντες τὰς μελέτας αὐτῶν τῷ Γραμματεῦντι μέλει τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ

ε) Ὅπως κατὰ τὴν ἑναρξίν τοῦ Διαλόγου ἐν συναντήσει τῶν ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Διορθοδόξου, καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων, διευκρινισθῇ ἂν ἢ ἐν ἔτει 1931 μεταξύ Παλαιοκαθολικῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας συναφθεῖσα συμφωνία περὶ μυστηριακῆς κοινωνίας, ὡς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς κοινωνίας ταύτης τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Φιλιππίνων καὶ τὰς μετερρυθμισμένας Ἐκκλησίας τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, αἵτινες ἐν τῷ ἑαυτῶν μέρει εὐρίσκονται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ διαφόρων ἄλλων Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ κοινοτήτων, ὧν τινες ἀπορρίπτουσι καὶ θεμελιώδη εἰσέτι δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, δὲν ἀποτελεῖ ἐμπόδιον ἀνυπέβλητον διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων εἰς ἀντιφώνησίν του ἀνέφερεν, ὅτι μεταφέρει τὴν εὐλογίαν τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως. Αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, εἶπε, πρέπει νὰ εἶναι ἡνωμένοι ἐν τῇ ἀγάπῃ.

8. Δεξιώσεις τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως.

Τὴν 31ην Μαΐου ἐδόθη δεξιώσεις πρὸς τιμὴν τῶν ἀντιπροσωπειῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου διὰ τὰς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Οὐκραΐνα». Κατ' αὐτὴν προσεφώνησε τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ κ. Μπαρμένκωφ, πρῶτος ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Κουρογέντωφ, προΐσταμένου τῆς ἐν λόγω ὑπηρεσίας.

Διὰ τὰς σχέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀνέφερεν, ὅτι τὸ διάταγμα τοῦ Λένιν τοῦ ἔτους 1918 ἐχώρισεν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ Κράτος. Ἡ Πολιτεία, εἶπε, «δὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὰς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις», «ὁ καθεὶς εἶναι ἐλεύθερος νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θρησκείαν τῆς ἀρεσκείας του ἢ καὶ νὰ μὴ πιστεύῃ εἰς καμμίαν θρησκείαν».

Τὸ Κράτος «δὲν διαχωρίζει τοὺς πολίτας μὲ βάσιν τὴν θρησκείαν». «Κάθε πολίτης ἀγωνίζεται διὰ τὴν εἰρήνην. Ἡ Ἐκκλησία συμμετέχει ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτὴν τῆς εἰρήνης».

Ἀκολουθῶς ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἤγειρε πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ «κυρίου προσώπου» τῆς ὁμηγύρεως, δηλαδὴ ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Βενεδίκτου, «ὅστις ἤλθε πρὸς ἡμᾶς ἐξ Ἱεροσολύμων». Ἀκολουθῶς ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν του διὰ τὰς «πολυτίμους ὑπηρεσίας», τὰς ὁποίας προσφέρει τὸ ἐν λόγω Συμβούλιον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. «Ὅταν παρουσιάζωνται, εἶπεν, ἀσαφῆ ἢ διαφορούμενα ζητήματα, τὸ Συμβούλιον βοηθεῖ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν λύσιν αὐτῶν.

«Ὡς ἐπιδιώξωμεν λοιπὸν, ὅπως ἡ ἐνότης τοῦ πνεύματος διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης ἐνώση ἔτι σταθερώτερον μεταξύ των ὄλων τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ προσεύχονται διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου, καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, εἰς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἀνήκομεν, ὥστε νὰ ζοῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ».

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Βενέδικτος, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐμφορούμενοι ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡλθομεν νὰ μετᾶσχωμεν ἐπισήμως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς ὀφειλομένης χαρᾶς καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιᾶσεως εἰς τὸ ἰωβηλαῖον τοῦ ρωσικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἀπο-

τελεῖ μέγαν καὶ ἱστορικὸν σταθμὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἀποδεικνύεται πραγματικὸς ἀρχηγὸς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος καταναλλίσκει ἑαυτὸν καὶ καίεται ὡς λαμπὰς ὑπὲρ τῶν ἰδανικῶν τῆς θρησκείας, ἐργαζόμενος νυχθημερόν διὰ τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος καὶ ὁ κληρὸς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐργάζονται διὰ τὴν πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας».

Κατὰ τὴν δεξίωσιν αὐτὴν ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ὁ Δρ. Μπλατγκ, ὅστις ἀνέφερεν, ὅτι ἡ εἴσοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Π.Σ.Ε. ἦτο μέγα γεγονός εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. Σήμερον, ἀνέφερεν ὁ Δρ. Μπλέγκ, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ζῆ καὶ διαδραματίζει μεγάλον ρόλον εἰς τὴν οἰκουμηνικὴν κίνησιν.

Τὸν λόγον ἔλαβεν ἐπίσης καὶ ὁ Πατριάρχης Σερβίας Γερμανός. Εἶδομεν, ἀνέφερεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ζῆ, διατηρεῖ ὀρθὰς σχέσεις μετὰ τὴν Πολιτείαν καὶ δι' αὐτὸ ἐπιτυγχάνει. Εἰς τὰς ἐορτάς, εἶπεν, ἀντεπροσωπεύθη ὀλόκληρος ἡ Ὀρθοδοξία. Ἐλαβον μέρος ὄλαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν μίαν δύναμιν. Ἡ ἀλληλογνωριμία φέρει εἰς ἡμᾶς ὅ,τι ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην, δηλαδὴ τὴν εἰρήνην. Εὐχόμαι νὰ ἐπιστρέψωμεν ὅλοι εὐτυχεῖς εἰς τὰς Χώρας μας καὶ νὰ διηγηθῶμεν ὅ,τι εἶδομεν καὶ νὰ μεταφέρωμεν τὴν ἀγάπην.

Τέλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Ἀθηνᾶγρας εἶπεν :

«Ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλέξιον τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶγοροῦ. Ἐπίσης νὰ ὑποβάλω τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τὴν πατρικὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἐδείξατε κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς ἡμῶν εἰς τὴν θανασιαν, Χώραν καὶ Ἐκκλησίαν σας. Ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία προχωρεῖ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, μεγαλύνουσα τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, παρουσιάζουσα εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς τὸ εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης, ὅπως τὸ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ 20 αἰῶνας».

9. Πανηγυρικὴ θ. Λειτουργία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Μόσχας.

Τὴν Κυριακὴν, 2αν Ἰουνίου ἐτελέσθη εἰς τὸν ἐν Μόσχᾳ Μητροπολιτικὸν Ναὸν θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Πατριάρχου Σερβίας Γερμανοῦ, συλλειτουργούντων τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου καὶ τῶν Πρεσβυτέρων, μελῶν τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἄλλων ρώσων κληρικῶν.

Κατὰ τὴν θείαν ταύτην Λειτουργίαν, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν χιλιάδες λαοῦ, ἐψάλλησαν κεχωρισμένως καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῶν διπτύχων οἱ πολυχρονισμοὶ τῶν Προκαθημένων ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐπίσης εἰς τὸ «ἐν πρώτοις...» ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Προκαθημένων ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τὸ πέρασ τῆς θ. Λειτουργίας ἐτελέσθη Δοξολογία, χοροστατούντων τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου. Κατ' αὐτὴν ἔλαβον χώραν προσφωνήσεις. Ὁ Πατριάρχης Σερβίας Γερμανὸς λαβὼν τὸν λόγον, ἀνέφερε χαρακτηριστικῶς μεταξὺ ἄλλων, ὅτι αὐτὸ τὸ ὁποῖον βλέπομεν εἰς τὰς ἀκολουθίας, τὴν παρουσίαν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ εὐσεβοῦς ρωσικοῦ λαοῦ, μᾶς βοηθεῖ νὰ συνειδητοποιήσωμεν αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγεται ἄγια Ρωσία.

10. Συμμετοχὴ εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῶν πιστῶν.

Οἱ ἀνωτέρω λόγοι τοῦ Πατριάρχου Σερβίας ἐκφράζουν κατὰ ἓνα τρόπον τὰ συναίσθημα ὄλων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῶν ὀρθοδόξων κοινοτήτων τῆς Μόσχας.

Πλήθη κόσμου συνωστίζοντο ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν ἱερῶν Ναῶν καθ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένας λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἑορτασμοῦ. Κατὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος πλήθος κόσμου ἴστατο ἔξωθεν τοῦ Ναοῦ προσευχόμενον, κρατοῦν ἀνημμένας λαμπάδας.

Παντοῦ θερμαὶ ἐκδηλώσεις βαθυτάτης εὐσεβείας, συγκινήσεως καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ξένους ὀρθοδόξους Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς. Παντοῦ ὁ χαιρετισμὸς («Ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ ὑμᾶς») καὶ ἡ ἔντονος ἐπιθυμία νὰ λάβουν εὐλογίαν κληρικοῦ.

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ζαγκόρσκ εἶχον συγκεντρωθῆ καὶ κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐκεῖ μεταβάσεις μας πολυάριθμοι πιστοί. Οἱ περισσότεροι ἔφερον μαζὶ τῶν σάκκων, προφανῶς μετὰ τὰ πράγματα τὰ ἀπαραίτητα διὰ νὰ διέλθουν ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν. Κατὰ τὴν διάβασίν μας ἔκλινον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκράτουν τὰς χεῖράς των τὴν μίαν ἐντὸς τῆς ἄλλης, χαρακτηριστικὴ στάσις πιστοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ λάβῃ εὐλογίαν κληρικοῦ. Ταυτοχρόνως δὲ ἔλεγον πρὸς ἡμᾶς: «Ὁ Θεὸς νὰ σώζῃ ὑμᾶς». Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦσαν καὶ πολλὰ μικρὰ παιδιὰ.

Κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθουν ὅλοι εἰς τὸν Ναὸν καὶ ἴσταντο ἔξω.

Πολλὰ σημεῖα τῆς θ. Λειτουργίας συνέψαλλεν ὀλόκληρον τὸ ἐκκλησίασμα, ὅπως τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, τὴν Κυριακὴν προσευχὴν καὶ ἄλλα. Τὸ ἴδιον παρετηρήσαμεν καὶ κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Μόσχας, εἰς τοὺς ἄλλους ἰ. Ναοὺς καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ὅπως εἰς τὸ Κίεβον, τὸ Χάρκοβον καὶ τὴν Ὀδησσόν. Ἡ συμφωνηθὲν ἐγένετο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καλλιφώνου Διακόνου. Εἰς τὴν Ὀδησσόν μάλιστα παρέχονται εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ ἰδιαιτέραι εὐκαιρίαι ἐκμαθήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κοινῶν λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων ὑπῆρχε καὶ τὸ κατὰ ἀντιπροσωπείας πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον προέβλεπεν συμμετοχὴν εἰς τὴν θ. λατρείαν τῶν διαφόρων ἱερῶν Ναῶν τῆς Μόσχας. Οὕτω, κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ, ἡ ἐλ-

ληνική αντιπροσωπεία μετέβη εις τὴν Μονὴν Νοβοντέβιτσα, ὅπου ἐλάβομεν μέρος εἰς τὴν θ. Λειτουργίαν. Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μας ἦτο ὅτι προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ θ. Λειτουργία ἤρχοντο συνεχῶς εἰς τὸν Ναὸν πλήθη κόσμου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες, καὶ ἐτέλουν διαφόρους ἀκολουθίας. Μητέρες ἔφερον συνεχῶς παιδιὰ, τὰ ὅποια ἠυλόγουν οἱ Ἱερεῖς καὶ εἰσήγον αὐτὰ εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα. Τοῦτο ἐτέλουν οἱ Ἱερεῖς μετὰ καταφανοῦς συγκινήσεως. Εἰς τὴν Χώραν αὐτὴν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα τῆς κατηχήσεως τῶν παιδιῶν, δίδεται εἰς τὰς τοιαύτας ἀγιαστικὰς πράξεις ἐξέχουσα σημασία. Ἄς σημειωθῇ δὲ ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἐκοινωνοῦν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θ. Λειτουργίας.

Καταφανὴς ἦτο ἡ διάθεσις, ὅπως ἀποδοθῇ τιμὴ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅτε ἀντελήφθησαν μετὰ μίαν ἐκφώνησιν ἰδικήν μου εἰς τὴν σλαβονικήν, ὅτι γνωρίζω νὰ ἀναγιγνώσκω τὴν γλῶσσαν αὐτὴν, παρεκλήθη ὅπως, τιμῆς ἕνεκεν, ἀπαγγείλω ἐγὼ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον σλαβιστί. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μας ὁ προϊστάμενος συνώδευσε ἡμᾶς μέχρι τοῦ αὐτοκινήτου, ἐνῶ πολλοὶ πιστοὶ ἐζήτησαν τὴν εὐλογίαν μου. Πέριξ τοῦ αὐτοκινήτου εἶχε συγκεντρωθῇ πολὺς κόσμος. Εἰς τὰ πρόσωπά των διεγράφετο συγκίνησις καὶ σεβασμός. Ὅταν δὲ ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτοὺς εἶπον ρωσιστὶ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», ἀπήντησαν μετ' ἔnthουσιασμοῦ «Ἀληθῶς Ἀνέστη!».

Τὴν ἐσπέραν τῆς 29ης Μαΐου ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία μετέβη εἰς τὸν Ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου. Καὶ ὁ ναὸς αὐτὸς ἦτο πλήρης, κυρίως ἀπὸ γυναῖκας, αἱ ὅποιαι παρηκολούθουν ὀρθραὶ τὰς πολυώρους ἱεράς ἀκολουθίας, προσευχόμεναι μετὰ καταφανοῦς κατανύξεως.

Κατὰ τὴν σχετικὴν σύντομον χαιρετιστήριον ὁμιλίαν ἀπηύθυνα μετὰξὺ ἄλλων πρὸς τὰς παρευρισκομένας ρωσίδας γυναῖκας ὀλίγους ἐνισχυτικὸς λόγους καὶ ὑπεγράμμισα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐξέφρασα τὴν συγκίνησίν μας διὰ τὸ γεγονός αὐτὸ καὶ ὑπενήμισα ὅτι αὐταὶ καὶ μόνον εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαὶ θὰ μεταδώσουν τὴν φλόγα τῆς πίστεως καὶ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Καὶ ἐνταῦθα ἦτο καταφανὴς ἡ συγκίνησις τοῦ παρευρισκομένου πλήθους. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν προσεφέρθησαν εἰς ἡμᾶς ἀνθοδέσμαι.

Αἱ αὐταὶ ἐκδηλώσεις ἔλαβον χώραν καὶ τὴν 1ην Ἰουνίου, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου εἰς ἕτερον Ναὸν τῆς Μόσχας. Καὶ ἐνταῦθα ἡ συγκίνησις ἦτο ζωγραφισμένη εἰς τὰ πρόσωπα τῶν εὐσεβῶν αὐτῶν ψυχῶν.

Ὁμολογῶ, ὅτι αἱ στιγμαὶ αὐταὶ ἦσαν αἱ ὠραιότεραι καὶ συγκινητικώτεραι δι' ἐμέ. Ὅλοι ἐζήτησαν νὰ ἀσπασθοῦν τὴν χεῖρά μου καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν. Τὰ πλήθη αὐτὰ τῶν πιστῶν, τὰ ὅποια με τὴν εὐσυνείδητον εὐσέβειαν καὶ κατάνυξιν λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν θ. λατρείαν, ἀποτελοῦν ἀναμφιβόλως τὸ ἀκλόνητον θεμέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται σήμερον ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν Ρωσίαν.

11. Ἀποχαιρετιστήριος Δεξιῶσις.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 2ας Ἰουνίου ἐγένετο δεξιῶσις τῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Ρωσία». Κατ' αὐτὴν ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος προσεφώνησε τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰπὼν μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :

«Χαιρόμεθα διότι εἰς τὴν ἑορτὴν αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παρευρίζονται Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, θρησκευτικῶν ἐνώσεων, ὁργανώσεων καὶ κινήσεων. Διότι ἡ ἀναστροφή μεθ' ἡμῶν, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, μαρτυρεῖ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἐνότητα καὶ ἐκφράζει ἕνα γνήσιον οἰκουμενικὸν πνεῦμα. Ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Μόσχας, ἡ ὅποια συμπίπτει μετὰ τὸ ἰωβηλαῖον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ τὰς νέας κοινωνικο-πολιτικὰς συνθήκας, θεωροῦμεν ὅτι ἀποτελεῖ μίαν χρήσιμον ἐμπειρίαν διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀναμνησκομένη τὰ 50 αὐτὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου αὐτῆς, αἰσθάνεται τὴν εὐμενὴν προστασίαν τοῦ μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὰ ἔτη τοῦ μεγάλου πατριωτικοῦ πολέμου ἔδειξαν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν εἶναι ἠνωμένη μεθ' ὅλων τῶν τέκνων τῆς πατρίδος ἡμῶν εἰς τὰς προσπάθειας αὐτῶν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς εὐημερίας ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ.

Καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας ἐμπνευσμένη, ἐνθουσιωδῶς καὶ καρποφόρως ὄχι μόνον ἐργάζεται διὰ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τοῦ ποιμνίου της, ἀλλὰ καὶ προσκολεῖ καὶ εὐλογεῖ αὐτὸ εἰς εἰρημικὴν καὶ δημιουργικὴν ἐργασίαν πρὸς προστασίαν τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἠχοῦν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν οἱ λόγοι τοῦ Ψαλμωδοῦ: «Ἴδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἄλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό» (Ψαλμ. 133, 1).

Κατὰ τὸ τέλος τῆς δεξιῶσεως διενεμήθησαν εἰς ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναμνηστικὰ λευκώματα, περιέχοντα φωτογραφίας ἐκ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ ἰωβηλαίου.

12. Τὸ ἀνακοινωθέν.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐδόθη εἰς τὸν τύπον εἰδικὸν ἀνακοινωθέν, τοῦ ὁποίου τὰ κύρια σημεῖα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

«Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ πεντηκοστῇ ἐπετείῳ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Μόσχας διὰ τῆς τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1917-1918 συνηθροίσθησαν ἐν Μόσχᾳ, εἰς τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ κέντρον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀρχιεροὶ καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν ἀρχαίων Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς, τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς μεταρρυθμίσεως, Ἐκκλησιῶν παλαιῶν καὶ νέων παραδόσεων, καθὼς καὶ ἀντιπρόσωποι διαφόρων χριστιανικῶν ὁργανώσεων

ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΜΑΘΗΜΑ

Ἡ καθ' ἡμέραν ἐξέτασις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ἐν τῷ σχολείῳ διδασκόμενα μαθήματα, οἱ ἔκτακτοι καὶ οἱ τακτικοὶ διαγωνισμοί, καθὼς καὶ ἡ βαθμολογία τῆς σχετικῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν, εἶναι θέματα τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τοὺς περὶ τὴν Διδακτικὴν ἀσχολοῦμένους.

Ἰδιαιτέρως ὅμως τὰ ὡς ἄνω θέματα ἀπασχολοῦν τοὺς διδάσκοντας τὸ θρησκευτικὸν μάθημα λόγῳ ἀκριβῶς τῆς λεπτῆς ὑφῆς τῆς θρησκευτικῆς ὕλης καὶ τοῦ ἰδιάζοντος σκοποῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Οἱ διδάσκοντες δηλαδὴ τὸ θρησκευτικὸν μάθημα εἰς τὰ διαφόρων τύπων σχολεῖα διερωτῶνται, ἐὰν ἐνδείκνυνται οἱ διαγωνισμοὶ καὶ ἡ καθ' ἡμέραν ἐξέτασις. Διαπιστώνουν ἀκόμη, ὅτι ὁ ὑφιστάμενος τρόπος ἐξετάσεως καὶ διακριβώσεως τῆς

καὶ κινήσεων, διὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν χαρὰν τῶν τέκνων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Δι' αὐτὸ τὸ ἰωβηλαῖον εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι τοῦτο σημαίνει ταυτοχρόνως καὶ τὴν πεντηκοστήν ἐπέτειον τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς μιᾶς νέας κοινωνίας, ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη ἐν Ρωσίᾳ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασεως τοῦ ἔτους 1917.

Εἰς τὸν αἰῶνά μας, αἰῶνα τῶν βασικῶν ἀλλαγῶν πολλῶν κοινωνικῶν μορφῶν, ἡ θετικὴ αὐτὴ ἐμπειρία τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνέχει ἀναμφιβόλως μεγάλην ἀξίαν διὰ τὸν χριστιανισμόν.

Ὅλοι ἡμεῖς ἀντιπροσωπεύομεν τὸν χριστιανισμόν πολλῶν ἐθνῶν καὶ ἠπειρῶν. Αἱ παραδόσεις τῆς ζωῆς καὶ αἱ πολιτικαὶ ἡμῶν πεποιθήσεις διαφέρουν. Παρὰ ταῦτα ὅλοι ἔχομεν τὴν πεποιθησιν, ὅτι διὰ τὸν Χριστιανισμόν σήμερον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπηρετοῦμεν πάντοτε μὲ ἠδξημένον ζῆλον τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης, ἡ ὁποία εἶναι τόσον ἀπαραίτητος δι' ὅλους τοὺς λαούς. Διότι ἡ ἐποχὴ μας εἶναι πλήρης φροντίδων, πόρων καὶ καταστροφῆς ἀναριθμητῶν ἀνθρώπων, πολυειδῶν συγκρούσεων καὶ τοπικῶν πολέμων. Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ Βιετνάμ καὶ τὴν Μέσην Ἀνατολήν.

Ὡς ὑπηρετεῖται τοῦ Θεοῦ, ὄπλισμένοι διὰ τοῦ ὄπλου τῆς δικαιοσύνης (2 Κορ. 6,7) καὶ ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. 5,9), διαισθάνονται οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὰς εορτάς τὴν ἀνάγκη νὰ ἐνώσουν τὰς προσπαθείας τῶν χριστιανῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων κολῆς θελήσεως διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς σταθερᾶς καὶ δικαίας εἰρήνης μετὰ τῶν λαῶν.

Αἱ κοινὰ προσευχαὶ ἡμῶν, αἱ ἀδελφικαὶ συναρτήσεις καὶ συζητήσεις προσέδωσαν εἰς τὰς εορτάς τοῦ ἰωβηλαίου τὸν χαρακτήρα ἐνὸς οἰκουμηνικοῦ γεγονότος».

(Τέλος) Πρεσβύτερος ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ
Δρ. Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Μαριεντίας

ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὰ θρησκευτικὰ δὲν ἐξυπηρετεῖ τοὺς ὑψηλοὺς στόχους τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ δὲν ἐλέγχει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκομεν ὡς σκοπὸν τῆς ἐν γένει θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

1. Ἡ ἀναγκαιότης τῶν δοκιμασιῶν. Αἱ γινώμαι ὡς πρὸς τὰ θέματα τῶν προφορικῶν καὶ γραπτῶν δοκιμασιῶν, καθὼς καὶ τῆς βαθμολογίας αὐτῶν, δίστανται. Ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι αἱ τοιαῦται δοκιμασίαι περιτεύουν, διότι ὑποβιάζουν τὸ θρησκευτικὸν μάθημα καὶ ἐντάσσουν τοῦτο εἰς τὰ λοιπὰ μαθήματα τοῦ σχολικοῦ προγράμματος, μὴ ἐπιτυγχανομένης οὕτω τῆς ἀναγκαίας διακρίσεως τῶν θρησκευτικῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν μαθημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ βαθμολογία ἔχουν τὴν θέσιν τῶν καὶ τὴν δικαίωσίν των. Ἐπὶ πλέον αἱ παντὸς τύπου ἐξετάσεις δὲν δύνανται νὰ διαπιστώσουν τὸ οὐσιαστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ κατὰ Χριστὸν ζωὴ τῶν τροφίμων.

Οἱ διατυποῦντες ὅμως τὰς γνώμας αὐτὰς περιορίζονται εἰς ἀρνητικὰς διαπιστώσεις. Διὰ νὰ μᾶς πείσουν ὑπὲρ τῶν ἐπόψεων των, πρέπει νὰ προχωρήσουν καὶ εἰς τὸ θετικὸν μέρος τῆς ἐπιχειρηματολογίας των, πῶς δηλαδὴ ἡ κατάργησις τῶν ἐξετάσεων θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐπόψεις πολλοὶ καὶ πεπειραμένοι θεολόγοι—καθηγηταὶ ὑποστηρίζουν ὅτι αἱ προφορικαὶ καὶ γραπτὰ δοκιμασίαι δὲν ἐμποδίζουν τὸ θρησκευτικὸν μάθημα εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει. Ἀντιθέτως, λέγουν, ἡ θέσις τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὸ σχολικὸν πρόγραμμα καὶ αἱ ἐξετάσεις εἶναι ἐνισχυτικοὶ παράγοντες μιᾶς ἐπιτυχῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Τὰ ἐπιχειρήματα των εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) Ἡ ἐνταξίς τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐν τῷ σχολείῳ διδασκόμενων μαθημάτων, ἀντὶ νὰ ὑποβαθμίσῃ αὐτὰ, τὰ ἀνυψώνει εἰς τὰ ὕμματα τῶν διδασκόντων καὶ διδασκόμενων. Ἡ παράλληλος θέσις τῶν θρησκευτικῶν πρὸς τὰ λοιπὰ μαθήματα τοῦ σχολικοῦ προγράμματος βοηθεῖ τοὺς μαθητὰς νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἀπαιτοῦν διανοητικὴν προσπάθειαν καὶ ἔχουν πρακτικὴν ἀξίαν ὡς συμβάλλοντα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρός των. Οὕτως οἱ μαθηταὶ θὰ προχωρήσουν εἰς βαθυτέραν κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως.

β) Αἱ δοκιμασίαι, προφορικαὶ καὶ γραπτὰ, βοηθοῦν τὸν διδάσκοντα νὰ διαπιστώσῃ κατὰ πόσον οἱ μαθηταὶ ἀφωμοίωσαν τὴν θρησκευτικὴν ὕλην, ἡ ὁποία προσεφέρθη, ἔτυχεν ἐπεξεργασίας εἰς τὴν τάξιν καὶ ἀκολουθῶς ἐμελετήθη κατ' οἶκον. Ἐπὶ πλέον αἱ δοκιμασίαι θὰ ἀποκαλύψουν εἰς τὸν διδάσκοντα τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τυχὸν χρήζουσιν περαιτέρω ἐπεξεργασίας

ή διασαφήσεως και θά φέρουν εις φῶς τὰς δυνατότητας τῶν μαθητῶν διὰ τὴν βίωσιν και ἔκφρασιν τῶν ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

γ) Αἱ προφορικαὶ και γραπταὶ δοκιμασίαι εἶναι διὰ τοὺς μαθητὰς ἄριστον κίνητρον πρὸς μελέτην. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν μετάδοσιν ξηρῶν θρησκευτικῶν γνώσεων, ἀλλ' εἰς τὴν δημιουργίαν παρὰ τοῖς μαθηταῖς γνησίας χριστιανικῆς ζωῆς ὁδηγούσης εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἔχει ἀνάγκη και τοῦ κινήτρου τούτου πρὸς ἀφιέρωσιν χρόνου διὰ τὴν μελέτην ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ περιεχομένου τῆς θείας Ἀποκαλύψεως.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐν συντομίᾳ λεχθέντων καταφαίνεται, ὅτι αἱ προφορικαὶ και γραπταὶ δοκιμασίαι εἶναι ἀναγκαῖαι· βοήθουν ἐξ ἴσου τὸσον τοὺς διδάσκοντας, ὅσον και τοὺς διδασκόμενους εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ἀπομένει νὰ ἴδωμεν πρῶτον πῶς γίνονται παρ' ἡμῖν και δεύτερον ποῖαν μορφήν πρέπει νὰ λάβουν, διὰ νὰ ἐκπληροῦν καλλίτερον τὸν σκοπὸν των.

2. Τὸ ὑφιστάμενον σύστημα. α) Προφορικαὶ δοκιμασίαι. Κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν πολλοῖς κρατοῦντα πρὸ τῆς προσφορᾶς τοῦ νέου μαθήματος γίνεται ἡ προφορικὴ ἐξέτασις τῶν μαθητῶν ἐπὶ τοῦ προδιαχθέντος μαθήματος. Ἡ ἐξέτασις αὕτη ἀποσκοπεῖ πρωτίστως νὰ διακρίβωσῃ, ἐὰν οἱ μαθηταὶ ἀπεμνημόνευσαν τὴν προσφερθεῖσαν ὕλην και δευτερευόντως ἐὰν ἀφωμοίωσαν ταύτην, δηλαδὴ ἐὰν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπεξηγήσουν, νὰ αἰτιολογήσουν και νὰ ἀξιολογήσουν τὰ μεμαθημένα.

Ἐὰν ἡ ἐξέτασις τῶν μαθητῶν ἀποβλέπῃ μόνον εἰς τὴν διακρίβωσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀπομνημονεύσεως τῆς προσφερθείσης θρησκευτικῆς ὕλης, εἶναι προφανές ὅτι ἀντενδείκνυται και εἶναι ἐν πολλοῖς ἐπιβλαβῆς εἰς τὸ θρησκευτικὸν μάθημα.

Οὐδεὶς βεβαίως παραγνωρίζει τὴν θέσιν τῆς ἀπομνημονεύσεως εἰς τὸ θρησκευτικὸν μάθημα. Ὁ μαθητῆς, ἀλλὰ και κάθε χριστιανός, διὰ νὰ ζῆ τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζῃ τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως και νὰ ἐνθυμηταί, τί ἔπραξε και πράττει ὁ Θεὸς δι' αὐτόν. Ἄλλωστε κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν προσφέρομεν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν Λατρείαν « μνημόνοι... πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγεννημένων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριήμερου ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανούς ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας και ἐνδόξου πάλιν παρουσίας... ».

Ἡ ἐνθυμησις τῶν σωτηριαδῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ὁδηγῆ εἰς τὴν ἐμπρακτον χριστιανικὴν ζωὴν, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῆ εἰς μίαν μηχανικὴν και ξηρὰν ἀναπόλησιν τῶν γεγονότων τῆς θείας οἰκονομίας. Πρέπει νὰ ἐμπλουτίζηται διὰ τῶν προσωπικῶν βιωμάτων τῶν μαθητῶν, τῶν δημιουργουμένων ἐκ τῆς συνειδητῆς συμμετοχῆς των εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας και τῆς προσωπικῆς χριστιανικῆς των ζωῆς.

Συνεπῶς ἡ προφορικὴ ἐξέτασις πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ παρὰ τοῖς μαθηταῖς ὅχι ἀπλῶς τὴν γνῶσιν τῶν πραγμάτων και τῶν γεγονότων, ἀλλὰ τὴν « γνῶσιν τῆς καρδίας », ὅπως ἀποκαλοῦνται τὰ προσωπικὰ

βιώματα, τὰ ὁποῖα ἀποκτῶνται ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν μαθητῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ και τῆς ἀναστροφῆς των μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Οὕτως ἐκπληροῦται και ἡ ἀπαίτησις τῆς νέας Διδακτικῆς τῶν Θρησκευτικῶν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἐπικρατοῦσα παρ' ἡμῖν συνήθεια ἀντικειμενοποιήσεως τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος πρέπει νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν κατεύθυνσιν πρὸς ὑποκειμενοποίησιν αὐτοῦ. Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν δηλαδὴ τοὺς στόχους τῆς παιδευτικῆς μας ἐργασίας, πρέπει νὰ μετακινήσωμεν τὸ βᾶρος τῆς ἐμφάσεως ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα και τὰ γεγονότα εἰς τὸ π ρ ὁ σ ω π ο ν, τὸ ὁποῖον βιοῖ και ἐκφράζει διὰ τῶν πράξεων του τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως.

Οὕτως ἡ Ἁγία Γραφή δὲν εἶναι διὰ τὸν μαθητὴν μόνον ἐν σύνολον τερπνῶν και διδακτικῶν διηγήσεων ἀλλὰ κυρίως ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπευθύνεται προσωπικῶς πρὸς αὐτόν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ τῆς συστάσεως, ὁργανώσεως, ζωῆς και ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ μελετηθοῦν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ, ὅπως μελετᾷ οὗτος τὰ τῆς ζωῆς και τῆς δράσεως ἐνός ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ, ὅποτε ἡ στάσις τοῦ μαθητοῦ ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας θὰ εἶναι οὐδετέρα και ἀπαθηθῆ, ἀλλ' ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι οὗτος εἶναι μέλος τῆς Ἐκκλησίας και συνεπῶς μετὰ τὰς πράξεις του ἡ ἐμποδίζει τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς ἐντὸς τοῦ κόσμου ἢ δοξάζει τὴν Ἐκκλησίαν και τὴν βοήθει εἰς τὴν προβολὴν τῆς.

Περὶ τὸν νὰ τονισθῆ, ὅτι ἡ προσωπικὴ αὐτὴ θεώρησις τῶν βιβλικῶν και ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων, καθὼς και τῶν θεωρητικῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, θὰ ἐπιτευχθῆ, ἐὰν ἡ προφορικὴ ἐξέτασις περιορισθῆ εἰς τὰ κύρια και βασικά ἐκεῖνα σημεῖα τοῦ μαθήματος, τὰ ὁποῖα παρέχουν ἀφορμὴν διὰ τὴν ἐνατένισιν και μελέτην των ἀπὸ προσωπικῆς σκοπιᾶς.

β) Γραπταὶ δοκιμασίαι. Ἐκτὸς τῆς καθ' ἡμέραν προφορικῆς ἐξετάσεως ὑπάρχουν ἐν χρήσει αἱ ἔκτακτοι και αἱ τακτικαὶ (τῶν διαγωνισμῶν) γραπταὶ δοκιμασίαι τῶν μαθητῶν. Κατ' αὐτὰς καλοῦνται οἱ μαθηταὶ νὰ ἀπαντήσουν ἐπὶ τεθέντων ἐρωτημάτων σχετικῶν πρὸς τὸ προσφερθὲν θρησκευτικὸν ὕλικόν.

Καὶ ἐνταῦθα εὐλόγως τίθεται τὸ ἐρώτημα : Εἰς τί ἀποβλέπουν αἱ γραπταὶ αὐταὶ δοκιμασίαι και ποῖον εἶναι τὸ κριτήριον τῆς βαθμολογίας τῶν ἀπαντήσεων τῶν μαθητῶν ;

Οἱ θητεύοντες εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον θεολόγοι γνωρίζουν, ὅτι και εἰς τὴν γραπτὴν ἐξέτασιν, ὅπως και εἰς τὴν προφορικὴν, τὸ οὐσιῶδες παραβλέπεται και θυσιάζεται χάριν τοῦ ἐπουσιώδους. Μεταξὺ τῆς προφορικῆς μηχανικῆς ἀπομνημονεύσεως και τῆς γραπτῆς ἐκθέσεως τῶν ζητηθέντων οὐδεμία διαφορά ὑπάρχει. Ὁ μαθητῆς κατὰ τὴν γραπτὴν δοκιμασίαν ἀπλῶς καταγράφει και μάλιστα κατὰ ξηρὸν περιγραφικὸν τρόπον ὅ,τι θὰ ἐξέθετε διὰ ζώσης. Οὕτω π.χ. ὁ μαθητῆς εἰς τὸ μάθημα τῆς Λειτουργικῆς καλεῖται νὰ περιγράψῃ τοὺς διαφόρους ρυθμούς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ, τὰ τῆς ἐσωτερικῆς του διαρρυθμίσεως, τὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν κλπ. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν θὰ τὰ ἐξέθετε εἰς μίαν προφορικὴν ἐξέτασιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Συνεκίνησε βαθύτατα.

Τὸ ἡμέτερον ἐκκλησιαστικὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ ἀδιάφορον καὶ νὰ τηρήσῃ σιγὴν ἐπὶ τῆς ἀπροκλήτου εἰσβολῆς πανισχύρων ξένων στρατευμάτων εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, διὰ νὰ καταπνίξουν τὴν ἐκεῖ μόλις ἀρχίσασαν νὰ πνέῃ ζεῖδωρον αὖραν τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ καὶ δὲν δύναται ἕτερόν τι νὰ πράξῃ ἢ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν Ἄνωθεν βοήθειαν, ὅπως ἀνακουφίσῃ καὶ ἐνισχύσῃ πνευματικὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ἀδικουμένους ἀπὸ τοὺς χρησιμοποιοῦντας τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ὠμὴν βίαν ὡς μέσον ἐπιβολῆς των ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων λαῶν καὶ ἐθνῶν. Τοῦτο μόνον θεωρεῖ καλῆμον τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» νὰ πράξῃ ἔναντι τοῦ γενναίου, φιλελευθέρου, ἀλλὰ καὶ πολυπαθοῦς, εὐγενοῦς καὶ εὐσεβόφρονος Τσεχοσλοβακικοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ τραγῳδία συνεκίνησε βαθύτατα τὸν φιλελεύθερον πεπολιτισμένον κόσμον.

Ἐῴθε ὁ δίκαιος Θεὸς νὰ βοηθήσῃ τὸν εὐσεβεῖ Τσεχοσλοβακικὸν λαόν, τὰς ἐν τῇ Χώρα χριστιανικὰς

Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερος τὴν Τσεχοσλοβακικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν παροῦσαν σκληρὰν δοκιμασίαν των καὶ ταχέως ἀποδώσῃ εἰς τὸν εὐγενῆ λαόν τὸ ἀγαθὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς φιλτίας τοῦ ἡρωϊκῆς Πατρίδος, πρὸς διασφάλισιν καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ὑπερέβησαν πᾶσαν προσδοκίαν.

Μετὰ συγκινητικῆς προθυμίας τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου διὰ τὴν διοργάνωσιν ἔρανον πρὸς ἀποστολὴν τροφίμων εἰς τοὺς ἔνεκα τῆς ἐν Νιγηρία διενέξεως λιμοκτονοῦντας κατοίκους ὠρισμένης περιοχῆς αὐτῆς.

Αἱ πρὸς χάριν αὐτῶν συγκεντρωθεῖσαι ποσότητες τροφίμων ὑπερέβησαν πᾶσαν προσδοκίαν καὶ ἀποδεικνύουν τὴν φιλευσπλαγγίαν τῶν εὐσεβῶν Ἑλ-

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἐν γραπτὸν διαφέρει τοῦ ἄλλου εἰς τοῦτο : εἰς μίαν περίπτωσιν π.χ. ἔχομεν πλήρη ἔκθεσιν καὶ περιγραφὴν τῶν ζητηθέντων καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀπλῶς ἐλλιπεῖς ἢ ἐσφαλμένως διατυπωμένας ἀπαντήσεις. Ματαίως θὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰ γραπτὰ τῶν μαθητῶν τὸ προσωπικὸν των στοιχεῖον, τὴν ἔκφρασιν δηλαδὴ τῶν προσωπικῶν των βιωμάτων καὶ τῆς προσωπικῆς των ἐμπειρίας. Τὰ ζητηθέντα περὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, καθὼς καὶ τὰ συνήθως διδόμενα θέματα δὲν παρέχουν ἀφορμὴν εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἐκφράσουν οὗτοι τὰς προσωπικὰς των ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις καὶ οἶονεὶ νὰ ἀποτυπώσουν εἰς τὰ γραπτὰ των δοκίμια τὴν ἐξελισσομένην καὶ βαθμυδὸν διαμορφουμένην προσωπικότητά των.

Ἀντιθέτως, ἐὰν τὰ ζητήματα εἰς τὰς γραπτὰς δοκιμασίας ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ὕλης ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐπιτρέπουν τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν, διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ θὰ διηκολύνοντο τὰ μέγιστα εἰς τὸν ἐν τῇ τάξει διάλογον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀρίστη μορφή διδασκαλίας τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ ἐλευθέρω ἀνάπτυξις προσιδιάζει εἰς ὅλα τὰ θέματα τῆς διδασκαλίας θρησκευτικῆς ὕλης. Ἀντιθέτως μάλιστα τὰ δόγματα, ὡς τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου κ.ἄ., ἐκφεύγουν πάσης ἐλευθέρως ἀναπτύξεως, διότι πρόκειται περὶ τῶν μυστηρίων τῆς πίστεώς μας, περὶ τῶν ὁποίων γνωρίζομεν μόνον τί εἶναι καὶ ὄχι πῶς εἶναι¹.

Ἡμπορεῖ ὅμως ὁ διδάσκων νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν περιγραφικὴν ἀνάπτυξιν τῶν θρησκευτικῶν θεμάτων θέτων ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ βοηθήσουν

τοὺς μαθητὰς νὰ ἐκφραστοῦν συνειδητότερον καὶ κατὰ γνησιώτερον τρόπον. Τοῦτο π.χ. θὰ ἐπετυγχάντο ἐάν, προκειμένου περὶ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης λειτουργικῆς ὕλης ἐκ τῆς περὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐνόητος, ἐζητεῖτο ἀπὸ τοὺς μαθητὰς, ἀντὶ νὰ περιγράψουν τὸν ρυθμὸν καὶ τὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ γενικῶς, νὰ περιγράψῃ ἕκαστος τὰ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ναοῦ τῆς ἐν ο ρ ί α ς τ ο υ . Ἡ περιγραφή αὐτὴ θὰ ἐβοήθει τὸν μαθητὴν νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν ὡς μέλος τῆς ἐνορίας του καὶ τὸν ναὸν ὡς τὴν ἐκκλησίαν του.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐρώτησις «διατί ὁ ναὸς ἡμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ οἶκος τοῦ Θεοῦ» παρέχει ἀφορμὴν νὰ ἴδουν οἱ μαθηταὶ τὸν ναὸν ὄχι ὡς οἰκοδομημα, ἔστω ἱερὸν καὶ διάφορον τῶν λοιπῶν οἰκοδομημάτων, ἀλλ' ὡς τόπον συνάξεως τῶν πιστῶν, τελείσεως τῶν θείων Μυστηρίων, καὶ πραγματικῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἐν τῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν δύνανται νὰ δοθοῦν περισσότεραι τῆς μιᾶς ἀπαντήσεις, ὁ διδάσκων εἰς τὸν διάλογον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπακολουθήσῃ εἰς τὴν τάξιν, θὰ διακριβώσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὰ προσωπικὰ συναισθήματα τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν ἱερὸν ναὸν καὶ τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ καθοδηγήσῃ τούτους διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν των εἰς τὴν ζωὴν καὶ δράσιν τῆς ἐνορίας των.

Ἐκ τῶν ἀναφερθέντων ἀνωτέρω κατέστη, νομίζομεν, φανερόν, ὅτι τὸ ὑφιστάμενον σύστημα τῶν προφορικῶν καὶ γραπτῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν οὔτε τὸ θρησκευτικὸν μάθημα βοηθεῖ εἰς τὴν πραγματώσιν τοῦ σκοποῦ του οὔτε τὰς ἀπαιτήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐξωτερικεῖσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ των κόσμου ἱκανοποιεῖ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ τροποποιηθῇ συμφώνως πρὸς τὴν νέαν κατεύθυνσιν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας.

(Συνεχίζεται)

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΓΚΟΤΣΗΣ

1. Βλ. V. Lossky, Ἡ Μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 60 ἐξ.

λήρων Χριστιανῶν, ἥτις ἀνάγει τὴν σκέψιν μας εἰς τοὺς παλαιοχριστιανικοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ διὰ τῶν «λογιῶν» ἐνίσχυσις ἀπομεμακρυσμένων ἀδελφῶν ἤτο τι τὸ σύνθηρες.

Εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀναζωπύρησις.

Μετὰ λύπης ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς ἀνέγνωσεν εἰς τὸν τύπον, ὅτι ἡ ἱερὰ Μονὴ Σταυρονικήτα τοῦ Ἁγίου Ὁρους μετὰ μακροῦς χρόνους παρακμῆς ἐκλείσεν ἕνεκα ἑλλείψεως μοναχῶν. Ὡς δὲ ὀρθῶς παρετηρήθη, «τὸν αὐτὸν κίνδυνον διατρέχον καὶ ἄλλαι Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀλλὰ καὶ πολλαὶ Μοναὶ ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔχον κλείσει πρὸ πολυλοῦ καὶ ἔργων νεκρὰ βυζαντινὰ μουσεῖα, ἄλλα δὲ ὑφίστανται εἰκονικῶς μὲ ἓνα ἡγούμενον ἄνευ μοναχῶν».

Τὸ γεγονός τοῦτο πρέπει νὰ μᾶς ἀφυπνίσῃ ἐκ τοῦ ληθάργου. Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ γίνῃ σύντονος προσπάθεια ἀναζωπύρησεως καὶ ἀνακαινίσεως τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ, ὅστις γενικῶς διέρχεται κρίσιν. Ὅτι δὲ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τοιαύτη ἀναζωπύρησις καὶ ἀνακαινίσις ἀκόμη καὶ ἐν τοῖς σημερινοῖς καιροῖς ἀποδεικνύεται ἔνθεν μὲν ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ πατρίδι μας ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχον ἢ καὶ νὰ ἰδρύνονται θαλασσραὶ τινες Μοναὶ, αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσων ὡς πρότυπα, ἐτέρωθεν δὲ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι καὶ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν τῶν προτεσταντῶν, οἵτινες κατὰ τὸ παρελθὸν κατεπολέμησαν τὸ μοναχικὸν ἰδεώδες, ἰδρύνονται σήμερον ἢ μίᾳ μετὰ τὴν ἄλλην λαμπραὶ μοναστικαὶ ἀδελφότητες.

«Οὐδὲ πᾶν ἡμῖν φροντιστέον...».

Ἐξ ἀφορμῆς σχετικῆς συζητήσεως, γενομένης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς Οὐψάλα, ἐκπρόσωποι τινες διαφόρων Ἐκκλησιῶν ὑπεστήριξαν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἀναθεώρησις τῆς γενετησίου ἠθικῆς καὶ ὅτι θὰ ἠδύνατο ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐπιτρέψῃ τὰς πρὸ τοῦ γάμου σεξουαλικὰς σχέσεις, δοθέντος ὅτι αἱ σχέσεις αὗται εἶναι μίᾳ πραγματικότης, τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρίδη ἡ Ἐκκλησία.

Ἄλλ' οἱ τὰ τοιαῦτα φρονοῦντες λησμονοῦν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ συσχηματίζηται τῷ αἰῶνι τούτῳ καὶ νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς μάζης νὰ ἰσοπεδῶν τὰς βιοθεωριακάς τῆς ἀντιλήψεις. Καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν προγαμίων γενετησίων σχέσεων ἰσχύει τὸ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ «Κρίτωνι» τοῦ Πλάτωνος λεγόμενον: «Οὐδὲ πᾶν ἡμῖν φροντιστέον τί ἔροσιν οἱ πολλοί! . . . ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἑπάων, ὁ εἶς, ἡ ἀλήθεια». Καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι πᾶν ὅ,τι σχετικῶς διδάσκειται ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἱ. Παραδόσεως.

Εὐστοχος πρωτοβουλία.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Χρυσοσπηλαιωτίσεως Ἀθηνῶν ὁργάνωσις κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ Ἀγούστου εἰδικῆς θείας Λειτουργίας πρὸς χάριν τῶν νέων, οἵτινες ἠτοιμάσθησαν διὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις πρὸς εἴσοδον εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς, ὑπῆρξεν ὡραία καὶ εὐστοχος πρωτοβουλία.

Ἡ προετοιμασία διὰ τὰς Σχολὰς ταύτας σημαίνει μόχθον καὶ κόπον τῶν ὑποψηφίων, ὡς καὶ ψυχικὴν διέγερσιν καὶ συχνάκις ἀγωνιώδη μέριμναν τόσον αὐτῶν, ὅσον καὶ τῶν οικογενειῶν των, δοθέντος ὅτι μόνον ἐν ποσοστὸν ἐκ τῶν διαγωνιζομένων εἰσάγεται εἰς αὐτάς.

Ἐπομένως ἡ πρὸς τοὺς ὑποψηφίους ἐπίδειξις τῆς στοργῆς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐνίσχυσις αὐτῶν καὶ τῶν μελῶν τῶν οικογενειῶν των διὰ τῆς θείας δυνάμεως καὶ παρηγορίας εἶναι ὄλως ἀπαραίτητος. Ὅθεν θὰ ἦτο καλὸν νὰ συστηματοποιηθῇ ἡ κατ' ἔτος διοργάνωσις παρομοίων Λειτουργιῶν τόσον ἐν Ἀθήναις, ὅσον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας διεπνεύονται αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐξετάσεις.

Ἐξ ἀφορμῆς Ἐκθέσεως βυζαντινῶν εἰκόνων ἐν Γενεύῃ.

Καὶ ἄλλοτε ἐξήραμεν τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν τῆς ἱερᾶς μας Παραδόσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ βυζαντικὴ Ἁγιογραφία καὶ Τέχνη, ἥτις νεωτέρως μέγα ἐνδιαφέρον προκαλεῖ εἰς ὀλόκληρον τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς Δύσεως.

Τὸ καθῆκον ἡμῶν προβάλλει ἐπομένως ἐπιτακτικότερον διὰ τὴν διαφύλαξιν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου προγονικοῦ θησαυροῦ ἄλλὰ συγχρόνως καὶ διὰ τὴν ἀξιοποίησιν καὶ προβολὴν τούτου διὰ μουσειακῶν ἐκθέσεων, δι' εἰδικῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδόσεων καὶ διὰ προχειρῶν βοηθητικῶν ἱστορικῶν Ὁδηγῶν τέχνης, ἥτοι βιβλίων θερησκευτικῆς βυζαντικῆς Ἱστορίας καὶ Τέχνης, χάριν τοῦ εὐσεβόφρονος Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ κατ' ἐξοχὴν χάριν τῆς μαθητιώσεως καὶ σπουδαζούσης Νεότητος.

Ἐσχόμεθα, ὅπως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Ζαπτείου πρὸ τινῶν ἐτῶν τοσαύτην ἐπιτυχίαν σχοῦσα Ἐκθεσις βυζαντικῆς Τέχνης. Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ κατ' Ἀνατολὰς Ἀγιοπάτη Ἑλληνορθόδοξος Ἐκκλησία δύνανται πολλὰ νὰ διδάξουν καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ πᾶσαν ὀρεγομένην ἀνωτέρων καὶ πνευματικωτέρων τροφὴν ἀνθρωπίνην ψυχῆν.

Εἶναι ἀξιοὶ θερμῶν συγχαρητηρίων καὶ ἀπὸ μέρους μας οἱ σχόντες τὴν πρωτοβουλίαν ὁργάνωσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους ἐν Γενεύῃ Ἐκθέσεως προβολῆς ἐκλεκτῶν ἔργων θερησκευτικῆς Βυζαντικῆς Τέχνης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος :

Ἀφίχθη τὴν 20 Αὐγούστου ἐκ Τήνου εἰς Ἀθήνας.

Προήδρυσεν τὴν 20 Αὐγούστου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

— Τὴν 22 Αὐγούστου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ.

Ἐπεσκέφθη τὴν 22 Αὐγούστου τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

Ἐδέχθη τὴν 20 Αὐγούστου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον καὶ Ὑδρας κ. Ἱερόθεον καὶ τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Ἐπιφάνιον Θεοδωρόπουλον, τὸ δὲ ἀπόγευμα τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν καὶ τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

— Τὴν 21 Αὐγούστου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας πρ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, πρ. Γερμανίας κ. Πολύεκτον καὶ Ὑδρας κ. Ἱερόθεον, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ ΤΑΚΕ κ. Καρρᾶν, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ ΟΔΕΠ κ. Στεφανίδην, τὸν γραμματεῖα τῆς Σιβιτανίδειου Σχολῆς κ. Ζαφειρόπουλον, τὸν συνταγματάρχην κ. Λέκκαν καὶ τὸν κ. Ἡλιόπουλον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἱεροσπουδῶν, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὸν Καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντὴν τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία», «Ἐφημέριος» καὶ «Θεολογία» κ. Κων. Μπόνην, τὸν Καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, τὸν ἐξ Ἀμερικῆς κ. Σακελλαρίδην καὶ τὸν κ. Λαντζούνην.

— Τὴν 22 Αὐγούστου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνα, τὸν Διευθυντὴν τῆς Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Δημάρατον καὶ τὸν κ. Νικ. Παπαδόπουλον.

— Τὴν 23 Αὐγούστου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, τὸν πρεσβυτὴν κ. Φαίδωνα Καβαλιεράτον, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης κ. Αἰμίλιον Ἀρταβάνην, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομον Μαυρογιαννόπουλον καὶ τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον Νεαμονιτάκην.

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Εἰς ἀτμόσφαιραν ἐντόνου πνευματικότητος διεξήχθησαν τὴν 29ην καὶ 30ην Ἰουλίου 1968 αἱ ἐργασίαι τοῦ Β' (ἐπὶ ἀρχιερατείας τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Παντελεήμονος) Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορινθίας. Σκοπὸς τούτου, ἡ πνευματικὴ ἐν ἀγάπῃ κατὰ Χριστὸν οἰκοδομὴ τῶν Συνέδρων καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ γνώμων καὶ ἀπόψεων ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τοὺς Ἐφημερίους καίρων καὶ σοβαρῶν ποιμαντορικῶν προβλημάτων. Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἐπραγματοποιήθησαν συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον καὶ προεκoinοποιήθη, ἵνα, λαμβάνοντες γνώσιν οἱ σύνεδροι, προετοιμασθῶσι καταλλήλως διὰ προσευχῆς καὶ μελέτης, ὥστε πλουσίως νὰ δρέψωσι πνευματικὸς καρπός.

Ἡ τελετὴ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου προσέλαβεν ἐπίσημον χαρακτῆρα. Μετὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν κοιμηθέντων ἱερέων εἰς τὸν μεταξὺ Α' καὶ Β' Συνεδρίου χρόνον, οἱ σύνεδροι συνήλθον ὑπὸ τοὺς ἐπιβλητικὸς θόλους τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Κορίνθου. Μετ' αὐτῶν προσκλήθέντες παρευρέθησαν καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν Κορινθίας. Μετὰ τὴν εἰσαγωγικὴν ὁμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παντελεήμονος, τοὺς Αἰδεσι-

μωτάτους ἐχαιρέτησαν διαδοχικῶς ὁ Νομαρχῶν Κορινθίας, ὁ Στρατ. Διοικητὴς τοῦ βου Συντ.)τος Πεζικοῦ, ὁ Δήμαρχος Κορίνθου, ὁ Διοικητὴς Χωροφυλακῆς Κορινθίας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου, οἵτινες ἐξέφρασαν τὴν χαρὰν διότι εὐρίσκονται μεταξύ τῶν στυλοβατῶν τῆς κοινωρίας μας, Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου, πύχαριστῆσαν τὸν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων τῶν ἰδεωδῶν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἀείποτε—ὡς ἐτόνισαν—ἀγωνιζόμενον Ποιμενάρχην των, διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εὐκαιρίαν ἐπικοινωνίας καὶ ὑπεγράμμισαν τὰς ὑψηλῆς ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνας τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου εἰς ἐποχὴν δύσκολον, ὡς ἡ ἰδική μας καθ' ἣν σύντονοι καταβάλλονται προσπάθειαι διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν καὶ τὸν ἔπανευαγγελισμόν εἰς τὰς Ἑλληνοχριστιανικὰς Παραδόσεις.

Ἡ ἐπιτυχὴς ἰδέα τοῦ Σεβ. Προέδρου νὰ ἀποσταλοῦν τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως θερμα εὐχαριστίαι διὰ τὴν ὀριστικὴν ἐπίλυσιν τοῦ μισθολογικοῦ προβλήματος τοῦ Κλήρου, ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ συμπτῶσεως τῆς δημοσιεύσεως τοῦ σχετικοῦ Νόμου μετὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου, εὗρεν ἀπολύτως συμφώνους πάντας τοὺς Συνέδρους.

Τὴν 4ην μ.μ. ἤρχισε τὸ κύριον μέρος τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, μετὰ τὴν εἰσήγησιν τὴν τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Πέτρου Δακτυλίδη ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς ὡς συνεχιστὴς τοῦ τρισσοῦ ἀξιώματος τοῦ Κυρίου». Ἐπὶ τοῦ βασικοῦ καὶ εὐρυτάτου τούτου θέματος ἐπηκολούθησε ζωηρὰ συζήτησις καὶ ἐξήχθησαν τὰ συμπεράσματα.

Περὶ τὴν 6ην μ.μ. ἠκούσθη ἡ δευτέρα εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. Προκοπίου Κόκλα, Ἱεροκήρυκος, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς ὡς συνεχιστὴς τοῦ θεοῦ καὶ ἀποστολῆς ἐν τῇ λατρείᾳ», δι' ἧς κατεδείχθη ἡ ἀνάγκη τῆς πιστῆς καὶ ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν διατάξεων τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς πολυποθῆτου καὶ ἀναγκαίας τελετουργικῆς ὁμοιομορφίας. Μετὰ τὴν ἐπακολουθήσαν εὐρυτάτην συζήτησιν καὶ τὰς ἐκτεθείσας ἀποφάσεις, μετ' ἱκανοποιήσεως ἠκούσθη ἡ ἀπόφασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὅπως συνταχθῇ μακροτάτη διαφωτιστικὴ Ἐγκύκλιος (εἰς τὴν σύνταξιν μετέσχε ἑὐρεία ἐξ Ἐφημερίων ἐπιτροπῆς), ρυθμιζούσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Τυπικοῦ καὶ τῶν τοπικῶν λειτουργικῶν ἐθίμων τὰ ἀμφισβητούμενα καὶ ὑποχρεωτικῶς ἐπιβάλλουσα τὴν τελετουργικὴν ὁμοιομορφίαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφέρειας του.

Οἱ σκοποὶ τοῦ Συνεδρίου ἐστῆφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Καὶ εὗρε πλήρη ἐφαρμογὴν ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου: «Τὸ γὰρ ἀξιόνομαστον πρεσβυτέριον, τοῦ Θεοῦ ἄξιον, οὕτως συνήρμοστοι τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρας. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν καὶ συμφώνῳ ἀγάπῃ Ἰησοῦς Χριστὸς ἄδεται».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν του συνεδρίαν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς 25 Ἰουλίου 1968, ἐξήρην τὴν σημασίαν τῆς πρὸ ἐνὸς ἔτους ἐλεύσεως εἰς τὴν Κων/πολιν τῆς Α. Ἁγιότητος τοῦ πάπα Ρώμης Παύλου τοῦ ΣΤ', ὡς προδρομικῆς διὰ τὴν περαιτέρω σύμφιξις τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίαν ἀνεγνώσθησαν γράμματα: 1) τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Γερμανοῦ περὶ τῆς ἐν τοῖς Διπτύχοις θέσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας· 2) τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κηρίλλου, εὐχαριστοῦντος διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν τῷ Σεβασμ. Μητροπολίτῃ Ἀνδρέᾳ ἀδειαν πρὸς μετάβασιν εἰς Ἅγιον Ὅρος· 3) τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύ-

μου περί τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος· 4) τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, ἀγγέλλοντος τὴν αἰσίαν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς Ἀντιπροέδρου τῶν Ἐπιτροπῶν Κεντρικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς τοῦ ὡς ἄνω Συμβουλίου· 5) τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Χρυσοστόμου, Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Γερμανίας, ἐπὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως αὐτῆς· 6) τοῦ ὀσιολογ. Ἱερομονάχου Ἀμφιλοχίου Τσοῦκου τῆς Ἱ. Μονῆς Πάτμου, αἰτουμένου τὰς εὐχὰς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ ἐργασθῆ ἱεραποστολικῶς κατὰ τὸ παρὸν θέρος ἐν Ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1968 ἀνεγνώσθησαν μεταξύ ἄλλων τηλεγραφήματα: 1) τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ πάπα Ρώμης Παύλου τοῦ ΣΤ' ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐπετεῖᾳ ἀπὸ τῆς ἐλευσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Κων/πολιν· 2) τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου κ. Ἰουλίου Νταϊφνερ περί τῆς προθέσεως αὐτοῦ νὰ ἐπισκεθῆ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον· 3) τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Παπαδερῶ, Διευθυντοῦ τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἀκαδημίας, περί τῶν προσεχῶς τελεσθησομένων ἐγκαινίων αὐτῆς.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ζῶσα αὐτὴ κιβωτὸς τῶν ἀποκεκαλυμμένων ἀληθειῶν, ἐπεβλήθη καὶ εἰς τὴν ἀπέραντον Ἀμερικανικὴν Ἠπειρον, μάλιστα δὲ καὶ εἰς τὰς Η.Π.Α. Κατωχρώθη νομικῶς ὡς ἓνα ἐκ τῶν τεσσάρων μειζόνων Ὀρθοσκευμάτων δυνάμει Νομοθετικῶν Διαταγμάτων τῶν πλείστων Νομοθετικῶν Σωμάτων τῶν Πολιτικῶν Κυβερνήσεων καὶ αὐτῆς τῆς Γερουσίας καὶ ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τελευταίως δὲ καταβάλλεται προσπάθεια—κατόπιν ὑποβληθείσης νομοτύπως παρ' Ὀμογενοῦς Ὀμοσπονδιακοῦ Βουλευτοῦ αἰτήσεως—διὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ψηφισθέντος Νομοσχεδίου καὶ παρὰ τοῦ ἐτέρου Νομοθετικοῦ Κλάδου τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως, ἥτοι τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων. Ἐπίσης προσφάτως τὸ Συμβούλιον Ἀνωτάτης Παιδείας τῆς Πολιτείας Μασσαχουσέτης, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐπιπέδων τῆς ὡς ἄνω Πολιτείας, ἀνεγνώρισεν πλήρως, ὡς Ἱδρυμα πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, προβλέπεται δὲ βασιμῶς, ὅτι ἐντὸς τῶν προσεχῶν τριῶν ἐτῶν τὸ καλούμενον σήμερον Ἑλληνικὸν Κολλέγιον θὰ δύναται νὰ δεχθῆ ἐν συνῶλῳ περί τοὺς 900 φοιτητὰς, ἐξ ὧν οἱ μὲν 750 θὰ εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τὴν τετραετῆ πανεπιστημιακὴν Σχολὴν Ἑλευθεράων Σπουδῶν, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν τριετῆ Θεολογικὴν Σχολὴν μεταπτυχιακῆς ἐκπαιδεύσεως.

* Ἄλλωστε μὲ τὸν δημοκρατικὸν θεσμόν τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου, ἐμπνευστὸν τοῦ σοφοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, συνεργομένου ἀνά διετίαν διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτὸ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐλληνορθοδόξων κοινοτήτων, καταρτίζεται τὸ Νομοθετικὸν τῆς ἔργον. Βάσει δὲ τῶν ἀποφάσεων τῶν κληρικολαϊκῶν αὐτῶν Συνεδρίων ἔχουν συνταχθῆ δώδεκα κανονισμοί, οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὴν διοίκησιν τῆς. Κατ' αὐτοὺς ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ διαίρεται εἰς δέκα ἐπισκοπικὰς περιφέρειας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Βοηθοὺς τοὺς ἐπίσκοπους, εἶναι δὲ αὐταὶ αἱ ἀκόλουθοι: Ἡ περὶ τὴν Νέαν Ὑόρκην καὶ τὰς περὶ αὐτὴν Πολιτείας, ἔδρα ἡ Ν. Ὑόρκη. β) Ἡ τῶν Μεσοδυτικῶν Πολιτειῶν, ἔδρα τὸ Σικάγον. γ) Ἡ τῆς Νέας Ἀγγλίας, ἔδρα ἡ Βοστώνη. δ) Ἡ τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν, ἔδρα ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος. ε) Ἡ τῶν Νοτιῶν Πολιτειῶν, ἔδρα τὸ Σάρλοτ. στ) Ἡ τῶν Κεντρικῶν Πολιτειῶν, ἔδρα τὸ Πίττσμπουργκ. ζ) Ἡ τῶν Μεσοβόρειων Πολιτειῶν, ἔδρα τὸ Νητρσίτ. η) Ἡ τῶν Νοτιοδυτικῶν Πολιτειῶν καὶ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ἔδρα τὸ Χιούστον. θ) Ἡ τοῦ Καναδά, ἔδρα τὸ Τορόντο καὶ ι) ἡ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς μὲ ἔδραν τὸ Μπουένος Ἀίρες.

Ἐκάστη Κληρικολαϊκῆ Συνέλευσις ἐκλέγει τὸ Μικτὸν Συμβούλιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀποτελούμενον ἀπὸ κληρικοῦ καὶ λαϊκὰ μέλη, προεδρευόμενον παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἀντιπροσωπεῖον τὴν Ἐκκλησίαν ἀκόμη καὶ ἐνώπιον τῶν Ἀ-

μερικανικῶν ἀρχῶν, ἔχον πρὸς τούτοις παραλλήλως καὶ πλείστας ἄλλας ὄσας οὐσιαστικὰς ἀρμοδιότητας.

Συνέρχεται τέσσαρας φορές κατ' ἔτος καὶ ἐξετάζει μὲ πνεῦμα πειθαρχίας καὶ ὑπευθυνότητος τὰ διάφορα προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Σχολείων καὶ τῶν Κοινοτήτων. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον εἶναι ἡ ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Δυτικὸν Ἡμισφαίριον, ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ σημαίνοντας ὀρθοδόξους ἡγέτας, οἵτινες ἐκπροσωποῦν γεωγραφικῶς καὶ ἀριθμητικῶς ὅλην τὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐκκλησίας περιοχὴν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου. Διὰ τοῦ ἐνιαίου δὲ τούτου προγράμματος διοικήσεως δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναπτύχῃ πραγματικὴ ἀμίλλα διὰ κοινωνικὰ ἔργα.

Ἐπίσης συγκροτοῦν τὴν Συνέλευσιν 1) τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐν Ἀμερικῇ 500 περίπου Ἑλληνικῶν Σχολείων. 2) Αἱ Ἐφορεῖαι τῶν Ἱδρυμάτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἥτοι α) Ἱερὰς Θεολογικῆς Σχολῆς, Μπρουκλίν Μασσαχουσέτης, β) Ἀκαδημίας Ἁγ. Βασιλείου, Νέας Ὑόρκης, γ) Γηροκομείου Νέας Ὑόρκης, δ) Κέντρου Ἀναχωρητῶν, Γιουντάου Πενσυλβανίας καὶ ε) Παιδικῆς Ἑστίας Γκουανταλούπη, Καλιφορίας.

Α. Λ. Γεωργιάδης

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας θὰ εἰσαγάγῃ ἀπὸ τῆς 20 Δεκεμβρίου 1968 τὸ διωρθωμένον Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον. Ἡ σχετικὴ ὑπ' ἀριθ. 5953/18/7/1968 Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 φύλλον τῆς 21 Ἰουλίου 1968 τοῦ ἐν Σόφια ἐκδιδόμενου περιοδικοῦ «Τσαρκόβεν Βέστνικ», ἐπισήμου ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, καὶ ἀνεγνώσθη εἰς ὅλους τοὺς ἱερούς Ναοὺς τὴν 28 Αὐγούστου ἑ. ἔτους. Τὸ κείμενον τῆς Ἐγκυκλίου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἀγαπητὰ τέκνα ἐν Κυρίῳ,
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ!

Ἀγαπητοί,

Τελευταίως ἐπληθύνθησαν τὰ αἰτήματα—γραφὰ καὶ προφορικὰ—νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὴν πατρίον ἡμῶν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἡ χρῆσις τοῦ διωρθωμένου Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου. Τὰ αἰτήματα προέρχονται ἐξ ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων. Κατέστη πρόδηλον, ὅτι πρόκειται περὶ καθολικῆς ἐπιθυμίας τοῦ Κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐξήτασε τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου εἰς τινὰς συνεδρίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1967.

Τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ἔχει εἰς τὴν βάσιν του τὸ ἀρχαῖον αἰγυπτιακὸν ἡμερολόγιον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρῆσει ἀπὸ τοῦ ἔτους 2776 π.Χ. Συνετάχθη κατὰ παραγγελίαν τοῦ Ἰουλιου Καίσαρος τὸ 46 π.Χ. ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας μαθηματικοῦ Σωσιγένη, μὲ τὴν πρόθεσιν ὅπως τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος συμπίπτῃ πρὸς τὸν ἐτήσιον κύκλον τοῦ ἡλίου.

Τὸ ἡμερολόγιον αὐτὸ εἰσήχθη εἰς ὅλην τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκτεταμένην Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦ συνταυτισμοῦ τοῦ ἡμερολογιακοῦ μὲ τὸ ἀστρονομικὸν ἔτος δὲν ἔλαβε δι' αὐτοῦ ἱκανοποιητικὴν λύσιν, διότι τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος ἀπεδείχθη μακρότερον τοῦ ἀστρονομικοῦ (ἡλιακοῦ) κατὰ 11 λεπτὰ καὶ 14 δευτερόλεπτα. Συνεπεία τούτου καθυστέρει αὐτὸ βαθμῶδες.

Κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία συνήλθε τὸ 325, ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέπεσε τὴν 21 Μαρτίου, ἐνῶ κατὰ τὸν ἸΣΤ' αἰῶνα, συνεπεία τῆς καθυστέρησεως ταύτης, αὕτη συνέπεσε τὴν 11 Μαρτίου.

Τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ἀπῆλθε τὴν διόρθωσίν του. Εἰς τὴν Δύσιν τὸ 1582 ὁ πάπας Γρηγόριος ΙΓ' ἐπέφερε διόρθωσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ διαφορά μεταξύ τοῦ ἡμερολογιακοῦ καὶ τοῦ ἀστρονομικοῦ ἔτους εἶχε περιορισθῆ εἰς τὸ ἐλάχιστον (26 δευτερόλεπτα), ἡ δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σημειωθείσα ἐκ 10 ἡμερῶν καθυστέρησις τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους διωρθώθη διὰ τῆς ἀνακρούσεως τῆς 5 Ὀκτωβρίου ὡς 15 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Τὸ ἡμερολόγιον αὐτὸ, κληθὲν «γρηγοριανόν», ὡς τελειότερον, ἤρχισε νὰ διαδίδεται καὶ σήμερον τὸ ἔχουν δεχθῆ σχεδὸν ὅλοι οἱ λαοί. Ἀλλὰ διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν

ἦτο εὐπρόσδεκτον λόγω παρεκκλίσεως ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀρισμῶν σχετικῶς μὲ τὰς ἡμερομηνίας τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Ἀλλὰ καὶ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, λόγω τῶν ἐλλείψεων του, δὲν ἱκανοποιεῖ. Διὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου παρέμεινεν ἀνοικτὸν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Μελέτιος συνεκάλεσε τὸ 1923 εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Διορθόδοξον Ἐπιτροπὴν. Αὕτη, συνεδριάσασα τὸν Μάϊον καὶ Ἰούνιον, ἐπέφερε διορθώσεις εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, διὰ τῶν ὁποίων — ὅπως μὲ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον — ἡ διαφορά μεταξὺ τοῦ ἡμερολογιακοῦ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ (ἀστρονομικοῦ) ἔτους σχεδὸν εἶχεν ὑπερπηδηθῆ. Ἡ ἕως τότε σημειωθείσα καθυστέρησις τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους διορθώθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τῆς προσθήκης 13 ἡμερῶν, χωρὶς νὰ μεταβληθοῦν αἱ ἡμερομηνίαι τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν. Αἱ ἡμερομηνίαι, κατὰ τὰς ὁποίας ἑορτάζοντο ἕως τότε, παρέμειναν αἱ αὐταὶ καὶ μετὰ τὴν προσθήκην τῶν 13 ἡμερῶν. Τὸ δὲ Πάσχα καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτῶμεναι κινήται ἑορταὶ ἀπεφάσισε νὰ ἑορτάζωνται εἰς ἡμερομηνίας, καθοριζομένης ὅπως ἕως τότε, συμφώνως πρὸς τὰ θεσπίσματα τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐκηρύχθησαν τότε αἱ Ἐκκλησίαι Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Κύπρου. Καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἄφησεν ὅπως ἡ ἀποδοχὴ τοῦ διορθωμένου Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου γίνεται κατὰ τὴν κρίσιν τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰς κατάλληλον δι' αὐτὰς χρόνον.

Αἱ Ἐκκλησίαι Κων/πόλεως καὶ Ἑλλάδος ἐδέχθησαν τὸ ἡμερολόγιον αὐτὸ ἄνευ ἀναβολῆς. Ἀλλὰ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τὸ ἐδέχθησαν βραδύτερον. Εἰσέτι δὲν ἀκολουθοῦν τοῦτο αἱ Ἐκκλησίαι Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας καὶ ἡ ἡμετέρα. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ἡ ἀντίληψις, ὅτι τὸ ἡμερολόγιον αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὸν, καθίσταται ὁλοπῆδη δημοφιλεστέρα. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Βουλγαρίας ἡ ἐπιθυμία νὰ εἰσαχθῆ τὸ διορθωμένον Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εἶναι πάνδημος. Τοῦτο ἐπιθυμοῦν ὁ Κλῆρος καὶ ὁ πιστεύων λαός.

Εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸ θέμα τοῦ ἡμερολογίου ἐτέθη πρὸς λύσιν ἤδη τὸ 1916, ἑπτὰ ἔτη πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς εἰς Κων/πολιν. Καὶ τότε διὰ νόμου, ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὴν 14 Μαρτίου 1916, εἰσῆχθη εἰς ἀστικήν χρῆσιν τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐξήτασε τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς 2 καὶ 21 Ἰουνίου 1916 (π.ἡ.). Λαβοῦσα δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸν καιρὸν ἐκείνον οὐδεμία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχε δεχθῆ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ἄφησε τὸν ἑορτολογικὸν κύκλον κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσιῶν συντασσόμενα ἔγγραφα ἔπρεπε νὰ χρονολογούνται κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον, τιθεμένης ἐντὸς παρεμβάσεως καὶ τῆς ἡμερομηνίας κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον μὲ τὴν ἐνδειξὴν «π.ἡ.» (παλαιὸν ἡμερολόγιον).

Τὸ ἔτος 1967 ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀφιέρωσε συνεδρίασιν τινὰς εἰς τὸ θέμα τοῦ ἡμερολογίου καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν:

1) Ὅτι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ὑπὸ τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς διορθωμένου Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ἐπιθυμοῦν ὁ Κλῆρος καὶ ὁ πιστεύων λαός.

2) Ὅτι τοῦτο θὰ ἄρῃ τὸ ἄτοπον νὰ ἑορτάζεται τὸ Νέον Ἔτος πρὸ τῶν Χριστουγέννων, καταλυομένης οὕτω τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.

3) Ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἡμερολογίου αὐτοῦ ἀναποκρίνεται πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

4) Ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ διορθωμένου Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου σημαίνει ἐπιστροφὴν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἑορτολογικὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ μας, ὅτε ὑπῆρχε μία ἡμερομηνία ἑορτῶν καὶ ἰδίᾳ τοιοῦτων, αἱ ὁποῖαι εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὸν λατρευτικὸν ἑορτασμὸν τῆς μνήμης τῶν Βουλαγῶρων Ἁγίων (π.χ. τῶν ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου).

Ἀπεφάσισε τὴν 22 Δεκεμβρίου:

Εἰσάγει ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1968 τὸ διορθωμένον Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, τῶν Χριστουγέννων ἑορταζομένων τὴν 25 Δεκεμβρίου 1968. Τὸ Νέον Ἔτος θὰ ἑορτάζεται καὶ ἐκκλησιαστικῶς τὴν 1 Ἰανουαρίου κ.λπ.

Εὐλαβεῖς ἱερεῖς καὶ ἀγαπητοὶ χριστιανοί,

Γνωρίζοντες ὑμῖν τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἡ ὁποία ἀναποκρίνεται εἰς τὴν καθολικὴν ἐπιθυμίαν σας, θερμῶς δεόμεθα τοῦ Θεοῦ, ὅπως πολλαπλασιάσῃ τὰ ἔλεῃ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς, διὰ νὰ οἰκοδομητὲ ἐν ὑγείᾳ, εἰρήνῃ καὶ μετ' ἐπιτυχίας τὸν χριστιανικὸν σας τρόπον ζωῆς.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὴν 27 Ἰουλίου 1968 ἤρχισαν εἰς τὸ Λονδίνον αἱ ἐργασίαι τῆς Διάσκεψως τοῦ Λάμπεθ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρου κ. Μιχαὴλ Ράμσεϋ. Τῆς Διάσκεψως ταύτης μετέσχον 300 περίπου Ἀγγλικοὶ Ἐπίσκοποι ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων καὶ παρατηρητῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν ἀνήλθον εἰς 250 περίπου.

Ὡς γνωστὸν, ἡ Διάσκεψις τοῦ Λάμπεθ συνέρχεται ἀνὰ δεκαετίαν εἰς τὸ ἐν Λάμπεθ μέγαρον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρου. Διὰ πρώτην φοράν συνεκλήθη τὸ 1867.

Οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ παρατηρητὰ εἰς τὴν παρούσαν Διάσκεψιν τοῦ Λάμπεθ ἠδύνατο νὰ προβαίνουν εἰς προτάσεις καὶ νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, ἀλλ' ἄνευ ψήφου.

Ἡ Διάσκεψις τοῦ Λάμπεθ ἠσχολήθη μὲ διάφορα προβλήματα συγκεκριμένης ἐκκλησιαστικῆς ἐπιπέδου, ἢτοι α) ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ πίστει, 2) ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀποστολῇ καὶ τῇ ἱερωσύνῃ, καὶ 3) ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐνότητι.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Φιλολογικόν, ἱστορικόν καὶ λαογραφικόν Περιοδικὸν Σύγγραμμα. Τόμ. 20, τεύχ. 2. Θεσ/κη 1967 (Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν).

Ἐκυκλοφόρησε τὸ διεθνoῦς κύριον ἐπιστημονικὸν Περιοδικὸν Σύγγραμμα «Ε λ λ η ν ι κ ἄ», ἐπιμελεῖα τῶν Καθηγητῶν τοῦ Παν/μίου Θεσ/κης Ν. Δ. Ἀνδριώτου, Λίνου Πολίτου καὶ Μ. Β. Σακελλαρίου, ἐμπεριέχον ἀξιολόγους ἐπιστημονικὰς μελέτας. Ἰδοῦ καὶ τὰ περιεχόμενα: Δ. Δ. Λυποῦρ ῆ, Ἀριστοτελικὰ Α': Κριτικὰ καὶ διορθωτικὰ (σ. 297-310).—D ö r j e K n ö s, Autour du poème appelé «La prise de Constantinople» (Ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως) (311/37).—Μ. Σετᾶτου, Τὸ πρόβλημα τῆς ἐξέλιξης τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ εἰς τὰ νέα ἐλληνικά (338/48).—Α. Πολίτη—Μ. Δ. Καραμάδου, Κεφάλαιος χειρογράφων Σκήτης Ἁγίου Παντελεήμονος (349-386).—Ε. Δ. Καραουλιδῆ, Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ Ἀγαπίου Λάνδου (387/92).—Παν. Σ. Πίστα, Ἡ πατρότητα τῶν στιχουργημάτων τοῦ «Σχολείου τῶν ντελικῶν ἐραστῶν» (393-412).—Ἀκολουθοῦν: Σύμμεικτα (413/45): Ε. Θ. Τσολάκη, Χρονολογικὰ προβλήματα εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔργο τοῦ Μιχαὴλ Ἀτταλειώτη.—Paul Speck, Die Inschrift am Apsisbogen der Panagia Chalcedon.—Α. Πολίτη, Ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφή τῆς Μονῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Βίτσας καὶ ἡ χρονολογία της.—Τοῦ αὐτοῦ, Ἀνύπαρκτα ὀνόματα καὶ παραναγνώσματα.—N. Eideneier, Δύο μῦθοι ἀπὸ τὸν «Στεφανίτη καὶ

Ἰχνηλάτη» σὲ δημῶδη γλῶσσα.—Γ.Γ. Ἀλίσανδρά-
του, Ἐρανίσματα γιὰ τὸν «Ἀπόκοπο» τοῦ Μπερ-
γάδη.—Ἐλένης Δ. Κακουλίδου, Αὐτόγραφα
σημειώματα τοῦ Νεοφύτου Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης:
Συμβολὴ στὴ χρονολογία του.—Ἐπονται ἐνδιαφέρουσαι
βιβλιοκρισίαι (446/80), εἰδήσεις (481/8) καὶ τέλος
περιλήψεις τῶν μελετῶν γαλλιστὶ (489/94).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Ἀγ. Ἀθανασίου Διδυμοτείχου, 2) Ἀγ. Γεωργίου, Σουφλίου, 3) Βρύσης, 4) Ἑλληνοχωρίου, 5) Ἰσαακίου, 6) Κισσαρίου, 7) Κορύμβου, 8) Κοτρωνιάς, 9) Λαβάρων, 10) Μάνδρας, 11) Μαυροκλήσιου, 12) Μεγάλου Δερείου, 13) Ψαθάδων, 14) Πολιάς, 15) Ρούσας, 16) Σιταριάς, 17) Σαύρας, 18) Σιδηρώ, 19) Ἀμπελακίων, 20) Ἀμμοβούνου, 21) Διλόφου, 22) Θεραπειοῦ, 23) Κλεισοῦς, 24) Κριοῦ, 25) Κομάρων, 26) Κεράμου, 27) Καναδᾶ, 28) Μηλιάς, 29) Νέας Σαγγήνης, 30) Ἀγ. Γεωργίου Νέας Βύσσης, 31) Πτελέας, 32) Πλάτης 33) Παλαιᾶς Οἰνός, 34) Στέρνας 35) Χανδρᾶ καὶ 36) Κυριακίης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ δευτέρῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Διδυμοτείχῳ τῇ 23ῃ Αὐγούστου 1968

† Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἐδέσσης καὶ Πέλλης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Νικολάου Ἀγίας Φωτεινῆς, 2) Ἀγίου Δημητρίου Ἀγίου Γεωργίου, 3) Ἀγίου Νικολάου Ἀλώρου, 4) Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀμπελειῶν, 5) Ἀγίου Νικολάου Ἀνύδρου, 6) Ἀγίου Νικολάου Ἀρχαγγέλου, 7) Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀχλαδοχωρίου, 8) Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀψάλου, 9) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Βορειοῦ, 10) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γαρεφείου, 11) Ἀγίου Γεωργίου Γιαννιτσῶν, 12) Ἀγίου Κων/νου καὶ Ἑλένης Γιαννιτσῶν, 13) Ἀγίας Ἀναλήψεως Δωροθέας, 14) Ἀγίας Σκέπης Ἐδέσσης, 15) Ἀγίου Δημητρίου Ἐδέσσης, 16) Ἀγίων Ἀρχαγγέλων Ἐπισκοπῆς, 17) Ἀγίας Ἀναλήψεως Θεοδωρακίου, 18) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Θηριόπετρας, 19) Ἀγίου Νικολάου Καισαρειανῶν, 20) Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Καλῆς, 21) Ἀγίου Νικολάου Κορυφῆς, 22) Ἀγίου Ἀθανασίου Κουφαλίων, 23) Ἀγίου Γεωργίου Κουφαλίων, 24) Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Κρύας Βρύσης, 25) Ἀγίου Νικολάου Κρώμνης, 26) Ἀγίου Ἀθανασίου Λειβαδίτης, 27) Ἀγίου Νικολάου Λεπτοκαρυᾶς, 28) Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Αουδία, 29) Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου Λουτρακίου, 30) Ἀγ. Μαρίνης Μαρίνης, 31) Ἀγ. Νικολάου Μεγαπλατάνου, 32) Ἀγίου Γεωργίου Νέου Μυλοτόπου, 33) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πιπεριῶν, 34) Ἀγίου Δημητρίου Πολλῶν Νερῶν, 35) Ἀγίου Δημητρίου Ποντοχωρίου, 36) Ἀγίου Γεωργίου Ριζοχωρίου, 37) Ἀγίου Γεωργίου Σαμαρίου καὶ 38) Ἀγίου Νικολάου Σαρακηνῶν, καλοῦμεν τοὺς

βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ δευτέρῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ἐδέσση τῇ 20ῃ Αὐγούστου 1968

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 63 παράγραφος 1 καὶ 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ Ἱεροδιακόνου τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Νικάνδρου καὶ Ἰωαννικίου Ἀριδαίας, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου πόλεως Γιαννιτσῶν, 3) Ἀγίου Δημητρίου Ἐδέσσης, 4) Ἀγίου Ἀθανασίου Κουφαλίων καὶ 5) Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου Κρύας Βρύσης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Ἐδέσση τῇ 27ῃ Αὐγούστου 1968

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47, παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης Ν. Μηχανιώνας Θεσσαλονίκης, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκη τῇ 27ῃ Αὐγούστου 1968

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἱ. Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱ.Ν. καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χρεώσασιν θέσιν τοῦ τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἱ.Ν. Ἀγ. Βασιλείου Πλευριανῶν Μυλ/μου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Ρεθύμνη τῇ 9ῃ Αὐγούστου 1968

Ὁ Τοποτηρητὴς Μητροπολίτης
† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων ΓΙΣΙΑΔΡΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρεώσεως τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Περιβαλίου Ὀμιλίων, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Α.Ν. 807/45 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμία τῇ 24ῃ Αὐγούστου 1968

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινεῖ, ὅτι κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1968 — 69 θέλει προσλάβει 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικὸν Β' τάξεως Γυμνασίου, μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἄνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν κλπ. νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, ὁδὸς Βασ. Σοφίας 24, Ἀθήναι, τηλ. 712 - 194.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἐκ τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀνωτέρου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου Τήνου ἀνακοινοῦνται τὰ κάτωθι :

1. Ὡς εἶναι γνωστὸν, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 45 Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 15 τ. Α' τῆς 24.1.1968) ἰδρῦθη καὶ λειτουργεῖ ἤδη τὸ Ἀνώτερον Ἱερατικὸν Φροντιστήριον Τήνου εἰς ἐφαρμογὴν τῶν Α.Ν. ὑπ' ἀριθ. 137 καὶ 249/1967.

Διὰ τὸ προσεχὲς Φροντιστηριακὸν ἔτος ἡ φοίτησις θὰ εἶναι ἐννεαμηνος, ἤτοι ἀπὸ 1ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1968 ἕως 30ῆς ΙΟΥΝΙΟΥ 1969.

2. Εἰς τὸ Φροντιστήριον δύνανται νὰ φοιτήσουν ἐκπαιδευτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, διδάσκαλοι καὶ καθηγηταί, ἀδιόριστοι πτυχιούχοι Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, συναξιούχοι πρώην δημόσιοι ἢ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι μὴ ὑπερβάντες τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὡς καὶ δημόσιοι καὶ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἐν ἐνεργείᾳ ἔχοντες πτυχίον Σχολῆς τινοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἄπαντες οἱ ἄνωτέρω δέον νὰ ἔχουν κανονικὴν πρὸς χειροτονίαν ἡλικίαν, ἤτοι τούλαχιστον 26 ἐτῶν, δοθέντος ὅτι θὰ χειροτονηθοῦν πρὸ τῆς ἀποφοιτήσεως των ἐκ τοῦ Φροντιστηρίου.

3. Οἱ ἐκ τῶν ἄνωτέρω ἐκπαιδευτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φοιτήσεώς των εἰς τὸ Φροντιστήριον τελοῦν ἐν ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ καὶ λαμβάνουν πλήρεις τὰς ἀποδοχὰς των.

Χειροτονοῦμενοι δὲ οὗτοι ἢ οἱ συναξιούχοι λαμβάνουν καὶ τὰς ἀποδοχὰς ἢ τὴν σύνταξιν τῆς δημοσιούπαλληλικῆς θέσεώς των καὶ τὰς τοιαύτας τοῦ Ἐφημερίου.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι μετὰ τὴν χειροτονίαν των διορίζονται ὡς ἐφημέριοι εἰς χωρία ἔχοντα πλῆθυσμὸν μέχρι 1.000 κατοίκων, εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον τῶν ὁποίων τοποθετοῦνται καὶ διδάσκαλοι, ἀσχέτως ἂν τὸ σχολεῖον εἶναι μονοθέσιον, διθέσιον ἢ τριθέσιον.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν καὶ διὰ τοὺς ἀδιόριστους πτυχιούχους Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὸ προνόμιον νὰ διορίζωνται ὡς διδάσκαλοι ἐκτὸς σειρᾶς προτεραιότητος.

Οἱ σπουδασταὶ μετὰ τρίμηνον φοίτησιν εἰς τὸ Φροντιστήριον δύνανται νὰ χειροτονηθοῦν, ὅποτε μισθοδοτοῦνται κατατασσόμενοι εἰς τὴν β' μισθολογικὴν κατηγορίαν καὶ συνεχίζον τὴν φοίτησίν των μέχρι λήψεως τοῦ Ἀποδεικτικοῦ.

4. Οἱ ἐπιτυχῶς περαίνοντες τὴν ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ φοίτησίν των δύνανται, μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰς ἐφημερικὰς τῶν θέσεις, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεώς των, νὰ παρακολουθήσουν εἰδικὰ μαθήματα διδασκόμενα αὐτοῖς δι' ἄλληλογραφίας, οἱ μὲν πτυχιούχοι Γυμνασίου ἐπὶ μίαν τριετίαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ μίαν διετίαν.

Τὸ χορηγούμενον εἰς τοὺς ἄνωτέρω πτυχίον παρέχει τὸ δικαίωμα προαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν α' μισθολογικὴν κατηγορίαν.

5. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑποψήφιοι δέον νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Φροντιστήριον μέχρι 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἡ λειτουργία τοῦ Φροντιστηρίου κατὰ τὸ πρῶτον λήξαν ἔτος ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχῆς, ἀποδώσασα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς πρώτους καρπούς αὐτοῦ, πλειάδα νέων Ἐφημερίων ἱερέων, καλῶς κατηρτισμένων καὶ ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος ἐμφορομένων. Ἄλλωστε αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Φροντιστηρίου, ἡ στελέχωσις τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δι' ἱκανῶν καὶ ἀξίων ἐργα-

τῶν τοῦ ἀμπελώνος τοῦ Κυρίου. Πεποιθήσις πάντων εἶναι ὅτι τὸ δεύτερον ἔτος τῆς λειτουργίας αὐτοῦ θὰ ἀποβῆ ἔτι ἀποδοτικώτερον καὶ πλουσιώτερον τὸσον ἐξ ἐπόψεως ἀριθμοῦ ὑποψηφίων ἱερέων ὅσον καὶ ἐξ ἐπόψεως πληρεστέρου κατάρτισμοῦ αὐτῶν.

(Ἐκ τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς)

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**
† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Μπόνη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἐκκλησία καὶ πρόοδος.

Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, Παρατηρήσεις καὶ προτάσεις ἐπὶ τοῦ Σχεδίου νέου Συντάγματος.

Ὄδηγία περὶ ἐνιαίας καὶ δικαίας ἀξιολογήσεως τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων τῶν κληρικῶν.

Δημ. Π. Οἰκονόμου, Δ.Ν., Δ.Π.Ε., Παρέδρου Α.Σ.Δ.Υ., Ὁργάνωσις καὶ λειτουργία τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων γενικῶς καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν κρίσιν τῶν ἐφημερίων κατὰ τὸν Α.Ν. 469/1968.

Ἰωάν. Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Πρεσβυτέρου Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Δρος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Μαγνητίας, Ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας.

Χρήστου Γ. Γκότση, Προφορικὰ καὶ γραπτὰ δοκιμασία τῶν μαθητῶν εἰς τὸ θρησκευτικὸν μάθημα.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Προηηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Ἀνεορμαν 185 — Ἀθήναι — Τηλ. 530.318

Ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο ἄνθρωπος ὡς ἐγώ, ἡμεῖς οὖν ἐπινοήσαμεν τὴν ἐπιτομήν σου.

Ἀεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστερὶ